REALITATEA ilustrată
10 LEI
ANUL VII. No. 336
6 IULIE 1933

DE DINCOLO DE MORMÂNT JEAN BART DICTEAZĂ UN ARTICOL

DINCOLO de viață și moarte

VIAȚA fiind pentru omul singur limitată, inteligența îl chinuiește, fără să-i poată da răspunsurile, pe care le așteaptă dela autoritatea ei. Rupt din existență și separat de ceeace îi este scump, familia lui, îndeletnicirile lui, bunurile lui sufletești și materiale, omul e ca un călător și ca un pasager de hotel, care vine și pleacă. Unde pleacă? Și vine de undeva? Pleacă undeva sau se isprăvește pe loc, ca un izvor secat în golul pietrii lui? Socotită cum este și cum se vede, viața îi pare omului fără sens. La ce bună strădania lui, munca lui frumoasă, pierderea lui de gânduri și fapte, luptele lui, răbdarea, tenacitatea, talentul? Dacă deschizi un moment mormântul, ca o carte, vezi în el murdărie, mocirlă, putregai și oase, ca pe câmp, unde cad vitele, ca pe drumurile de țară.

Scârbit și zguduit, omul se dă înapoi și se uită — unde să se uite, dacă nu la cer? — în sus. Cerul e prezența celei mai depline frumuseți: azur, soare, stelele, luna, statornicite în echilibru, matematic. Omul ar vrea să facă parte din ceruri, neînțelegând frumusețea în continuă stricăciune și renovare a pământului. Cineva, zice el, a orânduit toate acestea și își închipuie pe acest cineva, pe care îl numim Dumnezeu. Tot Dumnezeu apare și atunci când, botanist și zoolog, omul îl numește Natură — și tot atât de inexplicabil. Omul trece fără voie de partea lui Dumnezeu și într'o măsură oarecare, el soluționează problema, căzând în genunchi și așteptând...

Mintea presimte și nu înțelege.

Intre minte și necunoscut, între suferința sfântă a omului și pricina muncilor lui sufletești și intelectuale, calcă profetul. Profetul era un om, încercat și el de sensibilitățile panicei, dar care a găsit soluția stelelelor și a vieții, fie din sfiala unui sentiment de sinceritate, care să meargă până la cruzimea corectă față de sine, fie din absențe. Literatorul sau pictorul care nu poate să arunce în foc din zece bucăți ale lui, nouă și jumătate, procedează ca profeții: le dă drumul...

Dreapta: *In timpurile vechi și în Evul Mediu, astrologii susțineau ca toate acțiunile omului ca și soarta lui, sunt legate de planete și de constelații.*

Jos: *O experiență de fakirism. Corpul mediumului hipnotizat, capătă o rigiditate letargică și se ridică în poziție orizontală, după passele hipnotizorului.*

Profeții sunt puțini, profeții cu o carieră. După ei vin fanaticii demni de pomenit pentru muncile lor nestinse, singura valută a unei idei și concepții, dar timpul și spațiul cunosc invazia șarlatanilor, a ipocriților, a mincinoșilor din necesitate, strecurându-se cu mari greutăți printre dânșii, sinceritățile modeste, în luptă cu ei. Multi șarlatani și mulți șireți. Aceștia introduc peste minte, peste inteligență, cântarul fragil al noțiunilor noastre, dar singura realitate aproximativă controlabilă și probată, elementul haotic al credinței, fără colaborarea sincerităților interesatului. Ca să se justifice funcțiunea acestui lucru frumos, neacceptat de minte, i s'a dat credinței pricina unui har, a unui har, real teologicește la unii și nul la cei mai mulți. Dela credință înainte reîncepe însă funcțiunea minții înlăturate și se construește o imensă lume artificială, la îndemâna seminariștilor. Dar amăgirea liniștii omului, care poate lua minciuna în sufletul lui, e totdeauna bine primită, face parte din morală și asigură consacrarea lucrurilor și instituțiilor existente.

Va să zică, discreditezi instituțiile inteligenții, care presimt un Dumnezeu, dacă se poate zice așa, științific, implacabil ca o regulă de cifre și insensibil și admirabil, ca în algebră, însă vei crede în poruncile vicleniilor. De aci s'a născut simțul de proprietate a credinței impusă agresiv, omul rămânând acelaș animal brut dinaintea subtilităților de sensibilitate.

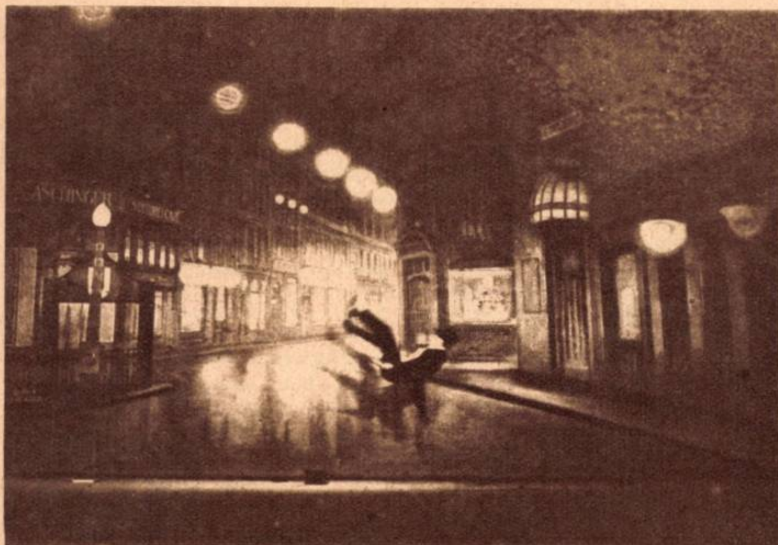
E desigur util să se creadă, mai ales pentru vulg.

Mistificatorii sentimentului celui mai înalt și mai delicat al omului, vin de pe toate potecile, din bisericile vechi și noi, dar și din niște modalități de biserică și de protestantism, aliate cu nuanțe de știință falsă sau nesubtilă.

Și azi, intreprinzătorii circulației sufletelor dematerializate printre oamenii rămași să plângă, magii, ezoterisme, manifestări de ocultism, spiritism, ghicitorii viitorului, au stăpânirea conștiințelor și câteodată un savant își trădează meschinăria intelectuală, vizitând o cărturărească. Căci problema de căpete-

nie a omului, rămâne, orice s'ar întâmpla, neschimbată. Domnișoarele trecute de o vârstă, mai cu seamă la Anglo-saxone, au nevoe, în lipsa unei forme de dragoste pământească de un idol, câteodată viu, în carne și oase, cum e d. Krișna-Murti care în multe cazuri e înlocuit cu un și de preferință celor mai zevzeci dintre ei.

Dar secretul vieții și al morții, de o puritate angelică, rămâne intact și trece dincolo și de viața viitoare. Urme de suflete se găsesc în poezie și în Biblie, în reveria filosofică, în jocul lor

...Spectrul străzii...

cățel. Fără nici o ironie, e tragedia noastră, a oamenilor, să ne oprim la ceva, la un prooroc, la un preot, la o cămătărie, la o baletistă, la un mops. Inspăimântătoare situație a sufletului, care dorind să stea legat cu lumea, de unde dispare ca o roșcovă uscată, cu copiii, cu părinții și prietenii, se resemnează când nu-i are, să-i dea de cinci ori pe zi de mâncare unui pudel și două ore de plimbare pe lângă felinare.

Omul e miraculos și grotesc.

Spiritismul a dat speranțe, rând pe rând, americanilor, englezilor și chiar francezilor, inteligențe suculente, mai tangibile decât făgăduielile teologice ale lumii viitoare, interpretate uneori de câte un goril, abia sculat din surcelele și paiele, unde a fost fătat, fără nici o ascendență de filosofie și macerație intelectuală. S'au învârtit mesele, s'au pus în *transă* indivizii susceptibili de-o adormire de-a'n picioarele și oamenii ședinței au crezut că se găsesc față către față cu dispăruții lor și ai istoriei. Costică a stat de vorbă cu Napoleon, cu Cezar, cu Goethe — și stupiditățile raportate, ca spuse de asemenea personagii, sunt înfiorătoare. La masa mediumnică, Victor Hugo, de pildă, a dictat cele mai facile și mai proaste versuri din cariera lui literară, aproape întocmai ca paracliserii cari dau versiuni asupra vieții de dincolo de viață, de dincolo de moarte, revelată lor detailat de lumină și umbră. Va ajunge vreodată omul să desprindă dantela păinjenișului din locul ei și făcând-o sul să ne-o dea nouă, tuturora, să o depănăm întreagă, sărutându-i firele de mătase ?...

T. ARGHEZI

Pentru elevii din Aninoasa

In urma unui apel făcut în revista noastră, — la solicitarea elevilor de clasa VI-a și VII-a din comuna Aninoasa, cari voiau să-și completeze suma necesară unei călătorii la București și la Constanța, cu scopul de a-și cunoaște țara, — au răspuns mulți cititori generoși, și completăm astăzi lista donatorilor:

Anonim, 600 lei; Casa de păstrare, Petroșani 100 lei; Ing. Jackel, 100 lei; M. Peck, 200 lei; Dumitru Omorodeanu, 50 lei; Ing. Ianoș, 100 lei; Ing. Arghir, 40 lei; Ing Avrigeanu, 40 lei; Ing. Măru, 60 lei; O. Braha, 40 lei; N. Suvaina, 100 lei; F. Trestian 100 lei; M. Covaci, 100 lei; T. Băcăian, 40 lei; G. Simon, 50 lei .

Precum și alții cu sume mai mici.

Pentru completarea sumei mai sunt necesari 3.500 lei, pe care suntem siguri că cititorii noștri se vor grăbi s'o subscrie, dat fiind scopul frumos. Sumele urmează a fi trimise d-lui Ioan Trifan, com. Aninoasa, jud. Hunedoara.

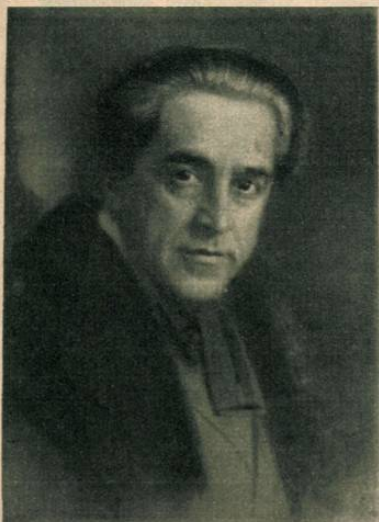
fenomene

de clarviziune și spiritism

In ultima vreme s'au produs câteva fenomene de ordin transcedent, care au furnizat savanților vaste elemente de studii, în lumea abstractului. Cazul pe care îl descriem mai jos, este uimitor atât prin rezultatul la care s'a ajuns, precum și prin preciziunea cu care a decurs ședința.

Intr'unul din numerele noastre trecute am vorbit de un fenomen clairvoyant-spiritist, Iosef Schmidt, ale cărui ședințe au devenit în ultima vreme din ce în ce mai populate.

Fenomenele pe care le prezintă acest medium, au fost studiate recent de câțiva medici bucureșteni.

Jean Bart

Ca urmare la articolul pe care l-am publicat, am primit numeroase scrisori din partea amatorilor cari doriau să-l consulte. Cele mai multe din previziunile lui s'au adeverit și numeroase diagnoze medicale pe care le-a pus în prezența medicilor, au corespuns în așa fel ,încât după medicația și tratamentul urmat, bolnavii s'au însănătoșit. Simplă coincidență, sau cu adevărat devinație?

Un singur medium clair-voyant a mai fost în genul lui Iosef Schmidt. Acesta a fost Erik Jan Hanussen, ale cărui exhibiții au uimit Germania. La câtva timp însă după instalarea regimului hitlerist „profetul" a fost asasinat de bandele național-socialiste.

Dar să revenim la mediumul care ne interesează. Iosef Schmidt s'a născut la 8 August 1914 la Mihăileni, jud. Dorohoi, fiu al unui inginer mecanic. Și-a făcut studiile în Austria, luându-și în 1913 diploma de învățător al școalelor civile austriace. După ce-a făcut răsboiul, cu gradul de locotenent, a fost definitivat — după realipirea Bucovinei, — ca învățător al unei școale primare din Cernăuți.

Până în anul 1930, Iosef Schmidt n'a suferit de absolut nici o turburare nervoasă. In Aprilie al acelui an însă, s'a îmbolnăvit de eucardită reumatică și a fost internat în spitalul Central din Cernăuți, de sub conducerea doctorului Piticariu.

La 26 Iunie 1930, viitorul profet a căzut în encefalită letargică, boală care l-a ținut în inconștiență timp de șase luni de zile, în care vreme a fost hrănit artificial. Dela această dată, ca urmare a boalei de care suferia Iosef Schmidt a început să prezinte fenomene magnetice, ce nu pot fi explicate nici de savanții cari se ocupă de spiritism și telepatie.

Iosef Schmidt este un clairvoyant. Pe cât se pare previziunile sale le face după ce trece într'o stare de transă magnetică și în această situație fluidul lui spiritual ar lua contact cu cele din lumea astrală.

Am arătat mai sus, că studiile lui Iosef Schmidt se rezumă la acelea ale unui simplu învățător urban, care în viața lui n'a avut nici măcar timpul material deaaprofunda chestiuni de medicină. Ei bine, clair-voyant-ul nostru este în stare de transă un medic perfect; un cunoscător a 13 limbi din cele mai variate, când el, bietul, în stare normală nu vorbește decât germana și ruteana, precum și românește stricat. Experții străini cari au venit special să-l examineze la Cernăuți și în București, au con statat că în transă, vorbește și scrie curent 13 limbi, printre cari sanscrita, elina, greaca, egipteana, etc. Șase limbi pe care le scrie și le vorbește destul de bine, n'au putut fi identificate încă. Caracteristic este scrisul lui: Schmidt scrie invers, dela dreapta la stânga, iar manuscrisele lui nu pot fi descifrate decât cu ajutorul unei oglinzi.

După declarațiile sale cenaclul în care a pătruns și s'a stabilizat fluidul său eteric, în stare de transă, este condus de Menaphta, un rege egiptean, care dă răspunsuri precise la toate întrebările, după ce acestea trec printr'o întreagă filieră spirituală. Din acest cenaclu ar face parte o serie întreagă de suflete, ale celor mai renumiți savanți, morți în cursul veacului trecut și mai recent, printre cari Ernst Lang, un profesor orientalist german, mort în anul 1817. De fapt, acesta este conducătorul spiritual al lui Iosef Schmidt în lumea astrală, el îi înlesnește convorbirile cu sufletele celorlalți savanți, toate răspunsurile vin prin el și tot cu ajutorul lui, „Cercul medical' al cenaclului lui Menaphta, procedează la diagnosticarea celor mai grele și mai necunoscute maladii.

Din acelaș cenaclu mai fac parte medicul german Oscar Grunau, mort în anul 1872, „președintele cercului medical" medicul olandez Van der Holten, care răspunde în olandeză și germană, William Goel medic englez, care răspunde în englezește, Florea Dumitrașcu, un medic român și profesorul Nicu Bărbulescu. Aceștia din urmă dau răspunsurile în limba română și asistând la o ședință în care spiritele acestora stau de vorbă cu medium-ul, te miri cum Iosef Schmidt, care vorbește prost românește se exprimă atât de corect.

Clair-voyant-ul s'a stabilit deocamdată în București, sos. Mihail Ghica no. 13. Dânsul nu acceptă să pună diagnoza unui bolnav, decât dacă acesta vine însoțit de medicul său. Ceva mai mult, dacă bolnavul nu se poate deplasa, Schmidt pune diagnosticul dela distanță, dar numai cu asistență medicală.

O EXPERIENȚĂ INTERESANTĂ

Fără îndoială că Iosef Schmidt este un clair-voyant, de o putere uimitoare. In săptămâna trecută am făcut o experiență concludentă .

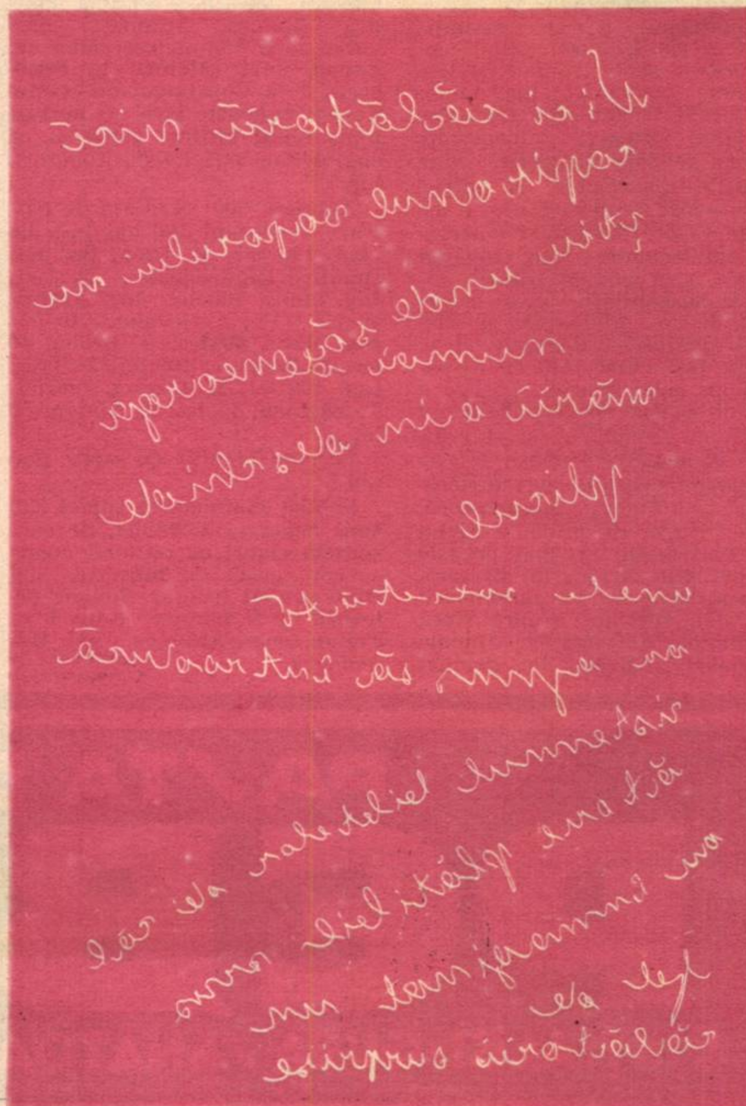
Eram adunați în casa lui Schmidt: un consilier de Curte, un judecător, un profesor fost deputat, câțiva ziariști și bineînțeles... câteva doamne. In total cincisprezece persoane.

O odae banală. Lampa electrică luminează crud și atmosfera — fiindcă am fost nevoiți să închidem ferestrele, spre a ne feri de priviri indiscrete, casa fiind la parter — înnăbușitoare.

Ne-am așezat cu toții pe scaune, dealungul celor trei pereți; lângă al patrulea se află sofaua pe care s'a culcat, cu fața în sus Iosef Schmidt. Mediumul e nervos. Cu puțin înainte căzuse în transă și după ședință întotdeauna se simte obosit. Managerul său, d. Mandiuc, după ce se convinge că Schmidt se află într'o poziție de perfect repaus, îl îndeamnă să-și concentreze privirea asupra unui punct.

— „Nu pot, nu pot!" spune nervos Schmidt și trupul întreg

Schmidt în transă a scris o parte din articolul lui Jean Bart.

i se crispează. Domnul Mandiuc îi dă un pahar cu apă, îl linişteşte şi după câteva minute îi arată din nou un punct, pe perdeaua ferestrei. De data aceasta, Schmidt se concentrează câteva clipe şi apoi adoarme într'un somn din ce în ce mai liniştit. Când managerul socoti că e cufundat în somn, ne rugă să propunem experienţa pe care o dorim.

Doctorul dădu adresa unui pacient al său, pe care îl mai cunoşteau doi dintre noi şi ceru lui Schmidt să pue diagnosticul persoanei care se află bolnav la acea adresă. Deşi medicul nu pronunţă numele pacientului şi Schmidt nici n'ar fi avut posibilitatea să cunoască pe bolnav, după câteva minute de aşteptare, el începu — cu o voce care numai semăna cu aceea pe care o avea fiind treaz — să descrie pe bolnav.

— „Il văd, da, îl văd, — spuse dânsul — şi într'adevăr făcea impresia că dibueşte, ca să găsească pe cineva.

Schmidt nu ştia dacă pacientul la care fusese trimis, fiind în transă, e un bărbat sau o femee, cu toate acestea el a descris pe tânărul despre care era vorba, în mod perfect. După ce a descris chipul pacientului a început să descrie fiece organ şi starea în care se găsia. In acest moment managerul i-a pus în mână un creion şi i-a prezentat o foaie de hârtie.

Schmidt dormia, ţinea ochii închişi, şi la lumina mare din odaie n'ar fi putut face nici o mişcare, fără să fie observat. Spunea cu glas străin tot ce scria. Vorbia repede şi multe cuvinte erau bolborosite, neînţelese. Tăcuţi şi liniştiţi îi urmăriam mişcările. Scria cu repeziciune dela dreapta spre stânga, aşa încât scrisul nu putea fi citit decât în oglindă, sau prin transparenţa hârtiei. Comunicarea lui era în limba germană .Cum isprăvia o foaie de scris ,managerul — care-i ţinea hârtia, avea grije s'o înlocuiască. Nu credem că un om în stare de trezie, chiar cu mult exerciţiu, ar fi putut scrie în acest fel şi atât de repede. In douăzeci de minute Schmidt a umplut 12 coale de hârtie. Cuprinsul era un diagnostic amănunţit — care se potrivea destul de bine cu constatările făcute de medic.

După ce termină această consultaţie medicală a unui pacient necunoscut şi care nu era de faţă, Schmidt se linişti din nou. Dormia un somn care se vedea însă că nu-l odihneşte. Faţa lui era palidă şi trasă, parc'ar fi avut vise dureroase.

Cu învoirea managerului am încercat atunci experienţa senzaţională, experienţă convingătoare. Toate precauţiunile erau luate şi putem spune hotărît: *fenomenul de clarviziune există.* Nu-l putem explica, şi nici nu ne interesează *cum* se produce.

— „Poate Schmidt — am întrebat — să incarneze un scriitor decedat şi astfel să ne scrie un articol?"

Experienţa, deşi s'a mai încercat, a interesat totuş grupul care era la Schmidt şi am găsit astfel asentimentul tuturor.

— „Nu ştiu dacă va fi în stare să facă acest lucru — a spus managerul lui Schmidt. Să încercăm... Pe care anume scriitor voiţi să-l aduceţi?"

— „Pe Jean Bart — am spus eu — şi cititorii vor vedea îndată în ce scop — fiindcă a murit de curând!"

S'a făcut iar linişte şi managerul adresându-se lui Schmidt l-a întrebat ca şi prima dată:

— „Eşti de faţă?"

— Da — a răspuns Schmidt, în somn.

— „Cum te numeşti?"

— „Nicolae Bărbulescu"...

— „Frate Nicolae, caută-l pe Jean Bart să ne spună ceva..."

Schmidt se convulsiona şi bolborosia cuvinte neînţelese.

Notăm că de astă dată vorbia curat româneşte, deşi limba lui maternă e germana şi că treaz fiind vorbeşte stricat limba noastră...

— „Vrea Jean Bart să ne scrie ceva?"

Schmidt tot mai agitat a ridicat domol mâna în aer şi a început să scrie prin aer.

După ce managerul i-a pus în mână un creion şi i-a prezentat o foaie de hârtie, Schmidt a început să scrie cu repeziciune. A scris cinci pagini. La ultimele rânduri agitaţia lui creştea şi în cele din urmă, obosit, a lăsat creionul din mână şi a căzut în somn adânc.

Reproducem două din paginele lui Schmidt, aşa cum au fost scrise. Citite în oglindă ele dau următoarele fraze:

„Nici călătorii, nici căpitanul vaporului nu ştiu unde (au) să meargă numai (în largul) de mării se in deschide plicul......

unele societăţi au ajuns să introducă sistemul biletelor de căl ă torie plătibil ar... (în rate) (Altele) au imaginat un fel de călătorii surprize".

Senzaţionalul începe acum deabia:

Cele scrise de Schmidt sunt cu adevărat gândurile lui Jean Bart, căci mediul a reprodus textul unui articol inedit al decedatului scriitor „Turismul de apă", articol care se găsia în buzunarul meu.

Intenţionat cerusem lui Schmidt să scrie un articol de Jean Bart, căci voiam să fac experienţă de clarviziune.

Nu putea fi vorba de un fenomen de sugestie, nu puteam dicta eu —fără voe— mediului frazele scrise, căci nu citisem încă acel articol.

Ceva mai mult: Schmidt a început să scrie cu o frază din mijlocul articolului, aceea care se găsia pe prima din foile pe care le aveam în buzunar: Schmidt a citit deci — fiind în transă — articolul care se găsia ascunse în buzunar.

Clarviziunea este deci un fenomen dovedit ştiinţific.

n. c.

Fotografia lui Schmidt după ce-a căzut în transă.

Excursiile „Realităţii Ilustrate"

Duminică 9 Iulie

Bucureşti-Giurgiu-Rusciuk-Turtucaia-Olteniţa-Bucureşti cu o minunată plimbare pe Dunăre şi masa la amiază. Lei 240.

Bucureşti-Constanţa-Mamaia. Călătoria dus şi întors, baia la plajă şi masa la amiază, Lei 295.

Sâmbătă 8 Iulie

(în colaborare cu Cercul corespondenţilor brăileni ai ziarelor din Capitală): Bucureşti-Brăila-Ghecet-Canalul Filipoiu, până la lacul Serban, cu bărci cu motor, Lacul Sărat; iar a doua zi Duminică, o plimbare pe Dunăre până la Ismail şi vizitarea oraşului. Plecarea Sâmbătă dimineaţa. Inapoierea Luni la amiază.

Călătoria dus şi întors, plimbările, găzduirea două nopţi la Brăila şi toate mesele, Lei 950.

Escursiile revistei noastre fiind rezervate exclusiv cititorilor, înscrierile nu se primesc decât în baza cuponului din pagina 32

ŞARLATANII MISTERULUI

Un mag a spus odată: Persoanele înzestrate cu forţă magnetică, mediile, sunt proşti scamatori; căci au nevoe de întunerec spre a-şi desvălui arta, în vreme ce vrăjitorul lucrează de cele mai multe ori la lumina zilei.

In această afirmaţie se află o exagerare a dibăciei persoanelor cu forţă magnetică, numai atât întrucât astfel de persoane au şi însuşiri de scamatorie. Taina succesului lor public stă mai mult în condiţiile în care se desfăşoară şedinţele misterioase. Ritualul unor astfel de şedinţe a rămas aproape neschimbat de la începutul mişcării spiritiste. Totul depinde, pentru spiritist de măsura în care îngreuiază controlul vizual, favorizează şarlatania şi împiedică descoperirea ei; se serveşte astfel de întunerec, de sgomot cu ajutorul muzicei sau conversaţiei entusiaste, de lanţul celor de faţă siliţi să se ţină de mână, de interzicerea de a face lumină sau de a pipăi — de-aci crearea acelei atmosfere mistice, atât de atrăgătoare pentru neofiţi, dar atât de potrivită pentru trageri pe sfoară. Am citat numai câteva din mijloacele — cele mai de seamă însă — ale acelui sistem de înşelăciune, care îngăduie unui mediu fals şi dibaci să prezinte fenomene uluitoare. (Un mediu natural n'are nevoe de nicio dibăcie).

Unul din „mediile" care posedau într'adevăr la perfecţie arta scamatoriei, era americanul *Henry Slade*, care a ajuns la o glorie nemeritată, prin experienţele profesorului Zollnero în Leipzig (1877-78). Specialitatea lui era cunoscuta masă a spiritelor. In acest domeniu Slade ajunsese la o asemenea perfecţie, încât scamatorii de profesie, ca renumitul Balachini n'au putut să bage de seamă cum proceda şi erau convişi că se aflau în faţa unui fenomen supranatural. Ceeace nu trebue să ne mire. Căci Slade oferia ceva nou, era un specialist, un novator. Nici un scamator n'are nevoe să întrebuinţeze siretenii şi metode noui. Pus în faţa unei „figuri" noui, scamatorul cel mai exersat e tot atât de naiv şi de uşor de păcălit, ca ultimul dintre spectatori. Iată dece convingerea lui Balachini nu dovedeşte nimic.

Masa spiritistă a cam dispărut din repertoriul mediilor şi a fost preluată de vrăjitori. Dar a fost dusă la desăvârşire de un englez neprofesionist *S. J. Davey*, o desăvârşire care lasă mult în urmă pe Slade. El a arătat cu prilejul unei şedinţe din anul 1886, pusă la cale de dr. Richard Nodgson pentru membrii societăţii londoneze de cercetări psihologice (Londoner Society for psychical research) pe cale experimentală cum pot fi descoperite variatele iluzii şi cum se prezintă ele în timpul unei şedinţe spiritiste. Savanţii englezi au ajuns la convingerea că e nevoe de o îmbinare de câteva erori simultane, spre a se ajunge la credinţa în apariţii misterioase. Aceste erori proveneau din necunoaşterea metodelor mediului, din observaţie greşită sau parţială, iluzii ale memoriei sau adoptări de memorie străină. Toate acestea s'au evidenţiat într'o serie de şedinţe, în care Davey a făcut pe „mediul". Din cei de faţă niciunul — nici măcar un scamator de profesie — n'au isbutit să descopere ei înşişi trucurile lui Davey, care era şi un maestru al psihologiei aplicate.

De aceia foarte mulţi „ocultişti" evită să poftească şi scamatorii de profesie la experienţele lor „spiritiste". Căci pe scamator nu-l interesează fenomenul în sine, ci zămislirea lui; de-aceea el va fi atent la desfăşurarea unor amănunte, care pe alţii nu-i interesează deloc, c... oarece nu le bănuesc valoarea.

Cazul lui *Harry Houdini* mort în 1926, unul din cei mai variaţi scamatori, un geniu în felul lui, dovedeşte ce folositor e un profesionist la descoperirea trucurilor „spiritiste". A avut mult de lucru mai cu seamă în America, unde spiritismul falsificat înfloreşte cu o bogăţie de plantă tropicală, fapt pe care noi, europenii, nici nu-l bănuim. La adăpostul unor aşa zise „biserici spiritiste" mii de „medii" exersează dincolo de ocean o profesie de şarlatani. In ultimul an al vieţii Houdini îşi luase menirea să stârpească din omenire aceste „medii" mincinoase; şi pe foarte mulţi şarlatani ai misterului a isbutit să-i facă să se ocupe cu o meserie mai modestă şi mai cinstită. Numai la Los Angeles, Houdini a dat pe faţă şi pe mâna poliţiei 70 de „medii", la San Francisco o duzină, la Cleveland douăzeci şi cinci, la Boston paisprezece.

Houdini s'a dovedit folositor mai cu seamă la experimentarea unui mediu din Boston, doamna *Margery*, soţia chirurgului Dr. A. L. G. Crandon, care a candidat la premiul de 2500 dollari, oferit în 1924 de revista „Scientific American". Că nu l-a câştigat, e meritul lui Houdini. Din comisia de verificare care a prins cu ocaua mică şi „mediul" Valentine făcea parte psihologul prof. William Mc Dougall şi dr. W. F. Prince, iar ca secretar J. Malcolm Bird, din partea redacţiei revistei. In afară de Bird, aproape toţi din comisie erau încredinţaţi că Margery înşeală, dar n'aveau dovada. Bird începuse chiar să scrie dări de seamă elogioase asupra „mediului" Margery. Atunci a fost chemat în ultimul moment Houdini, căruia nu i-a fost prea greu să dea pe faţă metoda fermecătoarei doamne. A scris o broşură explicativă, înzestrată cu numeroase desene demonstrative.

Profesorul *Grant H. Code*, scamator de plăcere a izbutit, în aceleaşi condiţii ca doamna Margery, să producă exact aceleaşi fenomene. Campania de presă pornită de dr. Crandon, soţul şi d. Bird, fermecatul, n'a mai convins însă pe nimeni.

Houdini arată cum sună clopotul sub masa spiritistă — şi cum şi-a scos piciorul din pantoful „controlat"!...

Totuş în ultimul timp Margery a prezentat un nou fenomen, socotit de adepţii ei ca perfect convingător: amprente degitale în ceară, ale fratelui decedat Walter. Semnele degetelor lui Walter de fapt nu puteau fi controlate, întrucât n'a rămas niciun astfel de semn de pe vremea când Walter trăia. Semnele nu erau nici ele lui Crandon şi ale niciunuia din martorii şedinţei. Semnele, la toate şedinţele, erau aceleaşi. De unde proveneau?

Această enigmă a fost şi ea dezlegată. S'a dovedit că semnele fiinţei supraterestre corespundeau de minune cu ale unei făpturi în viaţă: cu ale unui domn cunoscut numai sub pseudonimul „Dr. Kerwin" şi care era un adept zelos al cercului Crandon. Această descoperire a făcut-o tot un credincios al cercului — dar care astfel s'a vindecat pentru totdeauna — d. *E. E. Dudley*. Ziarul lui Bird, căruia îi fusese prezentat documentul cu dovada, a refuzat publicarea şi a încercat o muşamalizare a afacerii. Totuş textul d-lui Dudley a apărut în Buletinul XVIII al Societăţii „Boston Society for psychic Research" (Boston 1932) cu 8 fotografii demonstrative. Specialistul în dactiloscopie a găsit 90 de identităţi, când se ştie că 8-10 identităţi sunt îndestulătoare. Doamna Margery se folosea de o matriţă sau de o stampilă de cauciuc, care reproducea degetele d-rului Erwin.

Şi acum, după ce i s'au descoperit cele mai multe metode, rămâne de văzut ce atitudine va lua grupul doamnei Margery, în faţa clişeelor care dovedesc negru pe alb şi „metoda" de aducere din „lumea cealaltă" a degetelor pe ceară ale scumpului frate, decedat atât de cinstit şi al cărui suflet nu e lăsat să se odihnească în pace. Căci doamna Margery are încă numeroşi adepţi, care sunt gata să se arunce în foc sau în apă — dacă aceste mijloace ar avea putere de convingere! — pentru succesul ei. E poate succesul ei cel mai autentic şi mai onorabil, căci nu multe femei — unele mult mai frumoase decât d-na Margery — au darul să facă atâţi bărbaţi să renunţe la ochii şi la raţiunea lor.

N'ar fi rău ca doamna Margery, mulţumindu-se cu această glorie — care nu e mică şi care poate măguli vanitatea oricărei femei pretenţioase — să publice înfsârşit o carte de mărturisiri, arătând ea însăşi, cu text şi fotografii, cum a iscodit metodele ei şi cum a isbutit atâţi ani să ducă de nas o întreagă legiune de naivi. — *W.*

Lista

BILETELOR DE TRAMVAI PREMIATE CU CÂTE 500 LEI FIECARE

In săptămâna aceasta am premiat cu câte 500 lei oricare bilet simplu sau de corespondenţă, de 4, 5, 6 sau 7 lei, indiferent linia, dacă va purta unul din următoarele numere:

B. 2195—124
A. 2348—112
B. 3254—085
B. 4428—128
C. 4527—015
B. 3902—067
A. 5259—108
A. 2213—113
B. 4454—189

Abonamentul de şase călătorii No. 624.

Corul şi orchestra şcoalelor secundare din Orăştie au dat un concert foarte reuşit, cu ocaziunea comemorării aviatorului Aurel Vlaicu, comemorare care a avut loc la Orăştie în 24 şi 25 Iunie a. c.
Fotografia noastră înfăţişează pe executanţi, în mijloc dirijorul Prof. N. Praţia.

....şi d. general M. Protopopescu din strada Medic G-ral Demostene No. 11, a câştigat 500 lei cu abonamentul No. 2437 al S. T. B....

Zece adventişti, oameni maturi, primesc botezul în apa mării, la Constanţa

ADVENTISMUL, în urma legii pentru organizarea cultelor, a devenit confesiune tolerată în statul nostru. Orice persecuţie din partea organelor administrative a încetat. In consecinţă numărul adventiştilor creşte în fiece zi. Se pare — din fericire — că prozelitismul adventist se exercită, nu în dauna ortodoxismului, ci a celorlalte confesiuni etorodoxe.

Foto Păsculescu

Fotografiile noastre înfăţişează o scenă curioasă dela botezul a zece prozeliţi: opt femei şi doi bărbaţi. Solemnitatea anunţată din timp a atras o mulţime de curioşi. Botezul a fost oficiat de predicatorul din Constanţa. Convertiţii sunt îmbrăcaţi în halate de culoare cenuşie pentru bărbaţi şi femei şi albe pentru fetele tinere. In acest costum neofiţii au intrat în apă, iar predicatorul a cetit versete din Biblie, în legătură cu taina botezului.

Excursie la Mănăstirea „Piatra Scrisă" (Armeniş).
(Foto Engel-Timişoara)

HUMOR

Soţul: — „Lama mea nu mai tae azi deloc!"
Soţia: — „Curios! Când am ascuţit aseară creionul, tăia încă destul de bine!"

●

— *„Eri s'a măritat cea din urmă dintre fetele mele."*
— *„Da? Şi cine-i fericitul?"*
— *„Eu sunt!"*

— *„Spune-mi băiaşule, soacră-mea vrea să vină aici în fiece zi să se scalde. Sunt rechini?"*
— *„Nu domnule!"*
— *„Ei! atunci o să mergem în altă parte".*

●

— Frumoasă femeie, doamna Popescu!
— Cred şi eu! Dar s'o fi văzut acum cinci-spre-zece ani, când era cu 25 de ani mai tânără!

Actualităţi

Prinţul Nicolae a sosit săptămâna trecută, cu avionul, la Varşovia. Fotografia noastră a fost luată imediat după aterizare. Alături de Prinţ, d. Beck, ministru de externe polon, d. Cădere, miinstrul României la Varşovia şi d. Szembeck, subsecretar de stat

Sâmbătă 1 Iulie s'a serbat patronul regimentului I Grăniceri. Suveranul a fost numit Cap al regimentului. Fotografia noastră înfăţişează trecerea în revistă

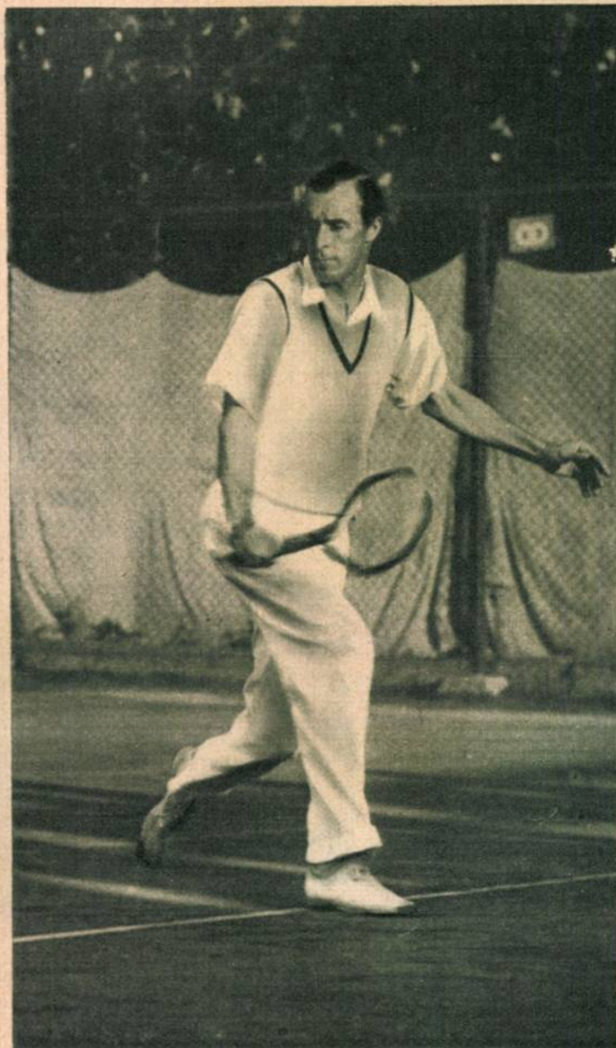

D. Jewrzejewicz, primul ministru al Poloniei, împreună cu d-na şi fiul au sosit Duminică la Bucureşti, unde au fost întâmpinaţi de către d-nii G. G. Mironescu şi reprezentanţii Ministerului de Externe, de către ministrul Poloniei la Bucureşti şi de d. general Gorecky, preşedintele F. I. D. A. C.-ului. Primul ministru polon cu familia sa au plecat la Techirghiol, unde îşi vor face cura.

Faimosul campion Tilden se găseşte în turneu prin ţara noastră, în frantea unui grup de tenis-men-i. Fotografia noastră îl înfăţişează pe Tilden.

Instantaneu dela excursia de Duminică 2 Iulie, pe Dunăre, a revistei „Realitatea Ilustrată".

GHICITORI, PREZICATORI, EXTRA-LUCIZI...

In articolul ce urmează, vom vedea că există într'adevăr fenomene supranaturale, controlabile ştiinţificeşte.

ŞARLATANII!...

Şi aţi putea stărui să ne demonstraţi, că prezicătorii şi ghicitorii, sunt cu toţii nişte farsori. Ne-aţi putea spune, că epoca turbure în care trăim, a făcut să crească formidabil, numărul celor însetaţi de a-şi cunoaşte viitorul. Niciodată, prezicătorii, dela ţiganca ghicitoare cu ghiocul, până la aşa zişii profesori psichanalişti, nu au fost mai frecventaţi. Mai ales cucoanele şi fetele dau buzna să îmbogăţească secta devinatorilor de tot felul.

Numeroşi excroci de ambe sexe, transformaţi în psichiatri sau în simple prezicătoare în palmă, cărţi şi cafea, atrag pe naivii cari le încredinţează secrete plătind totodată, foarte scump, vizita pentru un sfat absurd. Sunt apoi aşa zişii grafologi — cari ghicesc după scris — cari pun mâna, sub pretextul că vor da sfaturi folositoare, pe scrisori ce conţin tainice legături, şi apoi şantajază pe client, ameninţându-l cu divulgarea secretului. Fete care-au păcătuit, soţii adultere, devin astfel victimele profeţilor mincinoşi...

Şi aţi putea astfel să aglomeraţi argumentele sceptice, contra prezicătorilor de tot felul...

— Şarlatani!...

Şarlatani, şi nu prea. Sau nu totdeauna, — vă vor răspunde clienţii lor, ades oameni creduli, dar şi unii savanţi, a căror seriozitate ştiinţifică este indiscutabilă.

E cert că trebue să existe o corelaţie, dacă nu între firea cuiva, şi drojdia ce lasă pe fundul ceştii de cafea, cel puţin între caracterul său şi liniile, sau mai bine forma mâinilor, scrisul său, fizionomia sa. Există un reflex al sufletului în figura cuiva, reflex pe care, nu numai un prezicător, dar oricare om atent şi dotat cu oarecare spirit de observaţie, îl poate prinde şi comenta. Dece-ar varia atât de mult scrisul dela un om la altul, dacă în scrisul fiecăruia nu s'ar reflecta felul său interior de-a fi?

Oricât de mare ar fi ades partea de „şmecherie" din arta prezicătorilor, e cert că până şi cea din urmă cărturăreasă, foloseşte ceva din puterea ei psichică, spre a ghici. A ghici, nu viitorul, ci firea unei persoane, şi a trage concluzii asupra viitorului, din premizele caracterului actual al acelei persoane.

Este cert că între „client" şi prezicător, se stabileşte o comunicare sufletească specială, ocultă. Ghicirea gândului la distanţă, este azi un fapt verificat ştiinţificeşte. Nu cumva e justă, teoria că omul, şi în special creerul său, este un mic post de emisiune şi recepţie, de „unde cerebrale"?... Se ştie că există o gamă întreagă de radiaţiuni, de vibraţii; căldura poate fi transformată în lumină, lumina în electricitate. Lumină, electricitate, căldură, formează deci o gamă de vibraţii mai mari sau mai mici. Intre aceste vibraţii de tot felul, s'ar putea intercala şi radiaţiunile cerebrale, care-ar explica numeroase fenomene de ghicire a gândului, de telepatie, spiritism, citirea documentelor ascunse, etc.

Că există un fluid sau radiaţiuni dela un creer la altul, perceptibile uneori chiar dela mari distanţe, este un adevăr de care nici unul dintre cei cari au avut în viaţa lor o întâmplare telepatică, nu se îndoeşte. Evident, un creer e mai receptiv decât altul, sau emite mai puternic radiaţiuni psichice. Prezicătorii sunt poate oameni cu aceste facultăţi mai desvoltate.

Sus: *Mareşalul Pilsudsky a controlat facultăţile unui extralucid;* stg.: *d. I. Al. Brătescu-Voineşti.*

O TELEPATIE A D-LUI BRATESCU-VOINEŞTI

Credem că nu există om, care să nu cunoască, din propria-i experienţă, telepatia.

D. Brătescu-Voinești, cunoscutul scriitor, povestia următorul caz de telepatie, petrecut cu domnia-sa:

Venise la București, la studii, lăsând pe tatăl său foarte sănătos. Peste câteva zile, visează că jumătate din casa părintească s'a năruit. A doua zi de dimineață, primește o telegramă, prin care era chemat acasă, la Târgoviște. Ajuns aci, a găsit pe tatăl său în agonie și în aceiaș seară, bolnavul a murit.

A trecut un an. Intr'o noapte, d. Brătescu-Voinești visează că și cealaltă jumătate din casă, rămasă în picioare, s'a năruit. In seara aceleiaș zile, a murit și mama sa!

Aceste fapte, nu deschid oare orizonturi nebănuite?... Nu sunt ele oare dovada, despre acea comunicare sufletească tainică, ce se stabilește uneori între două suflete?...

Dar aceste fapte abundă.

MAREȘALUL PILSUDSKI VERIFICĂ O EXPERIENȚĂ...

Mare senzație a făcut acum câțiva ani, extralucidul Ossowicki din Varșovia, care citia scrisori prin plicurile închise, și cu care au făcut experiențe, cei mai de seamă savanți. Insuș Mareșalul Pilsudski, șeful statului polon, l-a pus la încercare. Iată în această privință, traducerea unui bizar, dar autentic document:

„Certific prin prezenta că documentul alăturat, adică o formulă a jocului de șah, scrisă de șeful statului, d. Mareșal Pilsudski, formulă care n'a fost cunoscută decât de el, pusă în plic de către Mareșal în persoană și sigilată cu sigiliul dat de ministrul de răsboiu, generalul Sosukowski, a fost citit, în 15—20 minute, de d. Stephan Ossowicki.

„Erau prezenți d-na general Jacyna, sora lui Ossowicki, d-na Neuman, prințesa Michel Voronicka, ministrul de răsboiu, generalul Jacyna, locotenentul Saskiewicz, aghiotant al generalului Jacyna, și subsemnatul.

„Indată ce d. Ossowicki a terminat lectura, m'am pus în comunicație telefonică cu Belvedere, și am obținut confirmarea ce o dădu personal șeful statului, care se interesa foarte mult de această experiență. Mareșalul îmi spuse că d. Ossowicki nu s'a înșelat.

„A doua zi plicul a fost deschis de șeful statului la Belvedere. Trebue să adaog că, atunci când d. Ossowicki a luat plicul în mână, înainte de-a spune ce conține, neștiind dela cine e acea scrisoare, a anunțat asistenților să acest bilet e scris de șeful statului. In acelaș timp, d. Ossowicki desenă planul apartamentului șefului de stat dela Belvedere, unde el n'a fost niciodată și făcu apoi descrierea mobilelor și a dispozițiunii lor, descriind chiar și masa de pe care Mareșalul luase hârtia de scrisori.

„Această experiență a avut loc în aleea Uiardow No. 39, în apartamentul generalului Jacyna.

„Varșovia, 1920.”

Semnat: *„Locotenent C. Switski*, aghiotant al șefului statului polon.”

Formula de șah descifrată, era următoarea: „12-14; 15-17”.

COMUNICAREA SUFLETEASCĂ CU MORȚII

Conan Doyle, celebrul autor al lui Scherlock Holmes, povestește în cartea sa „Mesajul Vital”, o experiență ciudată.

In timpul unei ședințe de spiritism, o voce directă s'a adresat unui domn, Oaten, și a urmat dialogul:

Vocea: Bună seara, d-le Oaten.

Oaten: Bună seara, Cine ești d-ta?

V.: Sunt Mill; d-ta cunoști pe tatăl meu.

O.: Nu-mi amintesc să cunosc pe cineva cu acest nume.

V.: I-ai vorbit mai eri.

O.: Așa e, mi-aduc acum aminte: l-am întâlnit din întâmplare.

V.: Aș voi să vă rog să-i comunicați un mesaj.

O.: Care?

V.: Spuneți-i că nu s'a înșelat, la miezul nopții, Marția trecută.

O.: Bine. Ești decedat de mult?

V.: De câtva timp. Dar timpul nostru e diferit de al vostru.

O.: Ce făceai în viață?

V.: Eram chirurg.

O.: Cum ai murit?

V.: Am fost ucis pe un vapor, în timpul răsboiului.

O.: Mai ai ceva să-mi spui?

Vocea flueră atunci aria țigăncii, din *Trovatore*, apoi spuse:

— Aceasta este o dovadă pentru tatăl meu.

D. Oaten se duse la d. Mill-tatăl, care-i confirmă întocmai spusele spiritului. El adăogă că Marți noaptea a auzit aria țigăncii din *Trovatore*, care era o arie favorită a fiului său și că nu știa de unde vine acea muzică.

CÂND CREIONUL SCRIE SINGUR

Un mediul, anume Slade, lua două tăblițe de piatră, din cele pe care scriu copiii la școală, tăblițe aduse de asistenți, le punea una peste alta, după ce închidea între ele un condeiu de piatră, și apoi, în plină lumină, după ce tăblițele erau deslipite, pe părțile interioare ale lor, se puteau citi, în mai multe limbi, comunicări spiritiste, scrise de morți cunoscuți.

Savantul Charles Richet citează o experiență făcută cu lucida Leonia. Intrebată: „Ce face Langlois?”, — ea a răspuns repede: „Și-a ars labele; dece nu bagă de seamă când toarnă?”...

Richet a întrebat-o ce a turnat prietenul său?

— Un lichid roșu, dintr'o sticluță. Pielea i s'a jupuit, — fu răspunsul.

Intr'adevăr, s'a putut verifica faptul că Langlois, șeful de laborator al lui Richet, în timp ce, avea loc în altă parte, experiențe, turnând brom, i-a căzut pe mână și l-a ars.

D-rul Vello semnalează următorul caz:

Doui americani voind să pună la încercare „șarlatania” Patriarhului mediumilor — așa e supranumit mediumul Mansfield, — s'au adresat unui prieten chinez, rugându-l să le trimită o scrisoare în limba chineză, ca și cum s'ar adresa tatălui său decedat. Americanii veniră cu scrisoarea închisă în fața mediumului și acesta luă un creion și scrise automatic. Americanii prezintară răspunsul prietenului chinez, care constată că conține un răspuns dela tatăl său dat în cea mai perfectă limbă chineză. Or, „Patriarhul” nu cunoștea limba chineză! Semnătura era exactă cu a defunctului care anunța prin acel răspuns moartea unei rude, fapt ce s'a verificat de asemeni.

E o experiență deosebit de semnificativă. După cum se știe, scrierea automată era atribuită de savanți mișcărilor inconștiente ale mediumului. Dar inconștientul nu poate să dicteze scrisori, într'o limbă pe care mediumul nici n'a auzit-o în viața lui!

După cum vedem, unele creere au posibilitatea să pătrundă, grație radiațiunilor ce emit, gândul altor persoane, să treacă prin obiecte opace și la distanțe enorme, ba chiar să se pună în comunicație cu spiritele. Nu deci, totdeauna, prezicătorii sunt farsori; chiar cel mai umil ghicitor, se bazează, cât de puțin pe aceste proprietăți tainice al sufletului.

BILL.

ŞTIŢI CĂ...

Jobenul datează de mai bine de 150 ani şi e originar din Florenţa.

Numele de Sing-Sing al închisorii centrale din New-York, vine dela o localitate pietroasă, locuită de Pieile-Roşii.

Două rânduri de rufe subţiri ţin corpul mai cald decât un rând de rufe groase, de-oarece pătura de aer dintre cele două rânduri e rea conducătoare de căldură.

Invăţaţii au socotit că se produc 10.000 de cutremure pe an, adică câte unul pe oră.

Numele de America fu dat la început Braziliei Centrale, de descoperitorul ei, Amerigo Vespucci.

Albinele lucrătoare şi trântorii trăesc cel mult 9 luni, pe când reginele trăesc până la 3 ani.

Petrolul se găseşte tot atât de bine în ţările joase, ca şi în cele muntoase.

85 la sută din nichelul din lume vine din Ontario (Statele-Unite ale Americei).

Numele de Groenlanda a fost dat de exploratorul norvegian Eric de Rood. El dădu acest nume (care înseamnă: ţară verde) spre a îmboldi pe oameni să se stabilească acolo.

N'a reuşit nimeni pân'acum să facă să îngheţe *helium*-ul.

Celuloidul se dizolvă uşor în spirt denaturat.

Radium-ul îşi pierde jumătate din puterea sa, după 1800 de ani, indiferent de felul cum e împachetat.

Cea mai înaltă clădire, după America, o are Germania, şi anume Catedrala din Ulm, înaltă de 160 de metri.

Cutremurul de pământ din 1923 a distrus complect două treimi din oraşul Tokio.

Preşedintele republicei elveţiene e ales pe un an, după trecerea căruia trebue să aştepte un an pentru a avea dreptul să fie reales.

Finlanda e ţara care are relativ cele mai multe păduri din lume.

Se admite că piersica ne vine din China.

Ice-berg-urile sunt formate exclusiv din apă dulce.

Lumina pătrunde în ocean la o adâncime de cel mult 1000—1500 metri.

Intâia sursă de petrol a fost descoperită în America la 28 August 1859 în Titusville.

Cel mai mare deşert din lume este acel al Saharei, în nordul Africei.

Maria Antoaneta avea 48 de ani când a fost decapitată.

Rezultatul concursului „Ii cunoaşteţi?"

In concursul nostru „Ii cunoaşteţi" a răspuns un număr mare de cititori. Din soluţiunile exacte, în număr de 42, prin tragere la soţi, au obţinut premiile următorii!

Premiul I: un ceas de doamnă dela magazinul „Meteor", str. Academiei 26, Bucureşti, d-ra Genunea Stoican, studentă, str. Mareşal Prezan, 21, Bacău.

Premiul II: un flacon de parfum „Legrain" dela Parfumeria „Mercur", str. Smârdan: D-na Ecaterina Colonel Poenaru Baia Mare, str. Brâncoveanu, 5.

Premiul III: două sticle de şampanie: D-ra Mioara Gabriela Constantin, str. Calomfirescu, I Loco.

FENOMENE SUPRANATURALE EXPLICATE ŞTIINŢIFICEŞTE

Oamenii de ştiinţă, studiând relatările unor întâmplări crezute supranaturale, au confirmat ca adevărate cele mai multe dintre fenomenele povestite. Ei admit astfel probabilitatea că martorii multora din miracolele diverselor legende au văzut într'adevăr ceea ce credeau că văd—numai că aceste accidente au explicaţii absolut naturale.

Mii de marinari au raportat în ultimele secole, că ar fi văzut în jurul Capului Bunei Speranţe apariţii ca acel „Vas Fantomă" — comandat de bătrânul căpitan Wanderdecken, care după o legendă marinărească, era urmărit de un blestem. Printre cei cari au avut parte să vadă acest fenomen se prenumără şi regele George al Angliei. El a şi dat o descripţie în sensul următor:

„La ora 4 a. m., vasul fantomă a trecut pe dinaintea noastră, având un far roşu, ce strălucea sinistru. Aceasta se întâmpla la o mică distanţă de Capul Bunei Speranţe, exact acolo unde se spune că Vanderdecken obicinuieşte a-şi face plimbările — în punctul unde, după săptămâni de vânturi potrivnice, tenacele olandez şi-a înfruntat echipagiul revoltat, jurând că avea să înconjure Capul, indiferent de voinţa lui Dumnezeu şi a oamenilor, chiar dacă pentru aceasta ar fi trebuit să rătăcească pe mare o întreagă eternitate. Legenda spune că Dumnezeu l-a pedepsit prefăcându-i sfidarea în blestem şi de trei sute de ani, Vanderdecken cu vasul său devenit un spectru, continuă a-şi ispăşi blestemul".

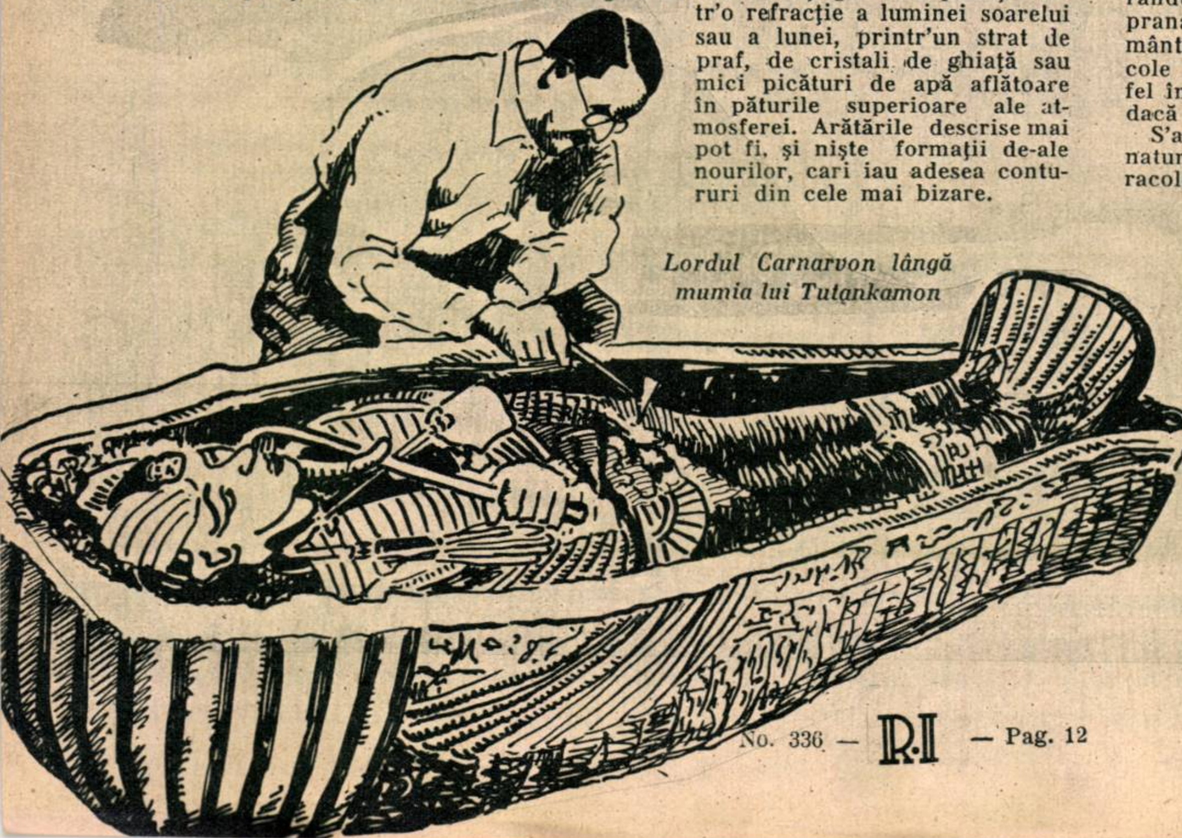
Dacă regele George, pe atunci doar prinţ, a văzut într'adevăr în punctul pomenit, fantoma unui vas, nu poate fi blamat că s'a crezut înaintea „Olandezului Sburător". Ştiinţa spune că el a văzut într'adevăr vasul — numai că acesta nu era real, imaginea datorindu-se pur şi simplu unui miraj. Şi la fel s'a întâmplat cu toate celelalte vase văzute de marinari în regiunea aceea.

„Vasul fantomă" *de care ne vorbesc legendele marinăreşti*

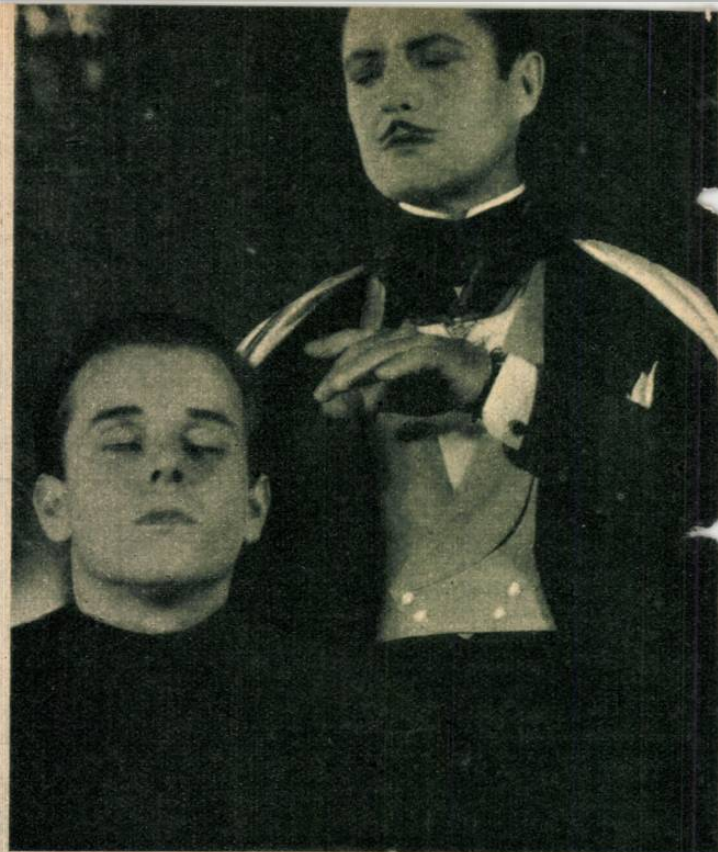
Constantin cel Mare a fost primul împărat roman, care a trecut la creştinism. Puţine acţiuni omeneşti au avut efecte atât de profunde asupra istoriei mondiale. După cum se ştie, el s'a creştinat pentrucă înaintea unei bătălii cu Maxenţius—rivalul său la tronul roman — a văzut pe cer o cruce, deasupra căreia se afla următoarea frază, scrisă cu litere greceşti: *„Prin acest semn vei învinge"*. Apariţia aceasta s'a produs la 312 d. C., Constantin şi-a luat crucea ca simbol şi a învins.

Dar crucea şi alte simboluri religioase au aprut pe cer în mai multe rânduri dela Constantin încoace şi în momente cu totul calme, ce nu reclamau câtuş de puţin asemenea miracole.

Mai înainte de a deveni creştini, norvegienii vedeau în nouri ciocanul zeului lor, Thor. Ştiinţa admite că împăratul Constantin ar fi văzut într'adevăr crucea şi chiar ceva ce semăna a litere greceşti deasupra ei, dar are în schimb certitudinea că apariţiile acestea nu sunt de origină divină. Ele îţi găsesc explicaţie într'o refracţie a luminei soarelui sau a lunei, printr'un strat de praf, de cristali de ghiaţă sau mici picături de apă aflătoare în păturile superioare ale atmosferei. Arătările descrise mai pot fi, şi nişte formaţii de-ale nourilor, cari iau adesea contururi din cele mai bizare.

Lordul Carnarvon lângă mumia lui Tutankamon

Hipnotizorul şi-a adormit victima, cu câteva passe magnetice

Exista apoi alte câteva sute de oameni cari au crezut că l-ar fi văzut pe diavol sub forma unor mingii de foc, apărute cu un sgomot asurzitor şi cu un miros de pucioasă, presupus a fi mirosul specific al focului Gheenei. Ştiinţa a încetat, a mai condamna aceste povestiri ca simple invenţii sau ca pe nişte halucinaţii ale unei minţi dezechilibrate. Singura diferenţă între părerea ştiinţifică şi cea populară constă în faptul că savanţii nu cred în diavoli sau alte manifestări misterioase şi supranaturale. Ei atribuesc aceste arătări, sgomote şi mirosuri, unui trăsnet ce se produce sub forma unei mingi incendiare.

*

De când arheologii şi hoţii au început să deschidă vechile morminte egiptene, a luat naştere şi persistă legenda unui misterios blestem ce se abate asupra îndrăzneţilor, cari profanează sacrul adăpost al morţilor. Acum câţiva ani, când s'a descoperit şi explorat mormântul lui Tutankamon, aceste legende au reînviat. Savanţii arată astăzi că într'adevăr ar fi periculos sau fatal să deschizi unul din aceste morminte, ermetic închise secole dearândul — dar că în acest fapt nu există nimic supranatural. Totul rezidă în aceea că din aerul mormântului a dispărut oxigenul sub acţiunea de secole a bacteriilor şi a altor micro-organisme, astfel încât respirarea acestui aer devine periculoasă dacă durează mai mult de câteva minute.

S'au mai găsit astfel de explicaţii rezonabile şi naturale pentru alte câteva sute de mistere şi miracole presupuse supranaturale.

Medicii ştiu acum prea bine că există maladii nervoase şi mintale, care determină simptomele unor afecţiuni organice, ce simulează chiar orbirea sau paralizia. Turburarea nu există însă decât „în minte". Dacă intelectul se restabileşte, simptomele dispar, şi suferindul îşi recapătă vederea. S'a observat că pentru bolnavii de această natură, cel mai eficace tratament este sugestia, în mare parte facilitată de hipnotism. S'au şi fabricat în acest scop un mare număr de aparate, cu ajutorul cărora doctorii moderni provoacă somnuri hipnotice. Unul din cele mai cunoscute aparate de acest fel, constă într'un sistem de oglinzi, ce se învârtesc foarte încet şi asupra cărora se proectează o rază de lumină. Pacientul se uită fix la acest aparat, în vreme ce doctorul îi sugerează somnul. In cursul acestui somn hipnotic, spiritul e foarte sensibil la sugestiile de vindecare

ale medicului, pe care le asimilează şi le reţine după deşteptare.

Majoritatea vindecărilor „magice” sau „miraculoase” de care ne vorbeşte istoria sunt explicate astăzi prin puterile curative ale minţii omeneşti, ajutate poate de hipnotism, practicat de secole dar luat abia acum câtăva vreme din mâinile şarlatanilor sau ale „magicienilor”.

Şi acum, întorcându-ne la „Olandezul sburător”, vedem că fenomenul se explică printr'o anumită stare a atmosferei, în regiunea Capului Bunei Speranţe, stare ce determină o deviere a razelor de lumină în aşa fel în cât vasele care au trecut sub orizont, rămân vizibile timp de câteva minute, părând deasupra acestuia şi foarte apropiate.

Aceeaş abatere a razelor de lumină de către straturile de aer, cu temperaturi sau proprietăţi diferite, determină şi miragiile pe care călătorii deşerturilor le văd uneori la orizontul întinselor şesuri acoperite cu nisip.

O apariţie recentă a diavolului sub forma unei mingi de foc (cum se credea înainte) e raportată de către Edward Kidson din Wellington (Noua Zeelandă), corespondent al Oficiului meteorologic englez. Un anume O'Sullivan sta într'o zi la sfat cu mama sa, în bucătărie. La un moment dat, se auzi o puternică detunătură şi între cei doi se ivi un fulger orbitor. Un trăsnet sferic intrase şi se rostogolise pe coş, aşa cum se produce de obiceiu acest fenomen.

Intr'un alt caz similar, raportat din Franţa, trăsnetul acesta sferic a intrat în hambarul unui ţăran, omorîndu-l atât pe el cât şi pe familia sa. Un argat care scăpase neatins spunea că văzuse un „Diavol ce vărsa foc pe nări” şi nimeni n'a fost în stare să-i scoată această idee din cap.

Foarte adesea mingea aceasta de foc e văzută rostogolindu-se pe pământ, sau năvălind în casă pe coş sau pe o fereastră deschisă şi lasă în urmă-i un miros neplăcut, care nu e însă sulfuros ci e mirosul ozonului format prin puternica descărcare electrică în aer.

O experienţă făcută de curând în Egipt, indică originea probabilă a faimosului blestem egiptean. O echipă de archeologi sub conducerea d-lui Alan Rowe explora acum doi ani un mormânt care stătuse închis mai bine de cinci mii de ani. Pătrunzând în pasagiul ce ducea în interiorul mormântului, Rowe observă că lămpile lucrătorilor se stingeau după câteva minute. Curând, lucrătorii începură a simţi ameţeli, slăbiciuni în picioare şi dureri de cap. Echipa fu astfel nevoită să bată în retragere, până la primenirea aerului.

Fiziologii vor recunoaşte în turburările încercate de exploratorii aceştia, o lipsă de oxigen complicată cu prezenţa gazului otrăvitor cunoscut sub numele de monoxid de carbon — un gaz produs de aceleaşi reacţiuni chimice şi biologice prin care s'a redus o mare parte din oxigenul atmosferei închise în acel mormânt. După cum vedeţi, nimic misterios în aceasta. Blestemul sau fatalitatea nu pot fi invocate aci mai mult decât în cazul automobolistului asfixiat de acelaş gaz, care ţâşneşte pe ţeava de eşapament a maşinei sale, în spaţiul restrâns al unui mic garaj. E deci uşor de văzut că ţăranii egipteni şi alţi indivizi cari ignorau cauzele naturale ale fenomenului, au dat unui accident atât de simplu ca cel întâmplat lui Rowe, proporţiile unui „blestem”.

Şi dacă e adevărat că treisprezece dintre persoanele care au luat parte la deschiderea şi explorarea mormântului lui Tutankamon, au murit, unele în împrejurări triste, oamenii de ştiinţă au demonstrat absurditatea unei încercări de a face o legătură între aceste morţi şi deschiderea mormântului în sine. Ei arată că Howard Carter, conducătorul acestei expediţii archeologice şi care a venit cel mai mult în atingere cu mumiile acestui mormânt, n'a avut nimic de suferit de pe urma activităţii sale.

Mitologia şi istoria biblică sunt tixite de povestiri în care diverşi eroi primiau în vis, mesagii din partea zeilor şi a altor puteri divine. Aci suntem iarăş înaintea unui fapt, pe care ştiinţa modernă nu-l contestă, dar îl desbracă de supranatural, şi iată cum: în cursul somnului fizic, creerul uman sau una din laturile lui, desfăşoară adesea o activitate intensă. Psichologii moderni au avut astfel ocazia să constate că probleme ce ne par insolubile la culcare, se desleagă ca prin minune dimineaţa, după deşteptare.

Deobiceiu, acest fenomen e atribuit faptului că reîmprospătat de odihnă, creerul e mai activ, ceeace ar putea furniza o explicaţie parţială. Există însă evidenţe psichologice cu neputinţă de ignorat, că intelectul îşi poate continua procesele şi în cursul somnului, soluţionând probleme care în stare de trezie, păreau de nedeslegat.

Aplicând aceste constatări la vechile poveşti ale zeităţilor ce apăreau preoţilor, regilor sau generalilor „în vis” dându-le sfaturi, e lesne de înţeles că aceste legende nu sunt altceva decât un fidel raport al fenomenului experimentat astăzi, în sute de laboratoare psichologice.

Chiar experienţa atâtor indivizi cari visează unde se află ascuns un anumit obiect şi se duc în ziua următoare direct la locul văzut în vis pentru a-l găsi, e susceptibilă de o explicaţie naturală.

Rar se întâmplă să faci ceva, fără ca un colţ din subconştient să nu înregistreze acţiunea. Psichologii au dovedit că hipnotizând o persoană, îi poţi smulge din subconştient un raport exact al evenimentelor dela cele mai însemnate până la cele mai mărunte, pe o perioadă de luni şi chiar de ani la rând.

Aceste amintiri subconştiente ies adesea la suprafaţă şi în cursul somnului amestecându-se cu visele. Nu e deci nimic anormal în cazul persoanei care visează unde se află un obiect pierdut şi să constate că visul său s'a realizat. In cazul acesta deslegarea visată nu e decât o deducţie făcută de intelectul individului din vre-o circumstanţă amintită în cursul somnului...

A mai rămas însă o mare grupă de superstiţii despre a căror origină ştiinţa nu poate spune încă nimic, şi aceasta e grupa superstiţiilor referitoare la zilele norocoase şi nenorocoase.

E. A.

Limbajul VRACILOR

Divulgarea unui truc care în ultimul timp a uimit pe bucureșteni, făcând impresie și prin alte orașe ale țării.

INTRAȚI, domnilor și doamnelor! Nu e nici, un truc, nici o șarlatanie! E pură știință... Experiențele se fac gratis. Intrați și vă veți convinge"...

Crainicul de la ușa unei prăvălii, situate pe o stradă principală din Capitală striga mereu astfel sau cu alte variante asemănătoare. Iar trecătorii de pe trotuar intrau mai mult râzând, voind să afecteze un fel de degajare sceptică. Totuși un psiholog atent a băgat îndată de seamă că cei cari intrau erau pe jumătate convinși: faima ghicitorului mersese crescând și se auziseră multe despre dânsul.

Inăuntru, scaune și bănci. In dosul unei perdele pline de taină se afla vraciul, *Magul!*

Lumea nu-l vedea. Plutește parcă un mister în văzduh. Vizitatorii de îndată ce au intrat în așa zisa cameră de experiențe, devin gravi.

Sus: *Consultarea globului magic;* stg.: *Candelabrul alăturat împodobia camera de lucru a unui mediu-spiritist din Londra. Intr'o bună zi, omul a fost găsit spânzurat de originalul corp de iluminat.*

INCEPE EXPERIENȚA

— Experiența începe, doamnelor și domnilor!, anunță cu glas solemn un ajutor al Magului.

„Atențiune, vă rog!

„Totul se bazează pe sugestia la distanță. „Profesorul" celebrul mag, care a studiat magia în India și în Egipt și care acum e după perdea va ghici ce aveți dvs. în buzunare, vă va spune numele și diferite secrete pe care numai d-voastră singuri le cunoașteți.

Intr'adevăr ajutorul magului pune mâna pe cravata unui domn i întreabă:

— *Ce am atins la domnu?*

— *Cravata!* se aude un glas după perdeaua groasă, inpermeabilă, prin care este imposibil să străbată o rază de lumină.

Un domn scoate o legitimație din buzunar și într'un colț al camerei, fiind adăpostit și de alte persoane, o arată cu fereală asistentului.

— *Asta aicea ce-i?* — întreabă asistentul.

— *O legitimație!* răspunde prompt magul.

— *Acum numele domnului...*

— *Vasile*

— *Cellalt nume?*

— *Constantinescu.*

La o altă întrebare magul dă și numărul legitimației, care circulă din mână în mână, spre convingerea tuturor.

Toată lumea e uimită, mai ales că experiența se repetă și cu diferite alte persoane, domni, doamne, bătrâni și domnișoare.

— „E o înțelegere... persoanele care au luat parte la experiențe o fac din complezență!" exclamă un Toma Necredinciosul.

— Vă rog, domnule, luați loc pe scaun. Oricine vrea poate să colaboreze la această demonstrație. Voi face acum experiența cu d-voastră, dacă-mi permiteți.

— *„Ce are domnu în mână?* — întreabă asistentul.

— *O țigară.*

„Toma-necredinciosul" scoate din buzunar o legitimație de polițist și o arată publicului.

— Dacă va ghici ce-i asta mă dau bătut.

— *Explicați aci, unde face serviciu domnu?* întreabă asistentul

— *La poliție!* se aude, fără nicio șovăire, vocea din dosul perdelei.

Lumea nu se poate abține să nu scoată exclamații de mirare și uimire.

O domnișoară timidă, care ținea o poșetă în mână, făcuse ochii mari și se uita aproape înspăimântată la asistentul, care se apropiase de dânsa.

— Imi dați voe... spuse acesta, deschizându-i poșeta.

Căutând înăuntru scoase o scrisoare:

— *Vezi ce-i asta?*

— *O scrisoare!* se auzi glasul prompt.

— *Cine-a scris-o?*

— A nu!... Lăsați, nu trebue..." spuse grăbit înroșindu-se domnișoara „dați-mi scrisoarea.. e ceva intim"

— Tot ce ați văzut e numai o mică experiență gratuită — reluă asistentul cruțând pe domnișoara speriată. Intrați înăuntru la „domnul profesor". Aveți dreptul să-i puneți trei întrebări: chestie de trecut, prezent și viitor. Răspunde în chestii de afaceri, negoț, căsătorii, boale, comori, alegere de carieră... Spune caracterul fiecăruia. Cum vă puteți îmbogăii și arta de a fi fericit...

„Nu e nici o șarlatanie, după cum vedeți. E pură știință, bizuită pe sugestie, hipnotism și citirea în stele. Pentru o taxă de o sută de lei, fiecare poate afla zodia lui. Totul se face cu ajutorul renumitului „mediu", celebru în toată lumea, cu care lucrează profesorul".

Și asistentul dădu numele renumitului mediu.

IN ANCHETA

Având însărcinarea de a face o anchetă pentru revista noastră, am vizitat și pe alți ghicitori și ghicitoare.

Spre mirarea mea am aflat, că există în Capitală un număr destul de însemnat de asemenea „profesori" și medii celebri cari fac aceiași demonstrație minunată, pe care am povestit-o mai sus și pe care la început o crezusem ca fiind o producție exclusivă.

De unde au eșit atâtea celebrități, îngrămădite toate la București? — m'am întrebat.

Am asistat la diferitele așa zise „experiențe științifice" în curs de mai multe zile. Am văzut unele „medii" trecând de la un cabinet la altul. Se certau „mediile" cu „profesorii" sau între dânșii și se despărțeau, plecând de la un ghicitor la altul.

Dela un timp am dat de cheea misterului: am observat că întrebările se repetau. Erau mereu aceleași. Este un limbagiu convențional, unul singur la toate aceste „cabinete" proprietatea celebrilor „profesori" și „renumitelor ghicitoare".

Ghicitorii și ajutoarele lor vorbesc românește, un fel de românească stricată, dar cuvintele întrebuințate au o altă însemnare, după o convenție mai dinainte stabilită. E o traducere a unui limbagiu convențional care se practică în Ungaria, în Austria și poate și în alte țări, magii noștri fiind mai mulți de origină ungară și austriacă.

Iată câteva din aceste întrebări și care aduc după dânsele răspunsul inevitabil, învățat pe dinafară de către „medii".

DICȚIONARUL GHICITORILOR

Propoziția: „Ce am atins la domnu" înseamnă *cravata.*

„Asta aicea ce-i?" e o întrebare care dă de veste celui de după perdea că „mediul" a scos o *legitimație* din buzunarul clientului.

„Acuma numele domnului" înseamnă: acest domn se numește *Vasile*.

Iar dacă „mediul" întreabă „cellalt nume" magul va răspun de invariabil: *Constantinescu*.

Ambele nume „mediul" le-a aflat chiar în aceeaşi clipă, citindu-le pe o carte de vizită, legitimaţie, sau alt act scos din buzunarul vizitatorului care se pretează la aceast demonstraţie.

„Ce are domnu în mână", însamnă *ţigara*.

Fraza înortochiată şi într'adins prelungită, spre a deruta pe cei de faţă: „Explicaţi aci, unde face serviciu domnu", e un fel de avertizare. „Mediul" spune tovarăşului de după perdea:

— Bagă de seamă că a venit un poliţist!"

„Vezi ce-i asta" = *scrisoare*.

„Ghiciţi ce a fost aci? = *ochelari*.

„Ce este aci? = *batista*

„Răspunde ce a fost aicea mult" = *hârtii*.

„Rog exact comunicaţi ce hârtie e asta" = *reclamă*.

„Ce reclamă este?" = *a noastră*.

„Ce are domnişoara aicea"= *floare*.

„Numeşte ce am scos afară" = *portmoneu*.

„Ce a fost aci înăuntru?" = *bani*.

„Ce a fost aicea? = *pălărie*.

„Ghiceşte ce a fost asta?" = *carte*.

„Dar asta ce e?" — *lanţ*.

„Ştii ce a fost asta?" = *o oglindă*.

„Gândeşte ce este aci" =*nasture*.

„Dă numele domnului" =*Dumitru*.

„Ce fel de nume" = *Gheorghe*

Aceste sunt întrebările, pe care le-am putut prinde şi învăţa şi eu. Dar sunt încă multe alte întrebări.

Noul limbagiu al ghicitorilor este destul de greu. S'ar putea compara cu alfabetul chinez, care are mii de semne; se ştie că fiecare cuvânt chinez are un semn special. Limba ghicitorilor are câte o frază întreagă pentru un singur cuvânt... Astfel că te derutează prin lungimea ei.

Dacă veţi vizita pe vre-un ghicitor, puteţi nota şi alte întrebări şi răspunsuri ce veţi prinde complectând lista de mai sus.

Să mai remarcăm că ghicitorii sunt atât de îndemnânateci încât îţi ghicesc şi un nume rar de pildă „Hildebrand" sau mai ştiu eu cum.

Bineînţeles că nu toţi au aceiaşi abilitate. Dar unii sunt într'adevăr extraordinari!

Trebue să facem această dreptate „magilor" arătând că în general ei fac boscăria cu o foarte mare dexteritate. Intrebările şi răspunsurile se succed atât de vertiginos şi cu atâta naturaleţă încât nici nu ţi-ar veni a crede că eşti victima unui truc. Apoi cei mai abili amestecă cuvintele, punând şi fraze străine indiferente, astfel că nu e atât de uşor să găseşti *cuvântul-chee* şi să înveţi limba ghicitorilor.

Deşi am asistat la mai multe din aceste experienţe, n'am putut prinde *cuvintele* care înlocuesc *cifrele*. Nu ştiu care cuvânt este egal cu *unu*, care aită expresie însamnă *doi* şi aşa mai departe.

Totuşi ghicitorii şi „medii" lor — cu abilitate profesională extraordinară — se joacă cu aceste cuvinte şi le aruncă de colo până colo ca pe nişte mingi; deodată se aude, sprinten vre'un număr de şase cifre:

304.596!

Numere de legitimaţie, acte, bonuri... ghicitorul ţi le spune imediat, fără să poţi prinde trucul.

E foarte amuzant!

A. F. M.

CIUDATENI[illegible]

← Grădina zoologică din Berli[n] s'a îmbogăţit cu un pui de le[u] de mare. In stânga vedem p[e] mama lui, mândră de ispravă.

In Waikiki (Hawai) există u[n] aquarium, în care trăesc speci[i] ciudate de peşte; unul din ei, Keimi, are un cap de bulldog, iar pasiunea lui sunt cotletele de berbec, pe care le ia din mâinile vizitatorilor. ↓

←Mathusalemul Turciei, Zaro Agha, — care se pregăteşte să-şi sărbătorească împlinirea a 160 ani, — va trebui să cedeze titlul de „cel mai bătrân om al pământului", mexicanei Senora Martina dela Roca, din Santa Ana-California, care a trecut de 170 ani.

O echipă de poliţişti a scufundat de curând în Hudson River, peste 4000 puşti automate, confiscate dela gangsterii new-yorkezi. De-asemenea, câteva mii de revolvere, cuţite şi alte arme periculoase, au fost aruncate la fundul apei. ↓

Un latifundiar american a amen[...] perechile de îndrăgostiţi îşi pot petr[...] teama de a fi deranjaţi de poliţie; au[...]

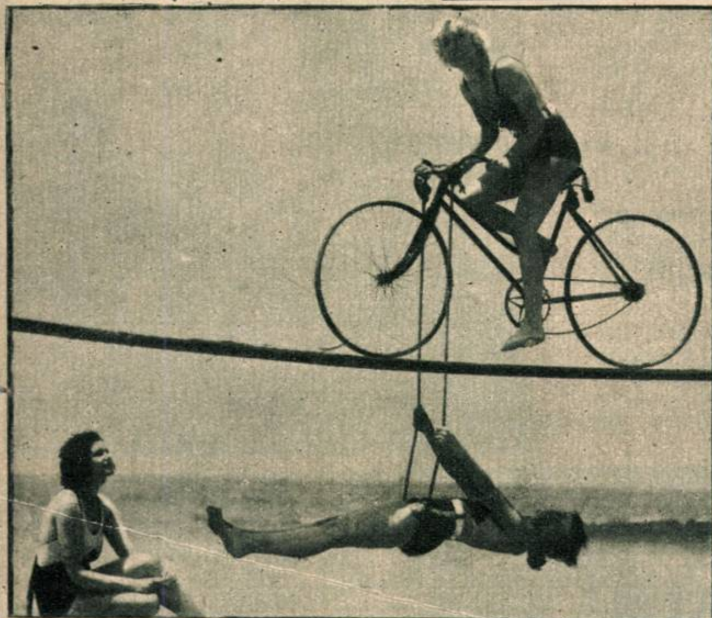

...din toată lumea

In Anglia cursele de câini se bucură de un succes din ce în ce mai pronunţat. Iată aci doi ogari, cari au sărit un obstacol în acelaş timp.

In goana după senzaţional, americanii din California au lansat noul sport al ciclismului pe odgon, care a şi găsit adepţi, după cum se vede din fotografia noastră.

Un american a inventat o barcă, la care aplicând un motor de avion, a obţinut o viteză de peste 200 km. pe oră.

O nuntă în Corea, la Wonsan. Cu toate că ceremonia nupţială durează câteva zile, mirele şi câţiva din oaspeţi sunt îmbrăcaţi europeneşte. In faţa mirilor şi a oaspeţilor sunt plasate grămezi de prăjituri şi fructe, iar persoanele neinvitate, pot privi masa pe de-asupra unui paravan.

...ajat un parc la New-Yersey, în care ...ece liniştiţi orele de conversaţie, fără ...torităţilor li s'a interzis accesul.

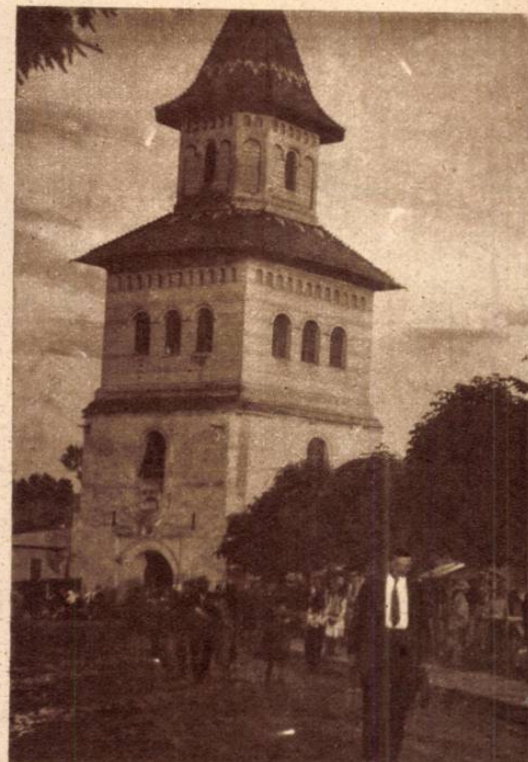

PROCE MOAȘTI

SFÂNTULUI IOAN

Cortegiul cu Moaștele Sfântului, înconjurate de un sobor de preoți, parcurge străzile orașului Suceava.

Mânăstirea Suceava.

Un muzicant orb care cântă cu un instrument original, numit „liră".

Mii de săteni vin din toate colțurile țării și în așteptarea procesiunei, dorm clae peste grămadă, prin curțile hanurilor și pe pridvoare.

Există o întreagă literatură, tratând despre minunile Sfântului Ioan dela Suceava. Volumele se vând în ziua procesiunii, în apropierea mânăstirei.

BIUNEA ELOR

LA SUCEAVA

Cu tot cordonul militar care însoţeşte cortegiul, ţăranii din împrejurimi isbutesc să se apropie de cosciugul cu moaştele sfântului, implorând minuni dumnezeeşti.

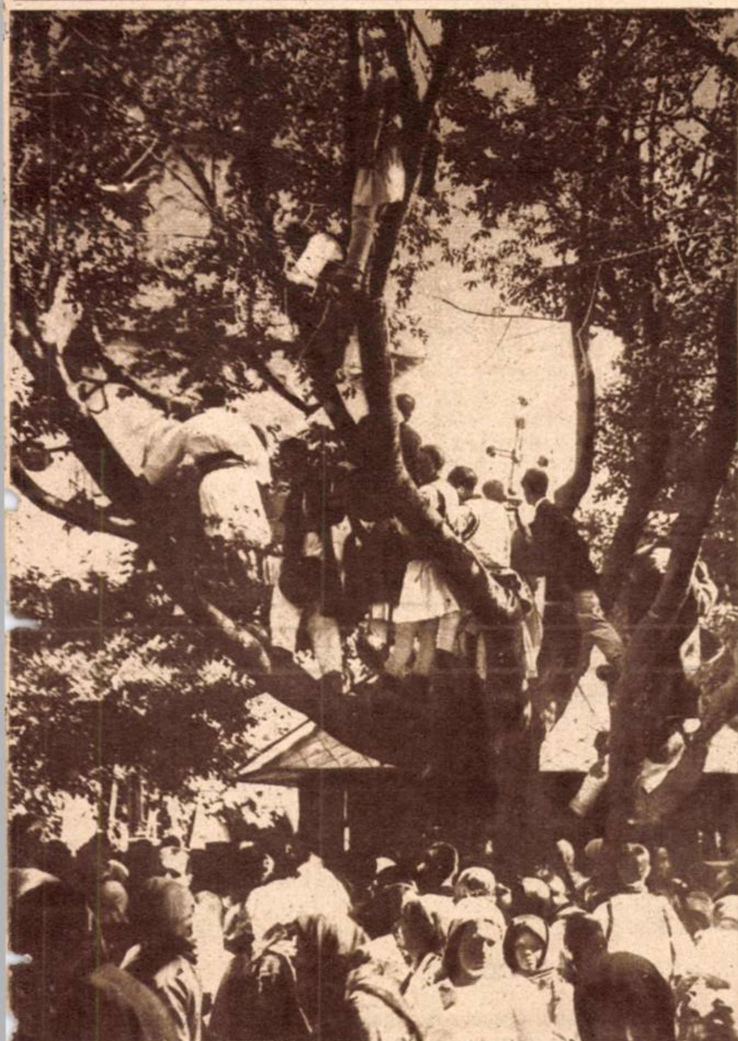
Bătrânul ţăran şi-a luat femeea oloagă în spate şi a adus-o la procesiune. Impresionant este că neputând-o susţine, o sprijină într'un fel de scaun de lemn, cu un singur picior lung.

Pentru a putea urmări plecarea cortegiului, ţăranii se urcă în pomi.

Cortegiul trece şi prin faţa închisorii, pentru ca şi puşcăriaşii să se poată ruga sfântului.

Fotografii-Berman

CE ESTE SPIRITISMUL

Este spiritismul o știință sau e o șarlatanie? Iată întrebarea pe care și-o pun savanții lumii moderne.

CHARLES *Richet*, un mare învățat francez, scria — încă pe la sfârșitul veacului trecut, că sunt o mulțime de fenomene în natură, a căror explicație nu se găsește în știință. Nu se poate nega evidența fenomenelor, totuș trebue să așteptăm ca oamenii de știință să facă cercetări, să studieze diferitele întâmplări, pe care le socotim minuni și să lumineze chestia.

Charles Richet vedea în așa zisele „apariții spiritiste" un complex de fenomene, menite să îndrepte pe cercetători pe căi diferite, și să dea naștere la anumite științe. De fapt, după ce învățatul francez a făcut prezicerea lui, s'au descoperit razele Roentgen, care străbat corpurile opace, și cu ajutorul cărora putem vedea, de pildă, oasele, ce se află în corpul unui om viu, sau vre-un glonte... S'a descoperit telegrafia fără fir, s'au inventat minunatele aparate de radio... Se spune că nici o vibrație nu se pierde în natură, că dacă am avea aparate de recepție, perfecționate, am putea auzi

Sus: *Cavoul familiei Hajdeu din cimitirul Bellu;* stânga: *British Museum din Londra, posedă cea mai mare colecție de cărți și manuscrise vechi, tratând chestiuni de spiritism și magie neagră. Valoarea lor e atât de mare, încât, fiecare volum a fost legat cu câte un lanț de rafturi, spre a evita furturile.*

parabolele și predicile, pe care le rostia Isus Christos acum 1900 de ani, în fața ucenicilor lui.

La steaua care-a răsărit
E-o cale atât de lungă
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

(Eminescu)

Cu telescoapele minunate de azi putem vedea o stea, în adâncul cerurilor, stea care poate s'a stins de mult, dar pe care noi o zărim de-abea acum. Tot astfel vom putea prinde — odată — graiul lui Isus, Moise sau Zarathustra!

După cum plutesc în văzduh nevăzute și nesimțite, sunete și licăriri, vechi de când lumea, tot astfel — poate că plutesc și sufletele celor morți! In orice caz, sunt fenomene stranii... mai sunt multe fenomene pe care nici nu le bănuim iar altele pentru care nu putem da explicațiuni.

De altfel *explicația*, acel „pentruce" nu se poate clarifica nici în cazul celor mai simple fenomene. Nu știm nici măcar *de ce* doi exact doi și totdeauna numai doi atomi de *hidrogen* se unesc cu unul de *oxigen*, pentru a da apa, H^2O.

ASTROLOGIA ȘI ALCHIMIA

Iată două științe moarte.

Deși *Astrologia*, știința cititorilor în stele — știința misterioasă a zodiacilor, tinde să fie reînviată de către magii moderni, totuși aceștia sunt mai mult un fel de imitatori a vechilor astrologi, deoarece nu fac știință, ci întrebuințează această titulatură pompoasă spre a înșela ușor lumea.

Astrologii vechi căutau și ei să ghicească viitorul, citind în stele și planete. Dar tot cercetând mersul planetelor, al lunei și privind soarele și celelalte astre, au strâns materialul bogat de observații, care a dat apoi naștere științei numite *Astronomia*.

Ei au adus deci un real serviciu științei moderne.

Tot astfel *alchimiștii*, cari căutau pretutindeni aur, încercând să prepare prețiosul metal, prin transformarea altor corpuri banale, alchimiștii au descoperit fosforul și alte corpuri, punând în acest mod bazele *chimiei moderne*.

Tot așa este și cu spiritismul. Sunt atâtea fenomene, care trebuesc grupate, cercetate și prezicerea lui Charles Richet se înfăptuește sub ochii noștri.

Dar după cum în timpul primelor cercetări, ce se făceau în domeniul fenomenelor de magnetism și electricitate, s'au ivit mulți șarlatani, este natural ca și acum, când rezultatul cercetărilor spiritiste este foarte vag, să se ivească mulți indivizi, cari să vrea să pescuiască în apă turbure, exploatând credulitatea publicului naiv, a bolnavilor cari se agață de un pai sau a victimelor crizei mondiale, și prefacerilor sociale, desrădăcinații și desnădăjduiții cari în desorientarea lor aleargă la vraci, magicieni și spiritiști.

SAVANȚII SPIRITIȘTI

De altfel chiar în zilele noastre, o serie de savanți renumiți s'au declarat spiritiști, cu toată rezerva, pe care o impune un cugetător superior, ca Charles Richet.

Celebrul savant englez, *Walace Russel*, naturalistul, emul al lui

Darwin (teoria darwiniană era să se numească *Walacism*) a fost un spiritist declarat. Marele chimist *Crookes* pretinde că a putut cântări „forța psichică", o emanație spiritistă.

Dépine, savant francez, care deși nu era spiritist a făcut totuș experiențe de transpoziție a simțurilor, arătând că un om poate — uneori — *să miroasă cu vârful degetelor.*

La noi în țară, *Hajdeu* se ocupa cu cercetări spiritiste. A scris o lucrare voluminoasă „Sic cogito", în care sunt consemnate foarte multe observații interesante ale sale. Hajdeu formase un cerc de studii spiritiste, din care făceau parte chimistul prof. *Doctor Istrati*, astronomul *B. V. Vermont*, precum și alți savanți români, cari se întruniau des împreună.

Nu-i vorbă, acești savanți erau și ei păcăliți uneori de medii, cu toată prudența și metoda științifică, ce o întrebuințau în cercetări.

Astfel B. V. Vermont mi-a arătat într'o zi o fotografie vagă, în care se vedea plutind, parcă, o formă de corp omenesc, cu o mână ridicată în sus. Era una din fotografiile lui Hajdeu, pe care acesta le făcea în modul următor:

Cu ușile și ferestrele bine zăvorite și bine astupate, se culca noaptea în pat, punând la capul lui un aparat fotografic cu obiectivul deschis. Vroia să vadă dacă placa fotografică nu va fi senzibilizată în timpul nopții, de gândirea sa: *Voia să-și fotografieze gândirea.*

Plăcile erau developate a doua zi de un fotograf, acasă la Hajdeu. Fotograful era încuiat cu cheea în camera obscură. Pentru plăcile unde nu ieșia nimic, fotograful primia o plată obicinuită. Dacă ieșia însă o umbră cât de vagă, pe placă, Hajdeu, — pe deplin mulțumit — îi plătia înzecit.

Intr'o zi însă — asta a povsetit-o Hajdeu, cu francheța și corectitudinea omului de știință — a surprins pe fotograf că înainte de a developa plăcile, le apropia de gaura cheii. In modul acesta apăreau, pe placă, formele vagi, care erau examinate apoi ore întregi și interpretate de Hajdeu, Istrati și Vermont.

Printre savanții spiritiști să cităm și pe celebrul astronom și popularizator de știință Camile Flammarion, în ale cărui lucrări se vede — mai în toate — firul conducător al ideii, că lumea este populată de spirite. Camile Flammarion, era în strânse legături de prietenie și comerț intelectual cu spiritiștii din România.

Flammarion venind la București, a luat parte la ședințele spiritiste ce se organizau aci pe vremuri și a ascultat imnul Iuliei Hajdeu, dictat de aceasta după moartea ei. Imnul se cânta de nouă ori în șir la mormântul fiicei lui Hașdeu, de către un quartet de coarde, alcătuit din cei mai ilustri musiciani ai noștri, printre cari și violonistul prof. Dim. Dinicu.

ȘAIZECI MII MEDII!

Credința în suflete este veche, fiind admisă și de diferite religii.

De sute și de mii de ani se vorbește despre strigoi, fantome, spectre... Superstițiile, în legătură cu credința în spirite, par a fi vechi de când lumea.

Totuş *spiritismul*, cu pretenţie de ştiinţă, datează numai de la mijlocul secolului trecut. La acea epocă, atenţiunea lumii fu atrasă asupra unor experienţe, ce se făceau în Statele Unite ale Americei.

Din America aceste experienţe au trecut întâi în Franţa şi de acolo s'au răspândit în toată Europa, unde mulţi nechemaţi, fără nici o cultură ştiinţifică, au început să facă experienţe spiritiste. Aceste experienţe mai continuă şi azi.

In 1854, făcându-se o statistică în America, s'a constatat că erau acolo *şaizeci de mii de me dii spiritiste!* Câte vor fi astăzi?

Pe la mijlocul secolului trecut au început să se facă experienţe cu *mesele învârtitoare*. S'a crezut pe vremea aceea că nu sunt simple mişcări mecanice, ci conduse de o anumită şi misterioasă inteligenţă.

Mesele — spun spiritiştii — se îndreaptă spre stânga, spre dreapta, în direcţia unei anumite persoane desemnate, se menţin în echilibru pe două picioare, sau pe un picior, ciocănesc un număr hotărît de bătăi, urmează tactul unei muzici, etc.

Nu-i vorbă, mesele sunt mişcate de şarlatani, în mod abil cu picioarele. Totuş obiceiul învârtirii meselor n'a dispărut nici azi.

Mesele spiritiste se fac de obiceiu rotunde, numai din lemn, fără nici un cui de fer.

Cei din jur, şezând pe scaune, pun mâinile resfirate pe masă, atingând placa numai cu degetele. Degetul cel din urmă de la o mână atinge primul deget de la cea următoare. Şi astfel se formează un lanţ circular de mâini, în jurul mesei.

De altfel, chiar fără intervenţia nici unui şarlatan masa poate fi pusă în mişcare prin tremurăturile involuntare şi mişcarea inconştientă a celor de faţă, cari se sugestionează reciproc.

SPIRITISMUL ŞI RELIGIILE

Din punct de vedere religios, spiritismul are drept bază adevărurile fundamentale ale tuturor religiilor: Dumnezeu, sufletul, nemurirea, pedeapsa şi recompensa în viaţa viitoare.

Cineva poate fi catolic sau ortodox, grec sau roman, protestant, mozaic sau musulman, şi va crede în manifestările spiritelor. Aceasta este o dovadă — spun spiritiştii — că spiritul există într'adevăr.

Noi vom adăoga că şi sălbatecii, oamenii primitivi, erau spiritişti. Intr'adevăr sălbatecul, după ce ucidea vre-un animal fioros, vre-un leu, sau vre-un tigru, adormia adânc, doborât de oboseală lângă victima sa.

Dar sălbatecul agitat visa că se luptă din nou, cu acelaş animal sau cu alte animale, pe alte meleaguri depărtate.

Deodată se trezia.

Animalul ucis era lângă dânsul, nemişcat. Acolo era şi lancea... Sălbatecul se convingea că nici nu se mişcase din loc.

Cine a plecat? Cine s'a luptat?

Omul cavernelor trebuia să admită, că ceva şi-a luat într'adevăr sborul dintrânsul, pe când trupul lui zăcea pe pământ şi acel „ceva" s'a luptat mai departe cu fluidul misterios, ce se degajase din animalul mort...

Visurile au fost, probabil, originea credinţei în spirite, credinţă întărită apoi de diferite religii.

CE SUNT SPIRITELE?

Allan Kardec, marele preot al spiritelor, ne explică astfel ce sunt spiritele:

Spiritele nu sunt fiinţe aparte în creeaţie, ci sufletele acelora, cari au trăit pe pământ; aceste suflete, după ce au aruncat învelişul lor corporal, populează şi parcurg spaţiul.

Intr'un om sunt trei lucruri esenţiale:

1) Sufletul sau spiritul, principiu inteligent, în care sălăşlueşte gândirea, dorinţa şi simţul moral.

2) *Corpul*, învelişul material, greu şi grosolan, care pune în contact spiritul cu lumea exterioară.

3) *Perispiritul*, înveliş fluidic, uşor, slujind drept mijlocitor între spirit şi corp.

Când învelişul exterior e uzat şi nu mai poate să funcţioneze, cade, iar spiritul se descătuşează.

Aceasta numim noi: *moartea!*

Insă numai trupul moare. Sufletul nu moare: moartea corpului îl eliberează din lanţuri. Spiritul îşi recapătă libertatea, ca un fluture care iese din crisalida lui.

Dar sufletul părăseşte numai corpul material. Işi păstrează însă perispiritul, care constitue pentru dânsul un fel de corp vaporos, imponderabil pentru noi şi de formă umană, care pare să fie astfel forma-tip.

Sub un astfel de aspect putem vedea uneori spiritul şi el produce diferite fenomene de sgomot, mişcări, scriere etc."

Astfel ne descrie *Allan Kardec* spiritele.

DECLINUL SPIRITISMULUI

Deşi se pare că spiritismul începe să decline, totuş mai sunt încă mulţi naivi cari cad victime ale şarlatanilor, vracilor, ghicitorilor, căutătorilor în stele, zodiacilor, vrăjitorilor...

Sunt oameni foarte sinceri, a căror bună credinţă, nu poate fi pusă la îndoială, cari ne povestesc istoriile cele mai extraordinare, arătând că au fost martorii unor întâmplări dintre cele mai ciudate şi de necrezut. Un creer sănătos activează după realitatea exterioară; dar cea mai mare parte a celor, cari se ocupă de spiritism — nu vorbesc despre oamenii de ştiinţă, ci de cei nechemaţi — cea mai mare parte dintre aceştia sunt nişte halucinaţi, cari dau existenţă reală şi obiectivă unor concepţii imaginare şi subiective a spiritului lor.

Deşi se povestesc lucrurile cele mai minunate despre apariţia spiritelor, totuş cercetările spiritiste ar trebui lăsate pe seama oamenilor de ştiinţă, iar noi să păstrăm o modestă expectativă, până la deslegarea acestor chestiuni grele şi transcendentale.

ALEX. F. MIHAIL

Spiritul lui Conan Doyle veghează

Există o viaţă spirituală, dincolo de moarte? Se pare că da, căci revelaţiile d-nei Doyle, văduva celebrului scriitor englez, sunt surprinzătoare.

VĂDUVA lui Arthur Conan Doyle, faimosul scriitor şi spiritist, şi-a sărbătorit de curând la Londra ziua naşterii, printr'o „îndelungată convorbire cu dispărutul", mijlocită de un medium spiritist.

Lady Doyle susţine că n'a pierdut o clipă contactul cu soţul său, din clipa în care acesta a murit şi că-i cere sfaturi în toate problemele pe care i le pune viaţa. Uneori i se arată în vis, dar mai adesea recurge la un medium profesional, care căzând în transă, articulează cuvinte ce se presupune ca ar veni dela cel trecut în „lumea drepţilor".

„Sunt foarte fericită" a declarat D-na Doyle rudelor şi cunoscuţilor săi. „Mă simt tot atât de aproape de soţul meu, ca şi pe vremea când era în viaţă şi-mi aştept moartea cu bucurie, ca pe o sărbătoare.

„Nu iau nici o hotărîre importantă în viaţă, fără a-mi consulta mai întâi soţul. El ştie tot ce se petrece cu noi în lumea aceasta şi se interesează de tot ceeace facem, cu aceeaş intensitate ca şi pe vremea când trăia.

— „Posedă o mare putere pe cealaltă lume" îşi continuă D-na Doyle ciudatele-i declaraţii. „Lucrează intens acolo, dar îşi găseşte totuş timp pentru noi şi pentru problemele noastre şi asta e pentru mine o mare consolare".

Denis Doyle, fiul faimosului creator al lui Sherlock Holmes, e un pasionat automobilist şi spune că primeşte dela tatăl său, atât avertismente, atunci când îl pândeşte vre-un pericol cât şi sfaturi, când e să-şi cumpere o maşină nouă.

— „Am învăţat" spune el, „să ascult de sfaturile pe care mi le dă tatăl meu în materie de automobile. Unul din avertismentele sale m'a scăpat dela o moarte sigură. Eram tocmai pe punctul de a încerca la Brookland, o maşină, cu care urma să realizez o viteză de 125 de mile pe oră, când un prieten mă rugă să nu pornesc.

„Primise în vis, dela tatăl meu, un mesagiu care-l înştiinţa că maşina avea un defect ce nu se putea observa în timpul mersului, dar care putea fi fatal.

„Avertismentul acesta mă cam nelinişti dar negăsind nimic suspect, am hotărât să pornesc totuş în excursia proectată. Iată însă că în momentul când dam să ies din casă, telefonul sună şi o prietenă a mamei îmi comunică neliniştită, că avusese un vis similar.

„Am căzut atunci pe gânduri şi am luat-o cu maşina binişor pe şosea cu o viteză ce progresa crescând, menţinând-o totuş sub o sută de mile pe oră şi descoperii după câteva zeci de mile o defectare a volanului, care, dacă aş fi pornit cu viteza de 120 mile pe oră, cum proectasem la început, ar fi determinat răsturnarea maşinei, iar eu aş fi fost cu siguranţă ucis".

Denis Doyle mai spune că tatăl său îi dă sfaturi oridecâteori e vorba să-şi cumpere o maşină nouă. „Acum câtăva vreme, mi-a apărut în vis, recomandându-mi să mă feresc de o anumită maşină, pe care ţineam mult s'o am şi mă sfătui să mă interesez de o alta care ştiam sigur că nu era de vânzare. Căutai să intru în tratative cu stăpânul maşinei, dar acesta îmi spuse că pentru nimic în lume nu s'ar fi despărţit de ea.

„Tatăl meu îmi apăru însă în noaptea următoare şi-mi spuse să telefonez din nou. Il ascultai şi în ziua următoare proprietarul automobilului îmi răspunse că se învoia să-l vândă la preţul pe care i-l oferisem eu, întrucât după întrevederea noastră din ajun, primise ordinul de a pleca în America de Sud şi trebuia să se debaraseze de maşină în cel mult trei zile!"

Doamna Doyle, spune că soţul său i-a făcut asupra „celeilalte lumi" descrieri, ce fac moartea să pară o trecere într'o împărăţie a fericirii.

— „Viaţa lor e cât se poate de omenească" spune ea. „Au trupuri volatile şi interese cotidiane, şi lucrează întocmai ca noi cei de aci, numai că acolo nu există probleme băneşti, nici mâhnire şi nici cruzime; fiecare are timp din belşug pentru a-şi desvolta darurile, cu care a fost înzestrat de Dumnezeu.

„Cei cari vin aci copii, cresc şi se maturizează, iar cei cari vin bătrâni, întineresc treptat, până când ajung ca în cel mai frumoşi ani ai vieţii lor.

„Soţul meu era trecut de şaptezeci de ani când ne-a părăsit, dar acum trebue să fie ca pe la treizeci şi cinci de ani, — vârsta când a realizat marile-i succese, ca autor al aventurilor lui Sherlock Holmes.

Doamna Doyle împărtăşeşte cu fiul său, ferma credinţă că mulţi din cei cari nu practică spiritismul, pot fi în constantă comunicaţie cu morţii, prin mesagii pe care le primesc în vis.

— „Există o legătură imperceptibilă ce uneşte fiinţa noastră materială cu cea electrică — legătură care se rupe prin moarte. Dar mulţi dintre noi rătăcim în cealaltă lume, în vreme ce trupurile noastre pământeşti dorm şi se întâlnesc cu cei cari au trecut pragul acestei vieţi".

Sir Arthur Conan Doyle care mai înainte de a îmbrăţişa cariera literară, practica medicina şi era un distins savant, a devenit un adept al spiritismului abia după războiul mondial, în care a pierdut multe rude şi mulţi prieteni.

Intr'una din conferinţele pe care le-a ţinut în Statele Unite, Conan Doyle a arătat că nici mai mult nici mai puţin decât patru zeci şi doi de oameni de ştiinţă, profesau o credinţă fermă în spiritism.

B. C.

MISTERUL MAGIEI ALBE

Intr'o noapte rece de Noembrie, trei bărbați se desfăcură din umbră și se apropiară de casa luminată. Primul dintre ei bătu la ușe, ceilalți doi se ascunseră.

— „Cine-i acolo?"

— „Sunt eu, Blymer; am uitat la d-ta cartea mea, *„Prietenul pierdut"*.

— „Așteaptă, o să deschid!"

Un pas greoi scârțâi pe scară, apoi zăvorul fu tras, ușa se deschise și în cadrul ei apăru un uriaș, un cap ce nu-l poți uita, cu ochi mari, limpezi și cu o barbă lungă, neagră ca abanosul.

— „Intră".

Vizitatorul îl urmă, dar în loc să închidă ușa, o lăsă întredeschisă și în vreme ce el urma pe uriaș în camera interioară, cei doi oameni deschiseră ușa și se luară după primul.

Unul dintre dânșii era înarmat cu un drug gros de fier și în vreme ce gigantul era întors, îi trânti o lovitură în cap. Bărbatul însă se întoarse — cu toată lovitura pe care o suferise — și începu atunci o luptă groaznică, de moarte. Uriașul avea o muschiulatură herculeană și se apăra cu puterea desnădejdei. De trei ori îl doborîră și de trei ori se ridică; în cele din urmă, isbitura unui scaun îl făcu să șovăie pentru cea din urmă oară; se aruncară asupra lui și-l sfârșiră... Apoi cei trei asasini se priviră îndobitociți.

— „A murit! — spuseră dânșii — s'a dus dracului totul. N'am făcut nici o treabă, *nu ne mai pot sluji"*.

Apoi încercară să ascundă crima, dând foc în urma lor și plecară. Dar flacările nu se întinseră destul de iute și focul se stinse repede.

Două zile în urmă, un vecin fu atras de nechezările unui cal înfometat, închis în grajd. El văzu că în casă părea să nu fie nimeni și-și aminti că de două zile nu-și văzuse vecinul, pe d-l Nelson H. Dehmeyer, uriașul cu barba neagră. Bătu la ușe, nici un răspuns, spărgând ușa, găsi cadavrul pe jumătate ars; ancheta se termină repede; fură arestați indivizii John Blymyer, John Curry și Wilbert Hess, un adolescent. Mărturisiră totul și toți ascultară cu uimire răspunsurile următoare:

— „Da, am omorît pe Dehmeyer".

— „Dece?"

— „Voiam două fire de păr din capul lui".

— „Două fire de păr! Pentru ce?"

— „Spre a îndepărta soarta rea care se abătuse pe casa lui William Hess. Da, se certase cu nevastă-sa, păsările îi muriau, totul mergea pe dos la el în casă și Blymyer a spus că nu se putea îndepărta nenorocirea, decât îngropând sub lespezile bucătăriei, două fire de păr negru din capul lui Nelson Dehmeyer. Numai că ar fi trebuit să i le luăm când era în viață, fiindcă după moarte firele de păr nu mai servesc la nimic. Am dat greș, căci îndârjirea lui a făcut să ne pierdem capul și în loc să-l amețim doar, nu ne-am mai măsurat loviturile și a murit".

Și într'adevăr: omorîseră pentru două fire de păr negru. Curtea cu juri i-a condamnat la muncă silnică pe viață.

Acestea s'au petrecut în orașul York din Pennsylvania, Statele Unite, în veacul al XX-lea.

*

Crima aceasta a atras atențiunea publicului asupra magiei albe și asupra adepților ei, cari sunt din ce în ce mai numeroși, în Pennsylvania și în alte provincii americane. Se mai crede încă în puterea magică, numită „Powowism". Această magie își are misterele ei, riturile ei, cărțile ei, printre care și acel „Prieten pierdut" pe care asasinii o ceruseră lui Dehmeyer. Prima frază din această carte arată că proprietarul, cât timp poartă cartea în buzunar, e apărat de toți dușmanii săi vizibili și invizibili, că nu poate muri nici prin apă, nici prin foc și că nu poate fi victima vreunei erori judiciare.

Unii șarlatani își dau denumirea de „medici magicieni" și pretind că pot să însănătoșească prin remedii care cele mai adesea omoară pe bolnavi, fără ca prin aceasta credința părinților să fie sguduită.

Adesea acești pretinși magicieni dau și sfaturi financiare, care duc victimele la ruină.

In afară de asasinarea lui Dehmeyer se citează și alte crime datorite acestor superstiții neghioabe.

Cartea „Prietenul pierdut" este de-a dreptul responsabilă de asasinarea lui Abraham Fick, un fermier, de către cel mai bun prieten al său, Peter Leas. In mărturisirile pe care le-a făcut, acesta a declarat că un magician i-a interpretat un pasagiu din carte, spunându-i că dacă nu va omorî pe Fick, acesta o să-l omoare pe el. Iată pentru ce a preferat s'o ia el înainte.

Un oarecare Irwin Heagy a fost omorît de soția sa în Abbot Stowe în vreme ce dormia; soția a declarat că un magician îi spusese că bărbatu-său a deochiat-o; mai târziu, femeea s'a sinucis.

Drama cea mai îngrozitoare a fost aceea a tinerei Verna Deep care a fost găsită moartă otrăvită, într'o pădure. Ancheta a fost foarte greu de făcut, căci nimeni nu îndrăznia să denunțe pe magicieni. In cele din urmă, acuzările s'au adunat asupra unui oarecare Carol Belles care era medicul magician, consultat de nenorocita Verna, în ziua morții sale tragice. Se pare că acesta i-a prescris o otravă fulgerătoare, într'un scop care n'a putut fi nici odată clarificat, adevărul acestei crime neputând fi găsit.

In fața tuturor acestor crime, guvernul american s'a luat de gânduri și a căutat un mijloc de a lupta împotriva superstițiilor oamenilor simpli. S'au tipărit broșuri explicative, s'au ținut conferințe, lecțiuni în școale, cu scopul de a aduce lumină în aceste creere obtuze, dar fără prea mare succes. Powowismul este considerat și astăzi ca o adevărată plagă socială, împotriva căreia trebuie dusă o luptă crâncenă.

Asupra bietei Verna s'a găsit o hârtie cu următoarea inscripție, considerată printre adepți ca având puteri supranaturale:

I
N I R
Sanctus spiritus
I
N I R
I

urmată de aceste cuvinte: *„Toate astea se vor păstra în timpul eternității"*.

O a doua foaie conținea următoarele cuvinte:

„J. C. U. R. 3. 121 va fi întotdeauna cu mine, în toată eternitatea Verna Octavia Deep. Amin".

Literele I. R. I. se găsesc foarte adesea în cărțile de magie și sunt considerate ca având o putere deosebită, spre a împiedica furtul.

Astfel, în țara care pretinde că este cea mai civilizată din lume, într'o epocă care se pretinde înaintată, se mai găsesc oameni cari să creadă în toate aceste neghiobii, într'atât încât să ajungă și la crimă.

B. D.

Vizita Regelui la Uzinele Cujir, Hunedoara

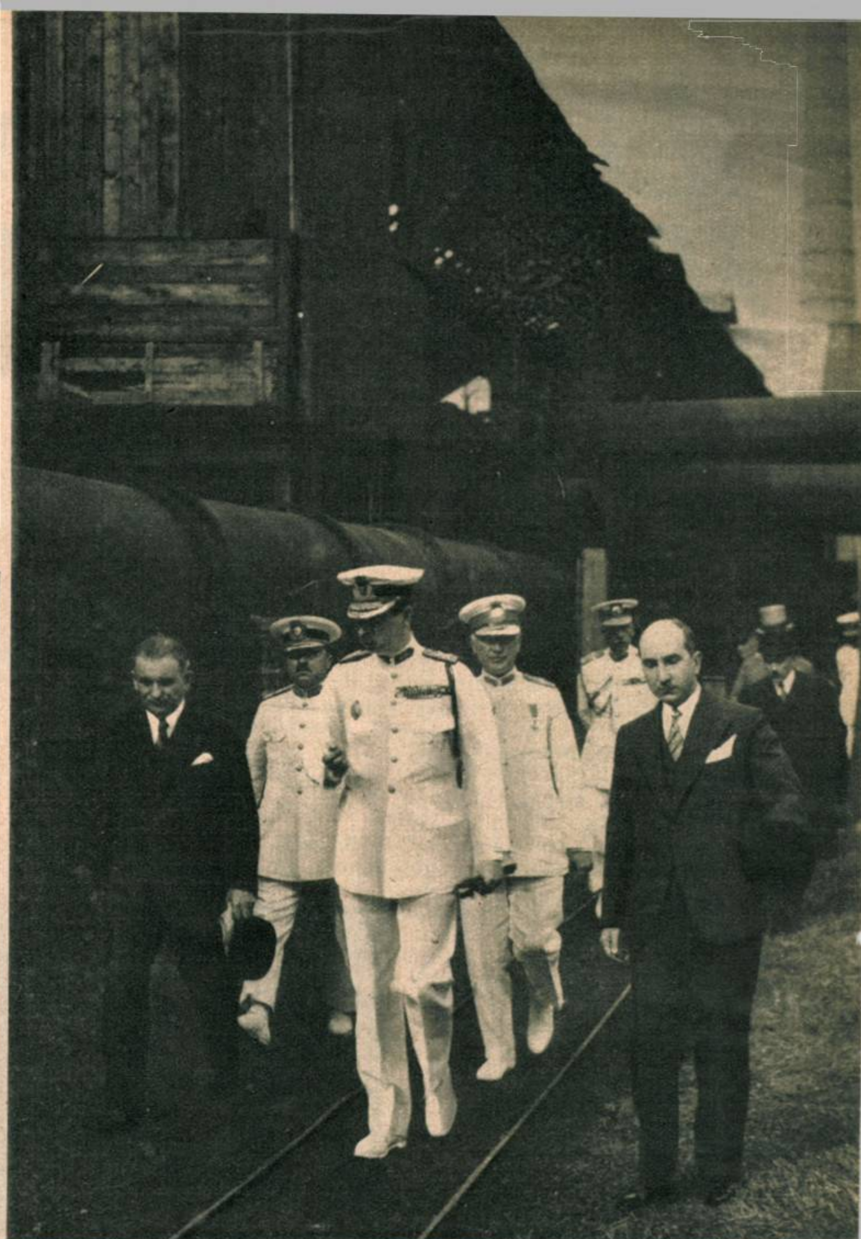
REGELE Carol, însoţit de d. Al. Vaida-Voevod, prim-ministru, general Samsonovici, ministrul armatei şi o numeroasă suită, a vizitat uzinele de armament dela Cujir, lângă Hunedoara.

S'au făcut numeroase demonstraţii cu armele fabricate în aceste uzine (mitraliere, puşti, etc.).

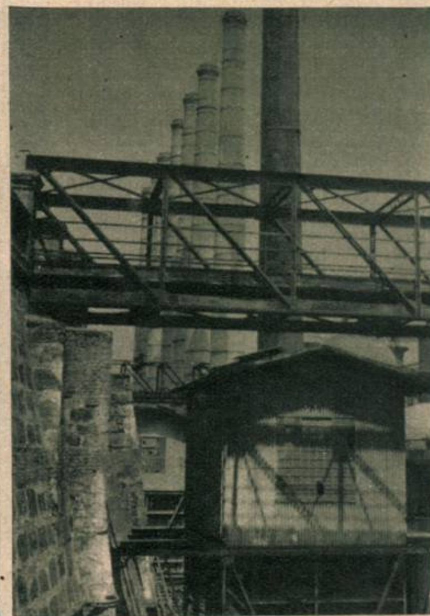
Fotografiile pe care le reprezentăm în această pagină, luate de trimisul nostru special, reprezintă:

Dreapta: Suveranul trecând printr'o curte interioară a uzinelor; jos: Suveranul şi suita sa urmăresc demonstraţia ce se face cu o mitralieră fabricată la Cujir; mijloc stânga:

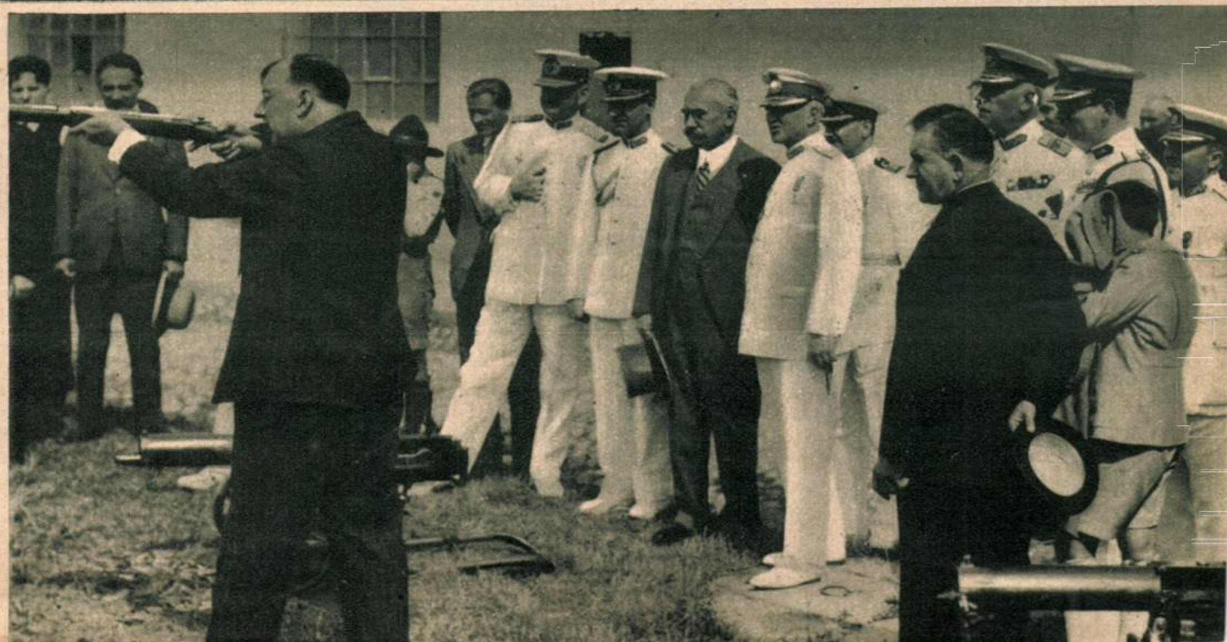

vizitând interiorul uzinelor, Regele s'a interesat de modul de fabricaţiune al armelor; mijloc dreapta: vedere parţială a marilor uzine dela Cujir: furnalele oţelăriei; dreapta jos: un inginer al fabricei Cujir demonstrează în faţa Suveranului şi a suitei sale funcţionarea unui nou model de armă, fabricat în uzinele dela Hunedoara.

(Foto-Berman-Realitatea)

Din lumea FENOMENELOR OCULTE

CUM S'A NASCUT SPIRITISMUL

Practica spiritistă s'a născut în 1847 în localitatea Hydesville, de lângă New-York.

Un oarecare Weakmann locuia într'o casă, unde era mereu deranjat de o serie de sgomote suspecte. Aceste sgomote se repetau atât de des, încât, în cele din urmă, omul nostru se hotărî să-şi părăsească locuinţa ca să aibă linişte. Succesorii săi, au fost John Fox şi surorile acestuia, Catherina şi Margareta, una în vârstă de 12 ani şi alta de 14 ani. Cele două fete auziră şi ele regulat aceleaşi lovituri şi avură intuiţia că semnalele revelau o inteligenţă. Au încercat, deci, să intre în convorbire cu presupusa şi misterioasa „inteligenţă", atribuind în mod convenţional numărului de lovituri un înţeles alfabetic. Prin aceasta se născuse spiritismul. Convorbirile începute de surorile Fox, au dus la descoperirea unei crime săvârşită în această casă şi la găsirea unui cadavru îngropat în pivniţă.

Noua metodă se răspândi în toată lumea cu o repeziciune uimitoare. Pretutindeni se formară cercuri spiritiste, pretutindeni lumea căuta să intre în legătură cu morţii. In realitate, comunicările obţinute n'au depăşit niciodată nivelul mijlociu al consultanţilor. La Jersey, de exemplu, Victor Hugo, marele poet francez, devenit un fervent adept al spiritismului, a obţinut răspunsuri admirabile, însă numai pentru că era... Victor Hugo.

Spiritismul a popularizat pe planul experimental o mulţime de operaţiuni, socotite până atunci ca demoniace. Au apărut un nou tip de oameni, „medium-ii", cari mijlociau legătura între cele două lumi: cea de dincolo şi cea de dincoace de mormânt. Aceşti mediumi se „oferiau" ca să zicem aşa, pentru studiu, îndată ce atmosfera religioasă a cedat pe alocuri unei concepţii mai obiective şi mai severe a lucrurilor. Problema loviturilor misterioase, a maselor ce se mişcă, a provocat o serie întreagă de discuţii, care încetul cu încetul au împins aceste cercetări de pe terenul magiei, spre acel al ştiinţei.

MEDIUM-II

De vreo jumătate de veac, cele mai remarcabile rezultate au fost obţinute prin mediumi şi asupra lor. Nu e un lucru prea uşor să le găseşti, să distingi pe cele bune de cele rele, cele adevărate de cele false şi să faci după aceea observaţii corecte. Intre 1880 şi 1930 s'au relevat câţiva mediumi remarcabili. Cei mai celebri au fost doamna Piper din Boston, studiată de celebrul filosof american William James, precum şi italianca Eusapia Paladino. D-na Piper excela în ghicire. In stare de transă, ea spunea cu uşurinţă primului venit numărul membrilor familiei lui, îi povestia episoade din viaţa lui, precum şi o serie de detalii caracteristice.

Eusapia Paladino realiza mai cuseamă mişcări fără contact şi materializări.

„INCARNAŢIILE", IPOTEZĂ INUTILĂ

Se ştie că spiritiştii socotesc fenomenele oculte, realizate prin

Alchimistul
(aqua-forte de Rembrandt)

intervenţia mediumilor, ca efecte ale unei influenţa din partea duhurilor celor morţi, capabili să exercite o acţiune asupra noastră, chiar şi dincolo de mormânt.

Pentru a arăta că ipoteza incarnaţiunii acestor spirite este în general gratuită, vom povesti următoarea întâmplare caracteristică:

In 1922, profesorul englez S. G. Soal, a avut ocazia să lucreze cu un medium, Blanche Cooper, a cărei specialitate era să „incarneze" pe cei morţi şi să vorbească prin glasul lor. Intr'o bună zi, d. Soal, care avea un camarad de răsboiu Davis Gordon, pe care-l pierduse din vedere şi despre care auzise că ar fi murit, doria să se întreţină cu spiritul acestuia.

Astfel, în seara de 4 Ianuarie 1922, Blanche Cooper începu să vorbească prin glasul lui Davis Gordon. Acesta povesti moartea sa, aminti lui Soal o serie de fapte, pe care le cunoştea numai el singur. Mai mult încă: îi dădu chiar informaţiuni necunoscute asupra nevestei, copiilor şi locuinţei lui. D. Soal a fost foarte impresionat. Dar mai impresionat încă s'a arătat în Februarie 1925, când întâlni pe stradă pe... vechiul său camarad, Davis Gordon, perfect viu.

Partea cea mai interesantă în această chestiune însă este faptul, că unele informaţiuni asupra familiei Davis, comunicate lui Soal prin Blanche Cooper, incarnând pe Davis, *se referiau la fapte nerealizate încă în 1922 şi care s'au arătat în urmă perfect exacte*. Această bizară revelaţie ne dă o dovadă de facultăţile foarte precise şi întinse ale medium-ilor şi totdeodată de sugestiunea pe care o primesc dela persoanele din jurul lor. Incidentul Soal-Cooper-Davis ne face să pricepem cum odinioară medium-ii puteau să facă o serie de afirmări imaginare (aşa de exemplu, că au participat la Sabaturi) şi totuş să dea probe senzaţionale de revelaţiuni reale, datorite clarviziunei.

CE E METAPSIHICA?

Fenomenele oculte au preocupat în cel mai înalt grad pe foarte mulţi oameni de ştiinţă, crescuţi la disciplina severă a ştiinţelor pozitive. Pentru a nu cita decât pe cele mai celebre din aceste nume, e suficient să amintim că Flammarion, astronomul francez, Crookes, fizicianul englez, Lombroso, fiziologul italian au fost toţi nişte fervenţi şi convinşi spiritişti.

Intre savanţii cari au căutat să supună fenomenele oculte unui control şi verificări riguros ştiinţifice, trebue să cităm pe profesorul francez Charles Richet, membru al Academiei de ştiinţe din Paris. In 1922 acesta a publicat, sub formă de rezumat didactic, o lucrare voluminoasă intitulată „Tratat de metapsihică".

Ce este metapsihica? Ştiinţa care se ocupă cu ansamblul fenomenelor relevând forţe necunoscute ale sufletului nostru.

Richet a împrăţit noua ştiinţă în două mari capitole fundamentale: metapsihică obiectivă şi metapsihică subiectivă.

Prima menţionează, clasează, analizează anumite fenomene exterioare, perceptibile simţurilor noastre, mecanice, fizice sau chimice, care nu purced de la forţe cunoscute până în prezent şi care par să aibe un caracter de inteligenţă.

Al doilea capitol se referă la fenomene exclusiv intelectuale, caracterizate prin anumite realităţi, pe care simţurile noastre nu ni le revelează. Totul se petrece ca şi cum am avea facultatea misterioasă a cunoştinţei, o luciditate pe care clasica fiziologie a senzaţiei n'o poate încă explica.

Această facultate nouă, această sensibilitate necunoscută, d. Richet o numeşte *„criptestezie"*, iar savantul francez Dr. Osty, care s'a specializat în aceste studii, *„cunoştinţă paranormală"*. Aceleaş facultăţi sunt denumite de alţi autori: intuiţie, clarviziune, mediumnitate, etc.

CUNOŞTINŢA PARANORMALĂ

Ce cuprinde această luciditate? Doctorul Richet o pune în legătură cu telepatia. Toată lumea a auzit vorbindu-se de acele viziuni, de acele misterioase previziuni, legate deobiceiu de moartea unei fiinţe scumpe, de-

parte de noi, sau de un accident, care i se întâmplă. S'a studiat în mod experimental acest dar special.

E locul să semnalăm aci desvoltarea acestei facultăți, în cadrul hipnotismului și al varietăților, pe care le ia în psihometrie (facultatea care consistă în a descoperi după simpla vedere a unui obiect, particularitățile posesorului).

Tot în această categorie putem clasa fenomenele misterioase, obținute cu așa numita „baghetă magică", și în general, toate varietățile de previziuni.

METAPSIHICA OBIECTIVĂ

Această ramură constă în „telekineză" mișcări fără contoct), ectoplasmele (materializările), levitațiunea (suspendarea în aer fără reazăm), bilocațiunea (însușirea de a fi văzut în acelaș moment în două locuri deosebite). La acestea se mai adaugă fenomenele bizare despre casele posedate de duhuri și în general obsesiile, pe care nici un fel de teorie satisfăcătoare nu reușește să le explice.

O EXPERIENȚĂ SENZAȚIONALĂ

La „Institutul Metapsihic" din Paris, un recent așezământ

Reprezentare simbolică a zodiei taurului, care a patronat epoca de strălucire a vechiului Egipt. Boul Apis era venerat ca semizeu

destinat studiului științific al fenomenelor transcedentale, a avut loc, nu de mult, o experiență senzațională cu un tânăr medium austriac, Rudi Schneider.

Acesta, se bucură de facultatea extraordinară de a putea ridica fără nici o atingere, diferite obiecte. Cu alte cuvinte, dispune de așa numita energie „telekinetică", care înfrânge câmpul gravității.

Pentru a verifica pe cale științifică această facultate, directorul Institutului Metapsihic, Dr. Osty, a realizat un control prin razele invizibile infraroșii. Introducând în camera de experiență o rețea deasă de asemenea raze infra-roșii, care ocupa întreaga încăpere a camerei, medium-ul se găsia în perfectă obscuritate, pentru a lucra nestânjenit, și totuș, se instituia posibilitatea unui control riguros. Intr'adevăr, o celulă fotoelectrică specială, instalată în această cameră, transforma imediat în curent electric razele infra-roșii, pe care le primia. Acest ochiu electric era echipat în așa fel cu un dispozitiv de alarmă, încât orice întrerupere în mănunchiul de raze, trebuia să declanșeze o sonerie. S'a constatat că în tot timpul experienței, soneria n'a funcționat deloc. Rezultă deci că mediul n'a executat nici o mișcare și totuș obiectele au fost deplasate cu câțiva centimetri.

„Telekineza" este o facultate din cele mai discutate. Se presupune că unii oameni posedă un câmp particular de gravitație, care emite anumite radiațiuni necunoscute încă, capabile să exercite la distanță o acțiune asupra obiectelor, deplasându-le.

Mai mult încă: în timpul încercărilor s'a măsurat energia razelor infra-roșii și s'a constatat că această energie suferă variațiuni periodice, care coincid

Reprezentare simbolică a zodiei berbecului, care a patronat istoria poporului lui Israel, până la nașterea lui Christos

întocmai cu ritmul de respirație al medium-ului.

Se poate admite deci că energia telekinetică exercită o influență asupra razelor infra-roșii și că se găsește în directă legătură cu respirația medium-ului.

MÂNA CARE MUMIFICĂ

Un fapt adesea constatat în practica medicală este că anumite persoane emit prin mâna lor unde „magnetice". Profesorul Doctor Schwenninger, fost multă vreme medicul curant al Cancelarului Bismark, susținea că: „o influență neexplicabilă emană prin suprafața mânii. Fie că e vorba de un efect calorific, sau de o radiațiune specială, faptul este incontestabil. Mâna unor oameni exercită o acțiune covârșitoare asupra altor oameni. Această influență este cu atât mai eficace, și mai „terapeutică, cu cât însușirea pomenită e mai înnăscută. Prin frecarea, prin netezirea, prin apropierea mânei se pot astâmpăra nu numai dureri, ci pricinui chiar modificări vizibile în țesuturile superficiale ale organismului și uneori chiar în interiorul lor".

Un personagiu, dotat cu o asemenea „mână magnetică", este magnetopatul berlinez Dr. Karl Bertram. Această facultate specială el a manifestat-o, între altele, și prin faptul că a reușit să mumifieze animale, prin propriile radiațiuni ale corpului său. Intr'o lucrare intitulată „Omul ca emițător", acest magnetopat ne povestește următoarele: „Auzisem că există radiațiuni ale organismului, care exercită influența asupra plantelor și animalelor, împiedecându-le de a mai putrezi. De aceasta mi-am adus aminte cu prilejul unei constatări bizare, ce am făcut-o în ziua de 23 Octombrie 1932. In ziua aceea, în aquarium-ul băiatului meu, murise un peștișor, de 6 centimetri lungime. La amiază l-am scos

Zodia peștilor simbolizează epoca creștinismului, dela începutul lui, până în 1960

din apă, în care zăcuse mort vreo câteva ceasuri și abia seara, l-am așezat pe mâna mea stângă, așternând deasupra lui mâna dreaptă, timp de 25 de minute. După acest interval de timp peștele devenise extrem de uscat și rigid. Intrucât nu știam dacă facultatea mea de radiere e suficientă pentru mumificare, am tratat acest peștișor, ca măsură de precauție, în fiecare zi, pânăla 27 Octombrie, câte 15 minute în mijlocie. Apoi încă odată la 31 Octombrie, la 1, la 3 și la 13 Noembrie.

Mirosul, care la început se simția destul de puternic, a dispărut cu desăvârșire. Deasemenea, s'a păstrat întreaga strălucire a solzilor. De atunci peștele zace absolut neschimbat.

Am aplicat apoi cu succes acelaș procedeu la mai multe alte specii de pești, și mai mici și mai mari. Ba am ajuns chiar să tratez peștii mai mici într'un timp foarte scurt și să-i mumifiez numai în două zile."

La cele relatate trebue să adăugăm o altă serie de experiențe, tot atât de senzaționale, datorite medicului german, Dr. Freudenberg, care a reușit să mumifieze pe aceeaș cale, o serie de flori proaspete.

Ce procese specifice au loc în asemenea fenomene, rămâne încă un mister în stadiul actual al cunoștințelor noastre.

Z. B.

Premiile pentru cele mai frumoase zece cuvinte

Am publicat în numerele trecute ale revistei condițiunile concursului pentru alegerea „Celor mai frumoase zece cuvinte din limba română". Solicitați de cititori am admis să primim răspunsuri până la 10 Iulie a. c.

Premiile pe care le acordăm pentru acest concurs sunt următoarele:

Premiul I după alegere: 2.000 lei, sau vilegiatură cu pensiune completă în stațiunea Tușnad-Băi, în eleganta pensiune Sebö timp de 15 zile.

Premiul II la alegere: pensiune completă în stațiunea Tușnad-Băi, în eleganta pensiune Sebö timp de 15 zile sau 2.000 lei în numerar.

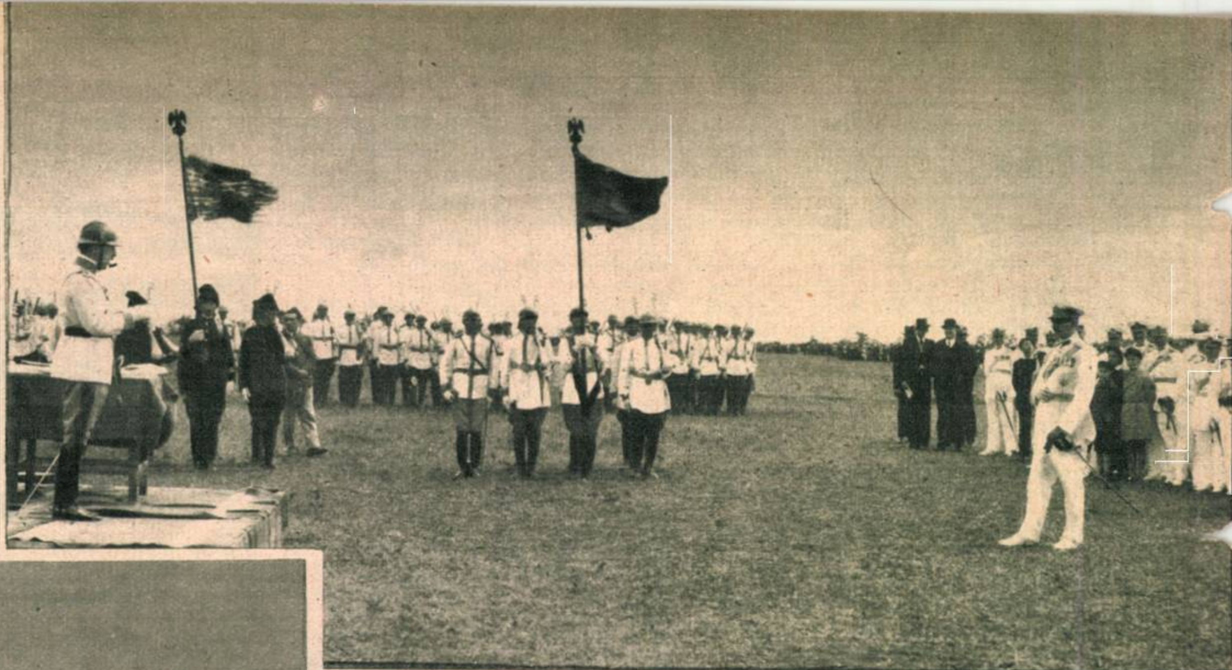
Premiu III: un aparat de radio în valoare de 3.000 lei.

Premiul IV, V și VI: câte un aparat fotografic „Agfa-Box"

Premiul VII-X: cărți în valoare de 200 lei. din editura „Adeverul".

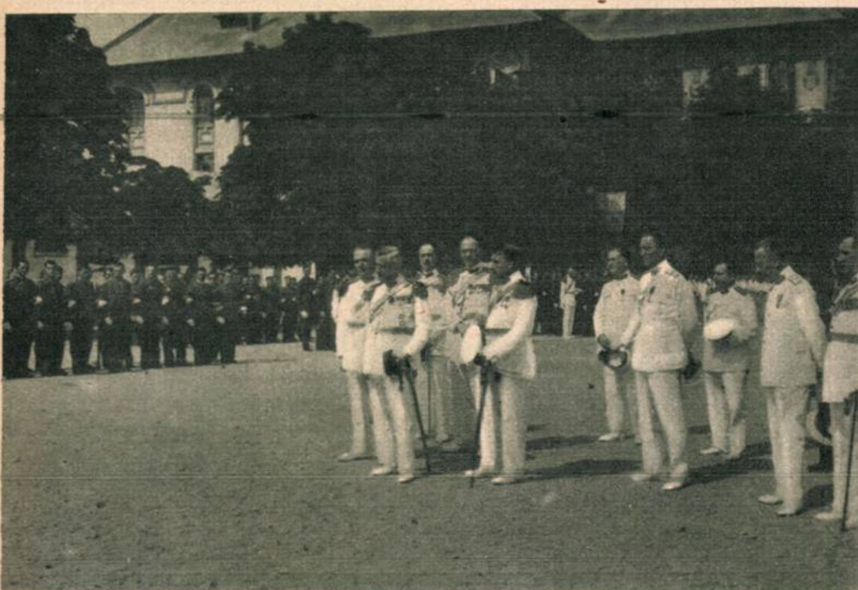
Regimentul 32 de dorobanți „Mircea cel Mare” din Pioești a împlinit 50 de ani dela înființare. Cu această ocazie s'a organizat o festivitate la care a luat parte și Suveranul. Dreapta: Comandantul regimentului ținându-și discursul; jos: Defilarea regimentului în pas alergător. Se știe că intervenția regimentului 32 în marea luptă de la Mărășești, a fost hotărîtoare pentru victoria armatei române.

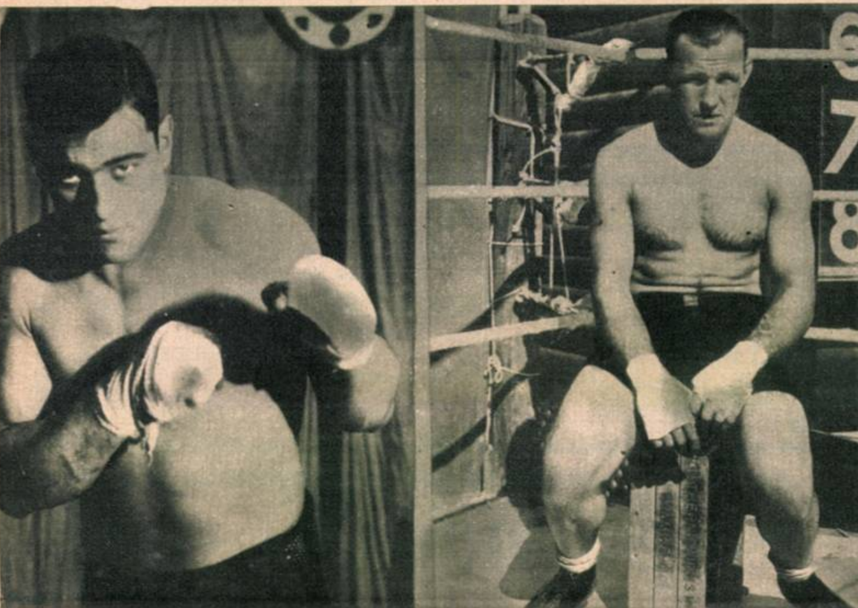

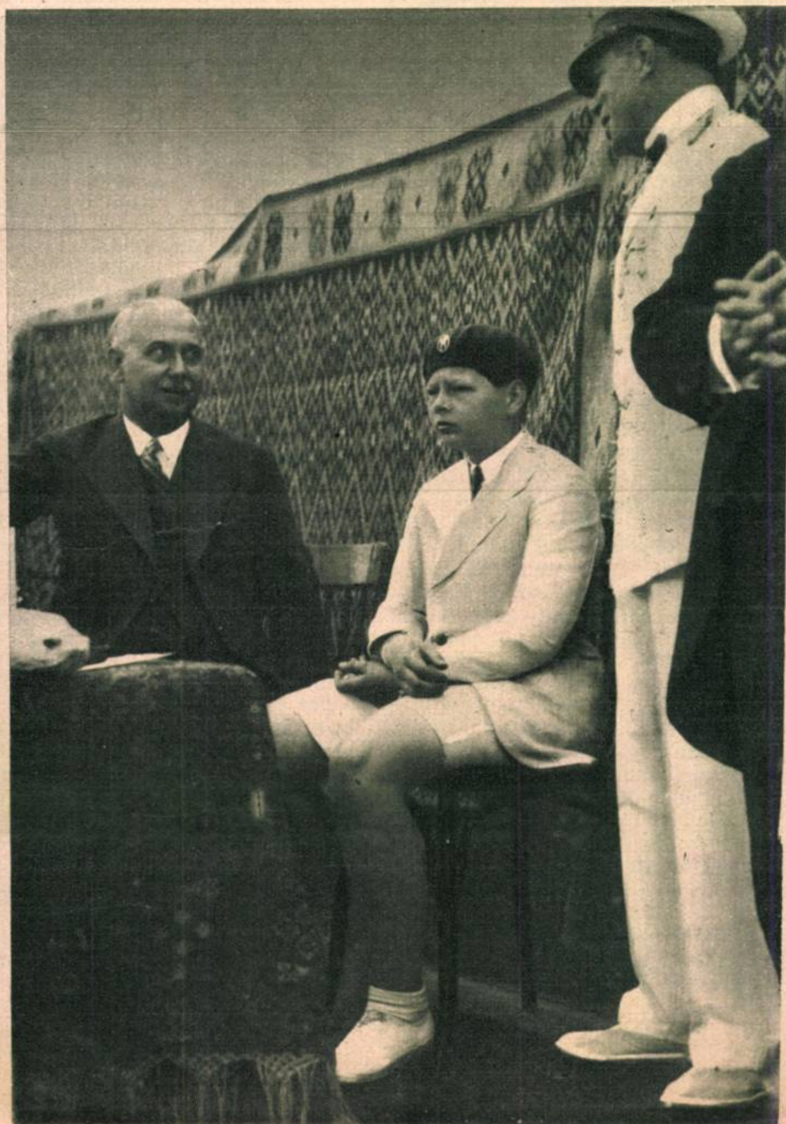

Sus: In prezența Suveranului și a autorităților s'a inaugurat săptămâna trecută noul local al spitalului „Caritas și Noua Maternitate”; jos: Principele moștenitor și d. ministru D. R. Ioanițescu participând la inaugurarea noului moto-velodrom „Voevodul Mihai”, construit de Primăria Sectorului de Albastru.

Sus: La solemnitatea sfârșitului de an dela școala pregătitoare de ofițeri, a participat și d. general Lăzărescu, șef al Marelui Stat Major; jos: Primo Carnera (dr.) a obținut titlul de campion mondial de box la toate categoriile, doborînd la 29 Iunie pe Jack Sharkey, în a șasea repriză prin knock-out.

TENEBRO

DE RUDYARD MULLTON

13)

— Azi e noaptea tuturor coincidențelor! își zise el. Noaptea loviturilor de teatru... Poate însă că acum dorm și visez...

Stewens își freca mâinile de bucurie, așteptând să vadă pe Rex repezindu-se la Iacobs:

— Il aveți, zise el, pe Iacobs în fața dv., domnule director general!... Să vă văd, acum... Știți, ca pe ring!..

Iacobs se uita mirat la Stewens. Rex îi zise, calm:

— D-ta?... Ai îndrăznit să vii aci, după cele ce mi-ai făcut?

— Ei, ce vă mirați așa? îi întrebă Iacobs. N'ați mai văzut oameni cumsecade?...

— Ești un ironisit, domnule Iacobs, zise Rex. Dar noi avem o socoteală împreună... Domnule Stewens, scuză-mă te rog acum, am ceva urgent de discutat cu domnul Iacobs.

— Dar mai urgentă e chestiunea mea! protestă Stewens. Fiecare clipă, poate să aducă un dezastru!

Rex sună. Sambo, încins cu sabia ruginită și cu pistolul la brâu, apăru. Rex îi făcu doar un semn și negrul îmbrânci pe Stewens pe ușe afară. Acesta, striga:

— Protestez!... Nu încheia afacerea!... te conjur!. Lasă-mă domnule, că n'am coaste de cauciuc.. Ce agenție e asta, unde clienții sunt dați afară cu servitorii?!

Fu, în fine scos afară; Iacobs se așezase, nepoftit, pe un scaun. Rex îl privi îndelung, și zise:

— Care vasăzică, mi-ai făcut-o, domnule Iacobs!... De ăștia mi-ai fost!... Dar n'ai să eși de aci, până ce n'ai să-mi dai satisfacție.

Scoase revolverul din sertar și-l puse pe birou. Iacobs, foarte calm, scoase și el un revolver din buzunar, și-l puse pe birou, la îndemână.

— Așa, zise el. Acum putem să discutăm, dela... egal la egal!

— Pentru ce m'ai dat legat în mâinile lui Moro? îl întrebă Rex Farwell.

— Mi-ai vândut o vilă care nu e a d-tale! Se poate să-mi faci mie una ca asta?... protestă Iacobs.

— Un moment, Iacobs, zise Rex.

Și Rex Farwell sună febril, strigând:

— Sambo!... Sambo!...

— Sambo aici, răspunse africanul cu accentul lui sălbatic.

— Ce face domnișoara?

— Domnișoara Diana vrut sărit geam. Domnișoara Diana vrut fugit. Atunci Sambo legat d-ra Diana mâini și picioare...

— Ai legat-o pe Diana?.. întrebă Rex, jumătate revoltat, jumătate amuzat.

— Sambo legat d-ra Diana burduf. Rex sigur acum d-ra Diana nu poți fuge...

— Ți-am spus de atâtea ori, să nu-mi mai zici Rex, ci „domnule director general".

— Sambo fiu prinț, Rex pârlit englez, replică negrul, luând o atitudine de mândrie regească.

Rex zâmbi dezarmat și îi spuse: Ascultă, Sambo, te duci imediat și deslegi pe domnișoara Diana. Apoi..." și trăgându-l aproape începu să șoptească negrului la ureche, o serie de ordine, punctate din când în când de african, cu câte un:

— S'ai înțeles, trăiți!...

CAP. XII
CERUL SE LUMINEAZA

După ce negrul ieși, Rex Farwell se adresă din nou lui Iacobs, care se afla în fața sa:

— Ascultă Iacobs, zise Farwell. Să spunem lucrurilor pe nume: mi-ai întins o cursă mizerabilă, împreună cu Moro!

— Pardon! protestă Iacobs. Eu nu ți-am întins nici o cursă..

— Te-a plătit?

— Cum îți îchipui că m'am pretat la așa ceva?

— Uite, Iacobs, ce nu înțeleg, urmă Rex Farwell,—Moro știu ce urmărește, prin cursa ce mi-ați întins. Dar tu, — ce vrei? Ce ți-am făcut eu? Ce dorești dela mine? Căci nu cred că te-ai învoit cu Moro, să-mi întindeți o cursă, fără să urmărești nimic, fără să ai un scop precis, un profit în vedere. Te cunosc destul de bine.

— Domnule director general...

— Spune ce vrei dela mine?

— Dar eu nu vreau să fac nici un rău agenției Dv., protestă Iacobs. Dimpotrivă. Moro a pus mâna pe actele acelea și nu le va da înapoi, cu nici un preț. Crede-mă, că aș vrea să i le iau înapoi, dar nu văd cum. Eu nu am făcut, decât să scontez niște polițe la el...

— Polițele mele! scrâșni Rex.

— Asta nu e un lucru nepermis. Dar ceeace ai făcut d-ta cu mine, vânzându-mi o vilă care nu-ți aparține, e o... nu-ți mai spun ce e, fiindcă știi... Nu vreau însă să lovesc în agenție și cu atât mai puțin în d-ta... Am să te ajut....

— Și ce vrei în schimb?

— Nimic! făcu Iacobs.

Rex îl privi cu neîncredere:

— Cum ai putea să mă ajuți?... Situația mea n'are soluție...

— Ba poate că da....

— Intrevezi d-ta ceva? întrebă Rex febril. Singur ai spus că Moro nu-mi va da niciodată actele înapoi, dacă nu-i îndeplinesc condițiile ce mi-a pus.

— Dacă el nu va da actele înapoi, atunci noi trebue să facem aceste acte inofensive în mâinile lui.

— Dar nu văd cum...

— Am eu un plan, mărturisi în fine Iacobs.

— Ce plan? întrebă Rex, în gardă, așteptându-se mai de grabă la o nouă lovitură contra lui, decât la un sprijin sincer, din partea samsarului.

— Ei bine, zse Iacobs, agenția aceasta a d-tale, de vânzări imobiliare, cu tot numele ei îngrozitor, are o mare clientelă, adică i se fac multe oferte și cereri. I-ai făcut o reclamă adevărat americană. Ideea cu centrala dela New-York, care nu există, cu articolele din ziare, cu afișele în tot orașul, a lansat ciudata d-tale întreprindere, ca pe o

afacere de primul ordin, în ce privește curtajul de locuințe. In schimb, d-ta nici nu ți-ai dat osteneala să afli ce doresc clienții d-tale! Nu ai servit pe nici unul, deci nu ai încurcat pe nimeni. Dar pentru că nu ai făcut nici o afacere cu clienții d-tale, tocmai pentru aceasta nu ai înșelat pe nici unul din ei. De aci, reputația de firmă foarte cinstită, a agenției Tenebro, — *tenements-brokers*. Prima afacere de case, ai făcut-o cu mine, și m'ai tras pe sfoară. Eu sunt deci singurul client nemulțumit, al agenției. Ți-o spun asta fără supărare...

— Unde vrei să ajungi? întrebă Rex uimit de această introducere.

— Ei bine, urmă Iacobs, în momentul de față, organizația acestei agenții, e perfect pusă la punct, ca să înceapă o serie de mari afaceri. Societatea de locuințe în rate, v'a trimes o ofertă foarte avantajoasă, pentru terenurile ei din Estul Londrei. Sute de clienți vă oferă case de vânzare sau doresc să cumpere imobile, prin agenția d-tale. Din nefericire, d-ta nu te pricepi, eviți să începi aceste afaceri, le lași să treneze, n'ai simțul și n'ai curajul afacerilor. Ei, dar un om cu experiență, un om de meserie ca mine, ce-ar face cu agenția asta, așa de bine lansată! Clienții au început să-și piardă răbdarea... De altfel, d-ta nu ai putea s'o mai conduci, fiindcă Moro depune mâine plângerea la parchet și toată reputația de cinste a agenției, va cădea. Mi se rupe inima de așa bunătate de reputație... Ei bine, uite ce m'am gândit, urmă samsarul. Am tot căutat soluții, cum să te scap din încurcătura cu Moro, și la un moment dat, mi-am zis: Ce-ar fi dac'aș prelua eu conducerea agenției Tenebro? Domnul director general, tot nu are ce să facă cu această agenție. Dă-mi mie un act, că am preluat toată agenția pe seama mea, cu toate afacerile pendinte, și atunci d-ta ai scăpat de parchet.

— Ce-mi garantează mie, că Moro nu va face totuși, mâine dimineață plângerea contra mea?

— Nu mai poate s'o facă, fiindcă dovezile contra d-tale, se anulează dela sine! zise triumfător Iacobs.

— Cum așa?

— Foarte simplu: Moro are două polițe semnate de d-ta, ca director al agenției Tenebro, către mine, și te acuză că agenția nu e decât o înscenare, ca să captezi încrederea creditorilor naivi ca mine. Eu, acum, n'aș putea să zic că n'ai vrut să mă înșeli. Dar dacă eu sunt proprietarul agenției, al firmei Tenebro, înseamnă că polițele acestea în alb, fără dată, sunt semnate de Agenția Tenebro, către Agenția Tenebro, deci datoria este a agenției către ea însăși.

Și Moro nu mai poate să ne acuze că agenția e fictivă, că e numai cadrul unei escrocherii, deoarece eu de îndată încep vânzările și cumpărările, dovedind că agenția e în plină și normală activitate!

— Și cu chitanța de avans? Cu cekul?...

— Cu chitanța, tot așa. D-ta, adică agenția Tenebro, mi-a semnat o chitanță de avans, pentru cumpărarea unei case. Dar dacă tot eu sunt agenția, însemnează că eu mi-am semnat o chitanță pentru un avans dat mie: dar oricine poate să-și facă o mie de chitanțe, prin care să-și vândă sieși nu numai obiectele ce-i aparțin, dar chiar gara centrală sau polul Nord, fiindcă nici o lege nu-l oprește să-și dea astfel de chitanțe, fără nici un efect juridic și fără nici o seriozitate cu cekul, la fel... Cekul dobândește acoperire imediat.

— Cu alte cuvinte, zise Farwell, d-ta ai găsit soluția să mă scapi de amenințările lui Moro, și această soluție este să-ți dau un act, prin care-ți cedez agenția Tenebro cu toate afacerile în curs, astfel, dovezile din mâna lui Moro contra mea, devin nule. Ingenios, n'am ce zice! Dar d-ta ești sigur că această agenție-fantomă, acest bluf. comercial, te va despăgubi? S'ar putea oare ca ficțiunea aceasta, să devină o reală afacere comercială, care să producă?

— Sunt sigur, răspunse Iacobs. Agenția nu are nevoe , decât de un director adevărat. D-tale, ți-ași putea da un post, în birourile agenției, pe care le-am extinde...

— Așa dar, ăsta a fost scopul d-tale, când te-ai înțeles cu Moro, ca să-mi întindeți cursa!... Ai vrut să pui mâna pe agenție!... așa se fac deci afacerile! Mi se pare că și pe tovarășul d-tale, pe Moro, îl tragi pe sfoară, în afacerea asta... El spera să obțină altceva dela mine, sub amenințarea că mă dă pe mâna parchetului...

— Știu, zise Iacobi, dar afacerile sunt afaceri. M'am făcut frate cu dracul, ca să trec puntea.

— Și să pui mâna pe agenție!... îl complectă Farwell.

— Primești propunerea mea? întrebă samsarul.

— Primesc, ce să fac? Altă soluție nu e!

Iacobs îi și întinse o hârtie s'o semneze!...

— Actul e gata, zise el. Numai să-l iscălești, și scapi de orice grije.

— Ciudat... ezită Rex. Acum simt că mă despart cu multă părere de rău de Agenția mea... Agenția Tenebro. In fine, să semnăm...

In momentul însă când Rex voi să semneze, se auzi uruitul geamului, care se sparse și Stewens sări în cameră!...

— Ce e asta?... Cutremur?... întrebă Iacobs speriat:

— Stai, nu semna!... urlă Stewens către Rex.

— Ce vrea dumnealui? zise Iacobs.

— Nu semna, te conjur....

(Va urma)

Participați la excursiile populare ale

„REALITĂȚII ILUSTRATE“

A apărut

MARINARII FĂRĂ TEAMĂ

de **Rudyiard Kipling**

în românește de **Victor Ion Popa**

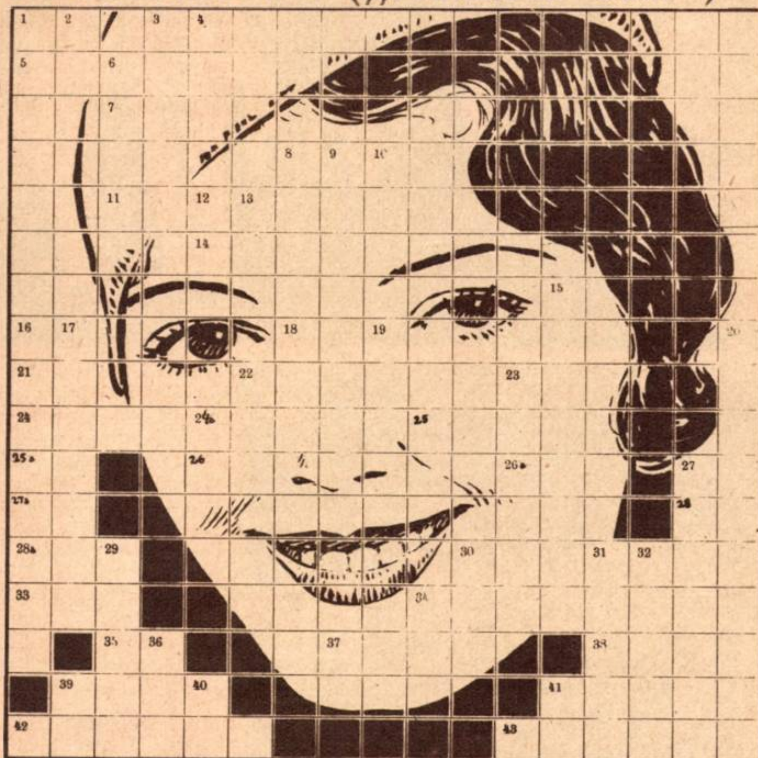
Volum recomandat de Ministerul Instrucțiunei Publice pentru „ziua apelor".

Editura Adevĕrul **Lei 60**

Pagina Jocurilor

Concursul nostru pe luna Iulie

Problema I-a („Franziska Gaal")

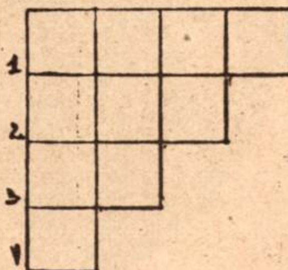

ORIZONTAL: 1) Este în Moldova și o întrebuințează femeile din toată lumea. 3) Il are și cea din figură și altele, când au dinți frumoși. 4) Așa este când nu-i merită dragostea. 7) Plantă și pânză (rimează cu crêpe-de-Chine). 7a) Notă muzicală. 8) Papagal... fără voie!! 11) Oraș în Franța (dep. Oise). 14) Primul condamnat. 16) Cel dintâiu cuvânt din imnul sf. Jean-Baptiste. 17) E mic, cucuiet și a fost mâncat de lup. 21) Câmpul pe care-l lucrez are suprafața măsurată. 22) Contact epidermic, propagator de microbi. 24) Jurământ, și de dragoste. 25) Sărman... sentimental. (Top.) 25a) Corb la corb nu scoate ochii, dar lemn pe lemn despică. (Arghezi). 26) La plural, toate femeile îl ascund. 26a) Notă muzicală. 27)... Urgent! 27a) Eu,... el. 28) Noi, voi,... 28a) Ea te trage în viață! 30) Inima-i un...! 33) Posesiv. 34) Ținut imaginar locașul fericiților. 35) Zeu. 36) E comparat adesea cu al lebedei. 38) Preot mahomedan. 39) Fără ea versurile de azi nu mai pot fi. 41) Dacă a căutat acolo, e lansată! 42) Trebue să fie rudă, cel puțin la culoare, cu creolina! 43) Cel mai tâmpit dintre creștini!

VERTICAL: Personalitate, rar găsită la sexul slab. 2) Renan, fără Nan! 3) In nici un caz nu se poate pune în legătură cu tinerețea. 4) Jumătatea numărului. 6) Se întrebuințează la sport 8) Nume masculin. 9) Armonie de voci sau instrumente muzicale. 10) Pocoiu,... pocoiu, az. (Ghica). 12) Capul și gâtul Ecaterinei. 13) Mijlocul celui drag. 15) Termen muzical. 17) Și-a trăit traiul și și-a mâncat mălaiul. (fem.) 19) Auch... wist mich einmal betrügen! 20) Adept al Nirvanei moderne. 22) Femeile și-l ascund prea puțin iar bărbații îl caută prea mult. 23) Fruct. 24) La oraș e înlocuit de: domnule! 27) Boeri me dievali. 29) Blondă. 31) Poeții spun că de fericit ce e, și-a pierdut capul. 32) Cunoscut peste nouă mări și nouă țări, prin răutățile lui. 34) Ea... comp. 36) Dorința fiecăruia: un amor fără sfârșit! 39) Două consoane identice. 40) Articol. 41) Un *surd* care nu e *ud!*

MARIAN

Problema II-a Triunghiu silabic

1) Umblătoare
2) Cuvântare (ironic).
3) Bazin la mare.
4) Nu e *nu*.

EUG. MALLIDE

500 lei pentru un bilet de tramvai!

Păstrați biletele de tramvai și în fiece Miercuri comparați numerele biletelor păstrate cu numerele pe care le publică „Realitatea Ilustrată". Puteți avea șansa să câștigați 500 lei. Sunt foarte numeroși cei cari au câștigat până acum.

Desigur că publicul e curios să știe cum procedăm cu alegerea numerelor. Vom da aci toate lămuririle:

In fiece Marți dimineață, noi primim vizita unui delegat al S. T. B.-ului, care ne prezintă borderoul tuturor biletelor vândute în cursul săptămânii care a trecut, adică de Miercuri până în Marțea în care ni se aduc listele.

De comun acord cu reprezentantul societății, scoatem din șapte cutii — pe rând — cifrele care vor alcătui numerele premiate. Repetăm de zece ori această operație, spre a obține zece. Bine înțeles că aceste numere nu definesc numai zece bilete de tramvai, pentrucă aceleași numere se găsesc pe bilete de diferite valori și pentru diferite linii. Astfel cele zece numere corespund la sute de bilete câștigătoare, dat fiind varietatea mare a biletelor și numărul considerabil de linii.

In consecință săptămânal se prezintă numeroși câștigători iar noi imediat la prezentarea biletului, care poartă unul din numerele indicate în „Realitatea Ilustrată", plătim premiul.

Nu svârliți deci biletul de tramvai, pentrucă s'ar putea cu acelaș gest să aruncați 500 lei!

„REALITATEA ILUSTRATĂ. — *Director* Nic. Constantin.
Redacția și Administrația: Str. Const. Mille 7—9—11, Telefon 359/99.
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevĕrul" S. A.

Actualități

La Târgoviște a avut loc la 1 Iulie a. c. într'un cadru sărbătoresc, solemnitatea înaintării la gradul de sublocotenenți a absolvenților școalelor militare. La solemnitate a participat Suveranul și Marele Voevod Mihai.

Fotografia noastră înfățișează pe Suveran rostindu-și cuvântarea în fața ofițerilor.

Atașații militari participă la solemnitatea promovării ofițerilor.

Vineri a sosit din Varșovia la București, generalul Roman Gorecki, președintele Federației Internaționale a foștilor luptători. Sâmbătă dimineața Generalul Gorrecki a depus o coroană la Mormântul Eroului Necunoscut și a aprins candela de pe acest mormânt

Duminică s'a sărbătorit în Capitală a 11-a zi a Cooperației internaționale. Au participat la serbare d-nii miniștri Răducanu, Voicu Nițescu și d-nii Grigore Mladenatz, Mihail Șerban, etc. Pe calea Victoriei au avut loc procesiuni interesante, în costume pitorești

„Realitatea Ilustrată"
No. 336
Cupon de excursii

CUPON DE JOCURI
No. 336
Numele și pronumele ....

La umbră...

ANUL VII. No. 337 13 IULIE 1933

O ANCHETA PRINTRE BOGAȚI

E destul, e prea mult. Nu poți deschide o gazetă, o revistă, în orice limbă citibilă, fără să dai de un articol, sau anchetă, deprimante. Dela titlu ți se strică inima și dispoziția: *„In lumea desnădăjduiților”*, *„Tragedia periferiilor”*, *„Cerșetorii în haine negre”*, cei în zdrențe și în nu știu mai ce, Raite prin spitale, prin penitenciare...

Ce Dumnezeu! Nu-i numai mizerie, criză și lipsuri pe lumea asta. Sunt, în Bucureștii locuibil, zeci de palate cu parcuri, cu safe-uri și cu oameni cari le posedă. In fiecare lună se începe, la câte-o răspântie, o nouă construcție, cu cele 7—9 etaje turtite, ca să încapă în înălțimea de — pare-mi-se — 21 metri, considerată de primar ca suficientă să „sgârie-norii” românești.

O singură plimbare pe stradă desminte un teanc de articole. Automobilele sunt mai numeroase și mai luxos-joase ca oricând. In toate vitrinele au apărut doamne țepene, aproape tot atât de bine îmbrăcate ca acelea articulate de pe stradă. Barurile automate n'au prins, din pricină că oamenii au bani și nu vor să consume, ca bieții new-yorkezi, în fugă, numai pentru astâmpăratul foamei, ci pe îndelete, la mese rotunde, cu scaune destule pentru prieteni. Doar au și timp șomajul dovedindu-se o binefacere. Oamenii au concedii recreative mai lungi, iar întâlnirile lor fără grabă saltă comerțul național de alcooluri și industria blocurilor de ghiață.

Oare numai un subiect trist, pesimist, poate procura materia de senzație după care aleargă anchetatorii? Mai degrabă e altceva, un secret pe care-l divulg. Domnii aceia, acompaniați de bloc-notes și fotograf n'au intrare în lumea bună, pe când în cea de jos răzbat mai lesne și trag de limbă cu un mic cadou sunător.

Dar eu am posibilitatea de-a intra în lumea mare, zisă „de sus” în toate limbile, deși pretutindeni locuește la parteruri, zisă „bună” numai în românește, deși bunătatea, mai ales în România, e mai degrabă ursita rea a celui sărac.

Va fi o anchetă tonică, de o noutate necontestată, de un folos...

Sun cu entuziasm la ușa monumentală a unui palat monumental, cu arcade și columne monumentale, din bulevardul bine cunoscut care, paralel cu îngusta „Cale”, întoarce dela Șosea, în decor de amurg, un șirag nesfârșit de automobile în care domni, doamne și domnișoare surâd de fericire cu dinți mai mult sau mai puțin costisitori.

Nu mi s'a deschis numaidecât. Până la odaia de servitori îmi închipui, ca scuză, labirintul format din culoare, scări și uși de deschis și de închis cu precauție.

Firește, nu se aude și nu se vede nici o mișcare. E o casă de autentică noblețã, ferită de orice comunicație cu lumea, și perdelele din bare de lemn, îmbinate hermetic, se vor desface poate abia noaptea târziu, pentru a lăsa să intre puțin din răcoarea plebee a bulevardului.

Tăcere. Un lacheu apare totuși, de după ușa trasă scamatorește. A venit cu tălpi de cauciuc pe covoarele de Smirna. E tipul de lacheu ușor confecționabil: ochiul obrasnic, botul ras, falca în unghiu drept cu gâtul, livreaua cu nasturi de prisos.

Bucureștii crizei devin un oraș occidental.

— Doamna Dubluve e acasă?

Nu vorbește, dar face, cu un aer de condescindere, gestul elocvent de primire. Odată cu acest gest, împrăștie însă regretabile adieri de friptură pusă pe cărbuni, care atestă venirea directă de la bucătărie. E oare cu putință ca doamna Dubluve, cu mirosul atât de fin, să permită lacheului de la scară și alte treburi în casă decât deschisul ușii?

Doamna pe care o vizitez e o persoană în vârstă, — în cercul ei înalt nu se zice bătrână, cuvânt care-i prin el însuși o degradare, — își sue părul alb, ca și atunci când îl avea negru, într'un coc pe creștet, poartă pince-nez de aur și obezitatea mai accentuată la piept, — la șolduri ar fi vulgar. „Introdusă” la ea, îmi aduc la timp aminte că trebue să-i traduc în franțuzește cel puțin frazele cu care se începe convorbirea.

M'a primit în dormitor, — paturi masive, plușuri masive, rame masive — ceea ce mă măgulește, ca o introducere în intimitate. Dar doamna Dubluve se scuză, cu un glas plângător pe care abia i-l recunosc. (N'am văzut-o de foarte multă vreme).

— E deranjat peste tot, e greu să „ții” o casă așa mare. Aproape nu mai locuesc decât în odaia asta. Aici stau tot timpul, într'o odae, *imaginez-vous*...

Cu toate că pe spațiul acestui dormitor — șapte metri în lung, opt în lat, și cinci înălțime, un architect modern ar construi un

Pentrucă e criză: localurile sunt mai populate decât altădată.

complect apartament cubist, sunt nedumerită, și doamna Dubluve explică scandând:

— Iți mărturisesc că nu-pot-să-țin mai mult de trei servitori. Iată ce-am ajuns.

Ne îngrozim împreună. Dar eu îmi revin. Trei persoane în jurul uneia singure... Dar dacă nu locuește singură? Mi-aduc aminte că doamna Dubluve, are, așa cum era moda pe vremea ei, câțiva copii: băeți, fete.

— Am făcut o imprudență, scumpă domnișoară. Am împărțit copiilor la majorat, toată averea. Nu mi-am păstrat „decât” palatul și ceva bani, din care vezi cum trăesc. Copiii nici nu mai vin să mă vadă. Aș vinde casa, dar mi se oferă un preț *dérisoire: cinq millions!* Ce să fac cu atât?

— E puțin.

— E îngrozitor. Cinci milioane hârtie! Vezi, te rog, prin relațiile dumitale, ca să nu mai plătesc și hoților de la agenții.

Tocmindu-mă, am obținut de la doamna Dubluve, cu șapte milioane, pentru un cumpărător închipuit, palatul monumental, și am coborît scara, condusă de inevitabilele adieri de friptură care de astădată părea gata, ba chiar puțin arsă.

Pe bulevard, după câțiva pași umiliți, în care văzui ancheta mea primejduită, entuziasmul îmi reveni.

Incepusem rău, dar nu sunt superstițioasă. Ce idee am avut să caut buna dispoziție în casa unei bătrâne maniace, care, coborîtă puțin dintr'un trai princiar, i se pare că a ajuns pe drumuri. De vină e și vârsta ei, singurătatea și atmosfera de obloane trase a dormitorului Empire.

Să căutăm fericirea într'o casă de oameni tineri, moderni, sportivi, și, să nu uităm, bogați, că acesta e rostul anchetei.

In „Bottin”-ul meu mental, am însemnat acum vreo trei luni, nunta unei prietene, și locuința ei, după vojajul de rigoare, într'un apartament ultramodern din blockhausul decupat alb pe negru în drumul care tocmai mă aduce spre centru, în începutul de noapte bine luminată.

Să bați neinvitat la ușa unei perechi, după trei luni de la nuntă, nu poate fi indiscreție, pe timpurile acestea de viteză. Prin rotogolul de cristal săpat în placatul gros al ușii, simt totuși un ochiu nebinevoitor îndreptat asupra profilului meu. Mă întorc de trei sferturi, ca să nu fie vreo confuzie. Intr'adevăr, ușa se deschide și o primire sgomotos-veselă mă reconfortează.

— Draga mea, credeam că-i dela croitoreasă... Iți place la mine? Am patru camere, toate cu mobilă nouă. Așa-i că-i frumos? Numai bucătăria n'am aranjat-o încă. Baia e splendidă... Mâncăm în

oraş. Lui Jean îi place viaţa asta de „garçon". Şi mie! Draga mea, sunt aşa de fericită...

Mă răstorn într'un fotoliu cubist care aproape mă dă peste cap. E tocmai fraza pe care o aşteptam şi am bucuria anticipată şi plină a unei anchete reuşite. (Fericirea prietenei mele, bineînţeles, nu mă priveşte).

— Dacă ai şti ce fericită sunt...

Figura ei lunguiaţă, fină, stilizată, cu negrul, roşul şi albul, savant plasate, nu are o expresie concordantă cu fraza. Mă feresc, ca de o groapă în pavaj, să întreb ceva, dar prietena are sufletul prea plin.

— Aşteptam şi pe tata, de la ţară, să-mi aducă bani. De când m'am măritat, numai chiria mi-a plătit-o. Cincizeci de mii un semestru, şi vezi ce strâmt e. Mobila e pe datorie. Ştii ce m'am speriat adineaori că e croitoreasa. Mai am să-i dau opt mii şi e de o insistenţă... scârboasă. Jean plăteşte masa şi distracţiile, mai mult nu poate din douăzeci de mii.

— Dar zestrea ta, moşie, vie, nu?

— S'a vândut prost recolta, zice tata. Dar eu nu vreau să ştiu. Aşa n'o pot duce. La ce m'am măritat, dragă Doamne, dacă n'am bani destui pe mână. Imi vine să plâng, iartă-mă. N'avem amândoi decât un singur automobil. Când unul iese, celalt e condamnat acasă. Asta-i viaţă?

La uşă suna. Prietena tresări, plecă să deschidă. Şi din vestiar răsbătu vocea neobosită.

Jean, n'ai întârziat cumva? Cât e ceasul? A venit o prietenă la mine, şi nu ştii ce m'am speriat că e croitoreasa.

— Iar, Mimi! făcu gros, Jean.

— Ce să fac? Trăesc cu groaza asta. Vrei tu să-mi faci o plăcere? Haidem la un cinematograf, şi pe urmă să supăm undeva la Şosea, să ne mai ameţim, zău. Acum nu mai mergem la masă şi facem economie.

Am avut senzaţia netă că Jean a înghiţit în sec, ca unul căruia îi e poftă de sarmale şi i se dă îngheţată. N'am prelungit vizita după saluturile de rigoare.

Din nou în stradă, aceiaşi paşi moi, târîţi, pe cari reacţiunea îi îndreaptă apoi şi-i iuţeşte.

Incă o greşală. Ce-are aface? Incercând, înveţi. Nu trebuia să mă adresez persoanelor cari au fost *mai* bogate, — micile găuri în *preamullul* lor, îi fac nenorociţi. Trebue să găsesc oameni noi în bogăţie, miraţi şi minunaţi, după anii lor de lipsuri, de bucuriile pe cari le dă banul.

Dar unde să găseşti un „nouveau-riche" pe timpurile acestea de hai să recunoaştem, criză?

In clipa aceia, la o cafenea-restaurant care-şi scosese până la jumătatea trotuarului mesele de fer, — eram pe calea Victoriei, nu pe Dudeşti, — dau tocmai peste ceea ce căutam, o cunoştinţă căruia-i căzuse din senin, de curând, o moştenire, o moşie imensă a unui unchiu milionar. Era cu soţia şi, după cum văzui îndată, nu începuseră risipa. Mâncau mititei şi beau bere, cu toate că restaurantul era specializat în filet-uri şi vin de Bourgogne.

O fericire aşezată, sănătoasă, la adăpost de orice râvniri, iată ce trebue anchetei mele. Până şi tăcerea lor preocupată îmi plăcu. Era o fericire reculeasă, nu de acelea cu sgomot, cari se sparg lesne.

Nu prea ştiu cum se începe vorba în asemenea cazuri: „Am aflat de norocul vostru", nu e decent. „Am aflat de nenorocirea ce v'a lovit", aş! Intre condoleanţe şi felicitări, renunţai la amândouă.

— V'aţi stabilit în Bucureşti? (Slujba îi dusese în ultimii ani în provincie).

— O, nu, îmi răspunse rezervat doamna Ipsilon, privind pe soţul său cu un aer de a cere voe care era tocmai contrariul relaţiilor de până atunci dintre ei.

— In Bucureşti, în scumpetea asta? zise domnul Ipsilon.

— Ne-am stabilit deocamdată la ţară, — soţia corija puţin tonul agresiv al soţului. Lasă că şi ţăranii s'au obrăsnicit. Cer şaizeci de lei pe pui, şi ouăle nu le scoţi fără un leu şi zece bucata.

Căzui din cer.

— Ce mai socotiţi şi voi cu centimele, ca înainte? Aveţi sacul.

— Ce sac? Ce sac? Isbucni domnul, parcă i-aş fi cerut cinci mii de lei împrumut. Moşia? Ai dumneata idee cât am cheltuit din primăvară ca să cultiv atâtea sute de pogoane? M'am îndatorat până peste cap. Ştii dacă scoţi ceva? Ştii numai cât dai. Plouă, grâul are rugină, dacă vine şi-o grindină? Altceva nu fac, decât stau cu ochii la nori toată ziua.

— Ei lasă, exagerezi. Dumneata eşti om vesel.

— Eram. Ehei, unde-i acum veselia mea? Leafă puţină, puţintică de tot, dar nici o grijă. Vesel, uşor, ehei! S'a isprăvit, când ai atâtea pe cap.

— A devenit foarte nervos, zise doamna Ipsilon, cu o privire lungă spre soţul său.

Imi place privirea asta lungă, supusă, dar numai la căţeluşul care-şi cere partea. Altfel mă irită contra celui care o primeşte.

— Aşa-i. Un om sărac lipit n'are nici o grijă. E bine de el.

Domnului Ipsilon nici prin gând nu-i trece că-mi permit o ironie.

— Sigur că-i aşa. Mă uit la oamenii care lucrează la mine, pe câmp. Se întorc seara, după muncă, la conac, chiuind şi cântând de răsună valea. Ce le pasă? Furtună, grindină, secetă, tot aia pentru ei. Eu nu-mi mai găsesc loc de nelinişte

Pe stradă, convoiul de automobile scumpe şi pietoni eleganţi se scurgea mereu, cu toată ora târzie. Pe la mesele cafenelei, lumea se schimba: apăreau toalete de seară, obrazuri colorate din nou şi veselii mai aţâţate.

— Nu mă mai înşelaţi, le strigam tuturor (în gând). Ştiu ce găsesc în dosul strălucirii voastre. Mame învrăjbite cu copiii, mobile pe datorie, spectrul croitoresei, şi nervi bolnavi. Mi-e destul.

Dar ţin atât la ancheta mea pornită în căutarea fericirii, încât încrederea în idee nu m'a părăsit. Mă voiu duce odată la moşia prietenilor mei ca să interviewez pe ţărani şi ţărance la ora de seară când se strâng chiuind, cântând şi glumind, în jurul cazanului de fasole şi a cuburilor de mămăligă, după patrusprezece ceasuri de muncă plecată de şale, pe brazda care nu-i a lor.

ALICE GABRIELESCU

IN AMERICA S'A REVENIT LA SCHIMBUL IN NATURĂ

CUM SE AJUTĂ INTRE EI ŞOMERII AMERICANI

Statele Unite se sbat în al patrulea an de criză; numărul şomerilor americani a depăşit patrusprezece milioane. Aceşti şomeuri nu primesc nici un ajutor din partea Statului — aşa cum se obişnueşte în ţările din Occidentul Europei, mai ales în Anglia — iar un sistem de asigurări sociale, muncitoreşti, este inexistent în marea republică americană. Numai asistenţa particulară — foarte răspândită şi eficace în Statele Unite — contribue să îndulcească, într'o oarecare măsură, mizeria acestor milioane de oameni svârliţi în stradă. Organizaţii locale şi regionale, din sânul populaţiei mai avute colectează ici şi colo sume de bani destul de importante, îmbrăcăminte, încălţăminte, combustibile şi în general tot felul de lucruri trebuincioase pentru traiul acestor vitregi ai soartei.

Dar odată cu agravarea crizei, veniturile celor cari mai câştigă, peste nevoile imediate — se reduc de la o zi la alta şi cum numărul şomeurilor creşte în proporţii înspăimântătoare, ofranda filantropilor americani devine tot mai iluzorie pentru cei nevoiaşi.

In faţa acestei situaţii, şomerii Statelor Unite n'au rămas pasivi. Animaţi de deviza anglo-saxonă „self-help" (ajută-te singur!) şi educaţi cu disciplina solidarităţii sociale caracteristică vieţii americane, ei au reacţionat cu toată energia.

Spiritul de iniţiativă individuală, combinat fericit cu spiritul de solidaritate colectivă, alcătuesc o trăsătură specifică a acelui „homo americanus", — despre care s'a vorbit atât în timpul din urmă. Prin iniţiativă şi solidaritate (solidaritatea se extinde numai la teritoriul Statelor Unite, nu şi la celelalte ţări din lume). America a reuşit să înfăptuiască într'un ritm vertiginos progresele pe care le cunoaştem. Aceleaşi două însuşiri fundamentale, —dobândite prin moştenire de la vechii emigranţi-pionieri şi prin educaţia vieţei sociale americane, — au călăuzit şi pe şomerii noului continent în actualul impas al crizei.

Ce-au făcut aceşti şomeuri, când au trebuit să se ajute prin ei înşişi? Mai întâi au întreprins un soi de activitate de „colonizatori" pe însuş teritoriul Statelor Unite. S'au refugiat de la oraşe la ţară; au populat ferme părăsite şi neglijate de proprietarii lor, din cauza crizei au încercat să defrişeze unele terenuri pustii şi neroditoare. In vest numeroşi „căutători de aur" s'au grămădit în minele, de mult abandonate, şi a căror exploatare comercială nu mai prezenta rentabilitatea proprietarilor.

Dar toate aceste îndeletniciri nu puteau să aducă un folos, atâta vreme cât erau practicate sporadic, izolat, şi necoordonat. Şomerii s'au convins repede că numai printr'o colaborare comună se poate realiza ceva în această direcţie. După spiritul de iniţiativă, se deştepta acum sentimentul de solidaritate. Dotaţi cu admirabilele calităţi de organizare ale yankeilor, şomeurii începură să se strângă laolaltă, nu pentru a alcătui uniuni politice, în scopul unor demonstraţiuni sgomotoase şi sterile, ci pentru a se grupa în corporaţii de ajutor mutual. Dar să amintim pe scurt situaţia pe piaţa americană. In Statele Unite, stau faţă în faţă o formidabilă supraproducţie de bunuri şi o masă de consumatori, lipsiţi cu totul de orice putere de cumpărare. Fermierul cu hambarele arhipline, nu găseşte un debuşeu pentru recoltă, cifra de afaceri a comerciantului scade incontinuu, din lipsă de cumpărători. Lipsa de vânzare în magazinele de comerţ, opreşte şi încetineşte activitatea fabricelor şi provoacă astfel şomajul industrial. In mijlocul unui exces de mărfuri şi materii prime, milioane de oameni, dornici de muncă, sunt expuşi foamei.

Cartierul băncilor din New-York, în timpul crizei: majoritatea băncilor sunt închise.

SCHIMBUL IN NATURĂ

In faţa acestei anomalii economice, o piaţă plină de consumatori, cari nu pot să cumpere şi producători, cari nu pot să vândă, şomeurii au găsit o soluţie ingenioasă prin introducerea unui nou sistem economic, în care schimbul de bunuri nu se face prin bani, ci în natură, asemenea „trocului" de odinioară.

Prima mişcare pentru această soluţionare a problemei a pornit dela câţiva oameni de afaceri din Salt-Lake City. Sub direcţia unui agent funciar, Benjamin Stringham, ei au constituit un grup, bazat pe ideea de a organiza un schimb direct între posibilităţile de lucru ale şomerilor şi surplusul de producţie al fermierilor.

Grupul a înfiinţat imediat un birou de schimb într'un mic local şi, neavând destui bani, pentru a însera anunţuri în ziare, fiecare membru făcea personal publicitatea pe lângă muncitorii şi fermierii, cari se interesau de acest proiect.

După ce a reunit un număr de şomeri, dornici să-şi ofere munca lor în schimbul hranei, gruparea închiriă camioane şi conduse pe şomeri la fermierii, care acceptaseră principiul trocului. Oamenii lucrau toată ziua pe câmp şi pe înserate erau plătiţi prin alimente: cartofi, ceapă, morcovi, unt, peşte, ouă, după dorinţa lucrătorului. Camioanele sosiau apoi să-i aducă înapoi, împreună cu produsele salariului achitate în natură.

După această epocă mişcarea s'a întins cu o repeziciune surprinzătoare. In oraşe sistemul a fost extins la toate felurile de comerţ şi la toate profesiunile.

Şomeuri aşteptându-şi rândul la ajutorul ce li se acordă.

Oamenii, cari lucraseră la fermă, schimbau cartofii sau grâul lor contra tăiatului părului sau tratamentului dental. Un vopsitor îşi oferia serviciile sale în schimbul unor zarzavaturi şi fructe. Un mecanic, intrând în grupare, fu însărcinat să strângă şi să repare jucăriile, care erau apoi schimbate între familii. Zugravi, tâmplari şi alţi meseriaşi fură trimişi în micile case de comerţ, ameninţate de faliment, unde lucrau în schimbul unor lucruri practice ca mobilier, hrană şi vestminte.

ASOCIAŢIA PENTRU DESVOLTAREA NATURALĂ

In cursul lunei Ianuarie 1932 sistemul trocului a atins o desvoltare atât de mare, încât a fost nevoie să se înfiinţeze o corporaţie, organizându-se diferite servicii, după sistemul modern.

Gruparea fu denumită *„Asociaţia de desvoltare naturală"*. („Natural Development Association"). Odată organizată pe aceste baze, desvoltarea deveni şi mai rapidă. Reprezentanţi ai tutulor profesiunilor şi genurilor de comerţ se înscriseră în Asociaţie. Alături de meseriaşi şi negustori găsim aci medici, dentişti, ingineri, profesori, contabili şi tot felul de funcţionari. S'au creat sucursale în toate oraşele principale din Statele Unite.

După datele statistice, există astăzi în marea republică americană peste un milion de oameni, care îşi câştigă viaţa, schimbând direct munca lor contra mijloacelor de subsistenţă. Numai în California se găsesc 350.000, în Seattle 100.000 şi în Colorado 40.000 etc.

In 29 de state au apărut aproape în acelaş timp 150 de corporaţii diferite pentru schimbul în natură. Deşi asemănătoare, prin scopul comun pe care îl urmăresc, aceste corporaţii au totuş particularităţi, după mentalitatea oraşului, în care au apărut. Ele prezintă diferite grade de desvoltare. Unele sunt organizaţii primitive, în care odată pe săptămână se ţine un simplu schimb de bunuri, moneda fiind strict interzisă şi fiecare târgueşte şi cumpără cele necesare pentru nevoile proprii. Altele sunt societăţile mari, înscrise în mod legal, iar membrii lor renunţă la orice beneficiu personal lucrând cu toată râvna pentru binele comunităţii. Aceste schimburi în natură dau loc adesea la aspecte din cele mai curioase.

SCHIMBURI CURIOASE

Aşa de ex. o universitate de Stat din Louisiana a fixat ca taxă şcolară pentru instrucţia unei fete de fermieri, nouă vaci, pe care le-a luat de-altfel imediat în primire. O şcoală din Illinois, primeşte dela părintele unui elev, pentru tot timpul duratei studiilor acestuia, aprovizionarea generală cu găini pentru cantina şcoalei.

In Los Angeles există un oficiu pentru schimbul de mărfuri

contra prestaţiilor de muncă. Participanţii trebue să aparţie fireşte corporaţiei. Cei care posedă alimente, combustibile, îmbrăcăminte şi alte obiecte uzuale le aduc la acest oficiu, unde se stabileşte pentru fiecare din ele un preţ, în raport cu preţul pieţii. Valoarea mărfurilor este apoi transformată în diferite lucrări echivalente, şi de care are nevoie aducătorul. Biroul procură meseriaşi şi profesionişti şi-i trimite în locurile, unde sunt ceruţi. După ce-au executat lucrările pentru care au fost trimişi, li se socoteşte, după un tarif bine stabilit, orele de lucru prestate dându-li-se dreptul să retragă dela oficiul central, alimente şi haine, în limita sumei ce li s'a acordat.

O asemenea grupare, chiar dacă ar cuprinde întreaga comunitate, nu are posiiblitatea să satisfacă toate nevoile membrilor ei. Tot ce poate face e să mijlocească o legătură între lucrătorii şomeri şi acei cari au nevoie de munca lor, fără să dispue totuş de bani lichizi.

Unele din aceste corporaţii pentru ajutorul mutual s'au desvoltat, ajungând să creeze chiar oficii pentru producerea alimentelor şi obiectelor uzuale. Tot ele au procurat locuinţe celor lipsiţi de adăpost. Chiriile sunt de astă dată înlocuite prin lucrări de întreţinere şi reparare a caselor.

BAZARE PENTRU SCHIMBUL DE MĂRFURI

„Natural Development Association" din Salt Lake City — despre care am pomenit înainte — a înfiinţat de curând un mare magazin-bazar, care, în afară de hrană gătită şi conservată, mai este echipat şi cu o mare varietate de stofe, lingerie, mobile etc., toate confecţionate de şomeri.

Greutatea principală, cu care au de luptat aceste diferite grupări, este procurarea uneltelor şi maşinilor. Se lucrează acum la un plan, după care organizaţiile de şomeri îşi vor procura aceste instalaţii mecanice dintr'un fond public de ajutor. Oricât ar fi de bine organizat, trocul — schimbul în natură — prezintă fatalmente neajunsul de a fi un mijloc incomod şi primitiv pentru schimbul mărfurilor. Intreaga noastră civilizaţie este bazată pe folosirea banului ca modalitate de plată.

O îndelungată experienţă practică a arătat în mod evident nevoia acestui element intermediar — moneda — în angrenajul economic.

BONURILE DE PLATĂ

Asociaţiile pentru schimbul în natură s'au lovit mereu de noi dificultăţi în operaţiile lor curente. De aceea au fost nevoite să emită, în locul unei monede legale, bonuri de plată, care să circule printre membrii corporaţiilor. Fiecare grupare a tipărit deci o serie de bonuri, cu diferite valori, deobicei între 5 cenţi şi 5 dolari.

Dealtfel acest sistem de bonuri în loc de bani, există încă de multă vreme în America, unde funcţionează între membrii bisericei mormone. Intr'adevăr, biserica mormonă primeşte o parte din dijmă în natură şi acordă bonuri echivalente cu vreun articol procurat prin sistemul dijmei.

„N. D. A." (Asociaţia pentru desvoltarea naturală) a lansat aceste bonuri sub forma unor carnete de timbre cu denumiri diverse, cu care membrii puteau să-şi procure tot ceeace producea Asociaţia.

După afirmaţiunile personalităţilor oficiale ale Asociaţiei, aceste bonuri vor constitui în viitor mijlocul natural pentru schimbul în natură. Bonul de schimb nu are înţelesul banilor, aşa cum se concepe acum acest cuvânt în sistemul capitalist. Bonul eliberat de „N. D. A.", este pentru posesorul lui numai un mijloc de a obţine echivalentul exact al produsului sau muncei ce le-a furnisat şi de-a putea cumpăra orice lucru doreşte, în limita acestei valori. De aci înainte bonul devine inamovibil; el nu poate fi monopolizat, manipulat, nu poate suferi nici o inflaţie sau deflaţie. El e reînoit după o cursă circulară dela organizaţie la membri ei şi înapoi.

Sistemul bonurilor a devenit atât de general, — încât multe teatre, bănci, magazine şi diverse firme le primesc, ca bani în schimbul serviciilor sau produselor lor.

E drept însă că N. D. A. plăteşte un supliment de vreo 10% la preţul articolelor pe piaţă.

Organizaţia fixează şi ea o taxă de 10% pentru cheltuelile suplimentare, aşa că articolele procurate prin bonuri au în realitate o valoare cu vreo 20% mai mică decât aceea a bunurilor plătite în monede. Aceasta nu împiedecă totuş numărul mare de cereri de bonuri, deoarece un bon reprezintă mărfuri şi muncă, pentru care nu trebue să verşi bani.

Toţi membri lucrează cu un anumit salariu egal pentru toţi — deobicei vreo 20 cenţi (vreo 30 lei) pe oră, — plătit prin bonuri. Cifra de afaceri la „N. D. A." se dublează din lună în lună. Marele bazar al acestei asociaţii desface pe zi mărfuri în valoare de 2500 dolari (cca. 350.000 lei).

CUM SE FACE SCHIMBUL

Corporaţiile pentru schimbul în natură s'au înmulţit atât de mult în cursul ultimului an, în Statele Unite, încât s'a simţit nevoia să se înfiinţeze la New-York o centrală specială. (Emergency Exchange Association), destinată să servească ca un oficiu intermediar pentru schimbul de bunuri între ţinuturile industriale şi cele agricole.

Această centrală este condusă de câţiva economişti renumiţi, care şi-au oferit în mod gratuit serviciile lor. Oficiul urmăreşte, de exemplu, să creeze o legătură între maşinile în neactivitate din oraşul industrial A şi materialele prime ale fermierului din oraşul B, prin intermediul lucrătorilor şomeri. O parte din produsele gata fabricate e dată fermierului, ca plată pentru materiile prime trimise, o altă parte revine corporaţiilor de ajutor mutual, care în schimb acordă bonuri echivalente „şomerilor" ce-au lucrat aceste produse, iar restul e acordat ca chirie proprietarilor maşinilor folosite.

Un alt caz: O anumită grupă are de ex. exces de mere, dar duce lipsă de cartofi. Ea se adresează la centrală, care înlesneşte şi schimbul de mărfuri între corporaţii.

Autocamioane vechi, reparate de şomeri, bărcile cu pânze etc. servesc pentru transportul mărfurilor între grupele din diferite locuri. Numai transporturile pe cale ferată necesită bani ghiaţă. Ele sunt achitate de un comitet special, finanţat dintr'un fond de donaţiuni particulare.

Tot centrala se îngrijeşte de noile societăţi care se înfiinţează, ajutându-le cu sfaturi şi mărfuri, până ce ajung să funcţioneze prin ele înşi-le.

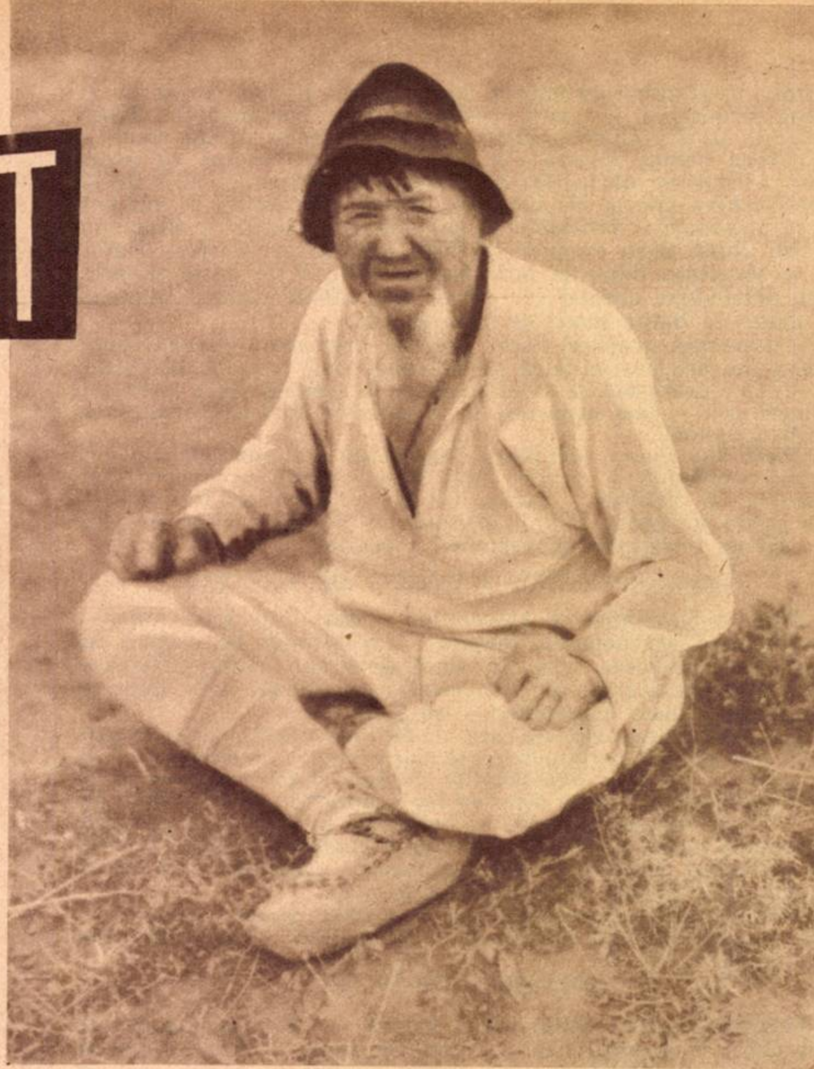
CONCLUZII

Din cele relatate, vedem că, în ciuda crizei care bântue cu furie în toată lumea, spiritul de iniţiativă şi simţul de solidaritate socială au reuşit să realizeze posibilităţi de muncă şi existenţă unei mari mulţimi de oameni într'un cadru de perfectă egalitate şi frăţie.

Pe de altă parte, s'a încurcat, cu oarecare succes, un sistem de schimb, de natură să revoluţioneze ideile curente în materie monetară. In locul monedei legale, garantată de stat şi cu acoperirea în aur, s'a substituit o nouă monedă, cu aceeaş putere de circulaţie şi având acoperirea ei în echivalentul de muncă. Peste 1 milion de cetăţeni trăesc sub acest regim particular.

O experienţă, care nu e desigur lipsită de interes în aceste vremuri, când problema monetară şi valutară alcătueşte pârghia întregului sistem economic modern. I. S.

Leprosul CARE A EVADAT

Un bătrân lepros — are degetele mâinii căzute

NOAPTEA opacă, de iarnă dobrogeană, se lipise parcă de ferestrele vagonului de clasa III-a, ca nişte plăci pătrate de ebonit, — obloane de beznă. In vagon, pe băncile de lemn, în lumina slabă a lanternei cu uleiu din tavan, cei trei călători dormiau. Era un soldat tânăr, cu capela pe cap, o femee dela ţară care adormise cu o boccea în braţe, de frică să nu i-o fure cineva, şi un om surprinzător, care se ghemuise într'un colţ, cu capul căzut în piept. Intâmplarea mă aşezase pe banca din faţa lui şi, de două ceasuri, îl observam cu atenţie: avea faţa cu umflături ulceroase, iar degetele dela ambele mâini îi căzuseră. Incă de mult încolţise în mintea mea bănuiala că e unul din acei leproşi, cari, în ţara noastră blagoslovită, evadează din când în când din „lagărul morţii lente", ca să se plimbe cu trenul, să dea o raită pe acasă şi să contamineze în calea lor, sute de alţi indivizi.

M'am tras cu groază la o parte, când leprosul deschise ochii, mici şi roşii, ca două împunsături de pumnal.

Ghicind probabil că l-am demascat şi că-l voi denunţa, leprosul s'a dat jos la prima staţie.

Peste câteva zile însă, în apropiere de Medgidia, trecând cu brişca spre oraş, am văzut la marginea şoselei, aşezaţi pe parapetul şanţului, patru indivizi în zdrenţe, păziţi de jandarmi şi de săteni cu proţapi în mâini, ca şi când ar fi vrut să-i tragă în ţeapă.

Erau leproşii evadaţi de curând din lagăr; şi pe cari jandarmii reuşiseră să-i prindă, dupăce bolnavii aceştia, colindaseră zeci de kilometri, semănând germenii oribilei boale în calea lor.

Printre cei patru blestemaţi din şanţ, se afla şi omul din tren.

M'am apropiat de el. Se pare că m'a recunoscut, fiindcă a mormăit un bună ziua. Am simţit nevoia, în faţa privirii lui de chin, să-i şoptesc:

— Nu te-am denunţat eu... Şti, în tren...

— Tot una e...

— Ce aşteptaţi aici?

— Ne odihnim, că nu mai putem merge. Vor să ne ducă pe jos până la lagăr. Dar trei dintre noi nu mai avem degete la picioare, ne-au căzut... Şi nu putem să mergem aşa, pe cioturi...

Un jandarm îmi arată pe unul din leproşi, fără un braţ, desculţ, cu labele dela picioare retezate:

— Mergea înaintea mea... L-am văzut când i-a căzut un deget dela picior... Şi nici n'a simţit...

Când unul din ei voia să se ridice, ţăranii îndreptau lăncile de lemn spre el...

*

Leproşii...

Ce ştim noi despre „ei"? că erau, ca Lazăr, din Evanghelie, acoperiţi cu ulcere şi de plăgi, că erau cândva culcaţi de vii în coşciuge, ca să li se cânte psalmii morţilor, că au fost totdeauna alungaţi din cetăţi şi din sate, că putreziau pe drumurile pustii, că până şi pasările sburau văzându-i, ca de nişte sperietori...

Apoi, călătorii povestesc că sunt mii de leproşi în China, Indochina, în Indii, Madagascar, Hawai... Reporterii străini au văzut leproşii din puşcării. Se zice că şi în Europa sunt vre-o 10.000. E cea mai „omenească" dintre boale, spun doctorii, fiindcă, în adevăr, lepra e privilegiul exclusiv al omului. Uneori, când un pachebot uriaş revine din Orient, pe bordul lui aduce un colonist sau un romancier, purtând sub cămaşa de mătase, primele pete gălbui, sinistrele cofetti ale leprei...

Două femei din leprozeria dela Lărgeanca, cu stigmate de lepră vizibile.

Cum a ajuns lepra în ţara noastră?... Probabil tot pe calea mărilor, prin porturi...

Aproape o jumătate de zi m'am ţinut după cei patru leproşi... Cel pe care-l cunoscusem în tren, mi-a vorbit de un mormânt, de lângă lagărul lor, acoperit de curând cu flori proaspete.

— Era o fată... O fată de 23 de ani, frumoasă...

Cum s'a contaminat oare de lepră, fata care zace acum în mormântul de lângă lagărul-leprozerie? O prietenă, un iubit? Poate că şi-a pus la gât, un colier din cele pe care le vând arabii în Orient, şi turiştii le aduc ca suvenir.

La început, îi apăruseră pete pe trup, apoi febră; Avea pe atunci 16 ani. Doctorul, ca mai toţi doctorii europeni, nu recunoscu la început lepra.

Figura, după cum spunea mama sa, i se umflă. Cearcăne şi pungi îi apărură sub ochi. Nările i se lărgiră. Genele îi căzură, fir cu fir. Părul i se deslipia, în smocuri. Intr'o zi, fata apropie mâna de o sobă încinsă; vârfurile degetelor sfârâiră, arse, dar ea nu simţi nici o durere.

Apoi, umflături îi apărură pe trup, pe membre, pe faţă, pe mâini. Aceste umflături, numite leprome, ulcerau. Răni oribile i se deschiseră la picioare şi pe dosul palmelor.

Din spital în spital, ajunse în fine în faţa unui doctor care puse diagnosticul înfiorător:

— Lepră!

Când o duseră la leprozerie, era oarbă şi avea faţa oribil mutilată.

In zadar i se administră, sub toate formele asimilabile, uleiul de Chaulonvogra, care se extrage dintr'o alună din Birmania, şi e unicul, dacă nu leac, cel puţin medicament ce uşurează durerile, la lepră. Mica leproasă îşi pierdu degetele unul câte unul. I se deslipiau de mână, ca nişte crenguţe uscate, putrede.

Rănile depe braţe se făcură atât de adânci, încât i se vedeau oasele.

Leproşii din jurul ei, şoptiau între ei, înfioraţi de moartea lentă a fetii:

— E fericită că e oarbă, şi nu se poate vedea...

Şi totuş, aşa, mutilată, ciungă, cu două cotoare de os în locul tălpilor dela picioare, fu iubită... Tânărul lepros pe care-l întâlnisem în tren, mi-a povestit cu o nespusă durere în glas, această idilă fantastică a vieţii lui...

Nefericita fată nu voia să moară. Era tânără. Soarele era

cald. I se spunea că în grădină sunt flori, ce parfumează aerul. Prietenul său număra pasările ce se aşezau pe pomul din faţa ferestrii...

Intr'o după amiază, pe când se plimba în cârji prin curte, auzi voci pe care nu le cunoştea. Atunci, îngenunchiă... Şi căzu în nesimţire.

Leprosul moare foarte rar din cauza bolii lui. Aproape totdeauna o ftizie mizericordioasă îl ucide. Oarba se culcă într'o seară, cu pieptul zguduit de tuse. Spre ziuă, începu agonia.

A doua zi de dimineaţă, nici nu murise bine, şi i se aduse coşciugul: o cutiuţă, un sicriu de copil. Fata nu mai cântărea decât 33 de kgr. Aşa e regulamentul: leprosul mort e pus imediat în sicriu.

Bolnavii voiră să poarte chiar ei cosciugul micei lor camarade de 23 de ani, până la groapă. Martiriul fetii se sfârşise...

Un lepros tânăr o plânse, aducându-i flori pe mormânt...

✵

E omul acesta, leprosul evadat, care acum şade pe marginea şanţului, şi-mi arată mâna umflată cu degetele lucind. Pe dosul mâinii, i s'a deschis o rană, ca o monedă roşie, ce supurează.

— Tot mai speram că nu e lepră... Dar prima oară când am băgat mâna în foc şi am înţeles că e lepră, fiindcă n'am simţit nici o durere fizică, am crezut că înebunesc: nu-mi mai puteam face nici o iluzie...

In acest timp, tovarăşul lui de evadare, se ridică penibil. Are picioarele drepte, înţepenite. Mâinile au degetele ţapene, încremenite în formă de ghiară neagră. La el, boala a avut tragicul capriciu de a-i atinge numai centrii nervoşi ai mişcării membrelor. E bătrân şi inert ca un butuc. In lagăr, un alt lepros îl ajută să se desbrace şi, uneori îl spală pe picioare, ceeace produce bătrânului o plăcere evidentă, iar celălalt, în timp ce-l spală, murmură rugăciuni :

— M'am umilit, Doamne, şi am ajutat semenului meu... Ajută-mă şi tu pe mine, Doamne...

✵

Şi acum am în minte, viziunea ţăranilor cu ţepi, cari ţineau la distanţă pe aceşti blestemaţi.

Infiorător egoism omenesc!... Mame care-şi alungă fiica bolnavă, copii care-şi reneagă tatăl... Există la baza acestui egoism; şi o parte de prejudecată, de legendă.

Lepra nu este o boală care se ia din aer, ca gripa sau tuberculoza. Ea e mai puţin contagioasă, decât holera şi difteria. Ca să te molipseşti, trebue un contact prelungit al mucoaselor sau al rănilor.

E o maladie care există în stare endemică. Baccilul leprei — baccilul lui Hansen, — e prea puţin virulent în Europa, unde moare aproape imediat ce se află în aer. Ca să trăiască, are nevoe de căldura şi umiditatea dela tropice.

La noi, leproşii trataţi şi azi ca în Evul Mediu, evadează de mizerie şi neomenie, din leprozerii.

Leacul? E mai întâi o chestiune de stat şi o problemă morală. Trebue să se dea leproşilor din Europa, dela noi, posibilitatea să se îngrijască. Trebue să li se insufle sentimentul că sunt bolnavi, la fel cu toţi bolnavii, să se pună capăt legendelor şi să nu mai fie trataţi ca nişte pelerini ai Infernului.

Să se aprovizioneze lagărul cu ulei de chanlarvogra; nefericiţii sunt uneori lipsiţi de singurul lor leac. Uleiul acesta are un gust oribil, scârbos. Trebue făcut asimilabil, pe cale de injecţiuni, de pildă.

Dar nu e suficientă numai medicamentaţia. Trebue să se redea acestor părăsiţi, acestor desmoşteniţi ai soartei, sentimentul demnităţii umane. Sunt şi ei oameni, ca şi noi, ca şi d-ta, cititorule. Şi ei iubesc, se sbuciumă, se umilesc şi cred într'un Dumnezeu...

Sd.

Ziduri cari valorează greutatea lor in aur

ZIDURILE unei camere din al doilea etaj al unui mic restaurant din Portland Street, la Londra, au fost evaluate la circa un milion lire sterline. Să nu credeţi că zidurile acestea ar fi tapetate cu bilete de bancă, sau c'ar ascunde în sânul lor vreo comoară. Cu totul alta este explicaţia valorii lor extraordinare: sunt acoperiţi cu semnături, cu diferite texte, cu note muzicale, opere ale unor celebrităţi mondiale, produse în cursul ultimilor 50 de ani.

Intr'adevăr, toţi artiştii, poeţii filosofii, scriitorii, în trecere la Londra, în timpul acestei perioade, se întâlniau la acest restaurant. Pe atunci cei mai mulţi erau necunoscuţi şi săraci; ambiţioşi, vegetau în aşteptarea gloriei şi a bogăţiei, care întârzia să vie. Ţâşniturile geniului lor îl imprimau uneori pe zidurile sălii unde se întâlniau, desenând, scriind maxime, poeme, însemnând gânduri. Printre sutele de rânduri, dintre cele care acoperă zidurile sălii, menţionăm, la întâmplare numele lui Maeterlinck, Krysler, Oscar Wilde, Puccini, Caruso, etc. Aceste autografe de un gen nou sunt asigurate — după câte se spune — pentru sume considerabile.

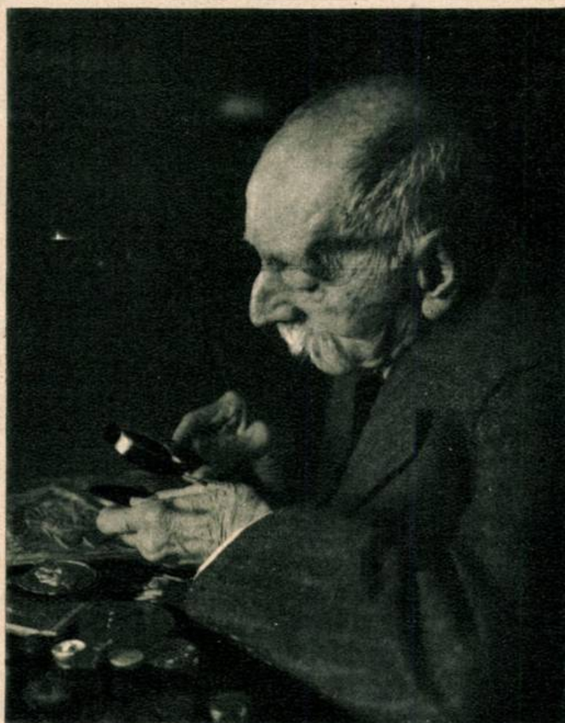
Salonul ese din modă

PÂNĂ acum salonul era încăperea de primire şi de gală. Aci erau invitaţi oaspeţii şi aci stăteai de vorbă cu prietenii. Dar americanii au reformat acest obiceiu: salonul — spun dânşii — a ieşit din modă, e o încăpere pe care o mai utilizează micii burghezi şi unde se pătrunde ca într'un templu: astăzi cercurile elegante din New-York primesc în sala de bae. Foarte adesea în societatea americană se poate auzi invariabil următorul dialog:

Lacheul anunţă : — „Onorabilul Geofrey Whatweed, Mrs. Whatweed şi copiii lor. Sunt în salonul cel mare".

Stăpâna casei speriată: — „In salon? Unde ţi-e capul, James? Aceştia sunt doar prietenii noştri, condu-i în sala de bae!"

Sala de bae este ultimul cuvânt al arhitecturii americane, al frumuseţii americane, al confortului american. La un concurs internaţional, organizat la New-York, pentru proecte de locuinţe s'au prezentat 15.000 de candidaţi şi au fost premiaţi 270 de americani. Străinii comiseseră eroarea de-a socoti că sala de bae e un loc în care te scalzi!

Săptămâna trecută s'a sfârşit din viaţă Mihail C. Soutzo, cel mai bătrân academician al nostru şi unul dintre cei mai mari numismaţi.
Fotografiile noastre înfăţişează pe bătrânul academician în activitate, câteva zile înainte de moarte şi scoaterea sicriului cu rămăşiţele pământeşti.

OAMENI DE PAIE

1928 1929 1930 1931 1932 1933

AU trecut mai bine de trei ani dela cataclismul economic din 1929, prin care s'a încheiat una din cele mai prodigioase perioade industriale şi financiare.

Ne aflăm acum la o depărtare suficientă de acel moment pentru a analiza cu oarecare preciziune starea de spirit care a făcut posibilă aceà epocă de nevroză cu „Oamenii săi de paie". Kreuger, Stiness, Loewenstein, Insull, Hatry şi alţii.

Aceste gigantice figuri financiare n'ar fi ajuns niciodată la acel grad de supremă autoritate, fără credinţa generală în prelungirea la infinit a acelei prosperităţi ivite atât de subit şi dispărute ca un vis. Nimeni nu se gândia să le analizeze operaţiunile şi bilanţurile. Toată lumea se îmbulzia să le cumpere acţiunile. Dar aceşti oameni, chiar dacă erau cinstiţi — şi câţiva au fost cinstiţi—au căzut curând pradă acelei „iluzii că nu putea greşi" psihologie prin care se caracterizează zilele freneziei post-belice. Iar când erau necinstiţi — cum a fost Kreuger — lucrurile mergeau şi mai uşor. Lumea le sta deschisă înainte, aşteptând să fie excrocată. In genere, excrocul îşi putea plasa efectele cu aceiaşi uşurinţă ca şi financiarul onest. Ba pentru primul chestia se punea şi mai simplu, întrucât îşi plătea dividendele din capital, în loc din câştiguri, îşi falsifica bilanţurile, iar acţiunile sale continuau să se ridice. Pe scurt, îşi putea jefui întreprinderile oricând ar fi voit, în profitul său personal şi nimeni nu era mai genial decât el.

„Oamenii de paie" au fost desbrăcaţi acum de strălucitoarea armură ce masca realitatea. Depresiunea a doborât idolii. Dar se vor ridica iar, sau alţii se vor ridica pe locurile lor, în momentul când prosperitatea ar reveni, pentrucă odată cu această prosperitate s'ar reinstala cu siguranţă aceeaş psichologie a lăcomiei şi a lipsei de chibzuinţă care a făcut o atmosferă propice „Oamenilor de Paie".

In anii de belşug şi confuzie care-au urmat imediat după răsboiul mondial, s'a ivit o serie de industriaşi-financiari, cari au stârnit admiraţia şi invidia semenilor lor. In fruntea acestora sta Hugo Stinnes, germanul; Alfred Loewenstein, belgianul; şi Ivar Kreuger, suedezul. Toţi aceştia au realizat averi gigantice, exercitând o formidabilă dictatură financiară. Toţi se credeau infailibili, şi toţi au făcut colosale erori.

Vastul imperiu clădit de Stinnes s'a prăbuşit imediat după moartea sa şi tot astfel s'a spulberat averea lui Loewenstein, după misterioasa-i dispariţie dintr'un aeroplan, iar Ivar Kreuger a fost un excroc, cel mai fantastic excroc din câţi s'au pomenit vreodată în istorie.

Oamenii de Paie erau îngâmfaţi şi aroganţi. Drept e că toţi au început viaţa în condiţiuni foarte modeste, că au pornit aproape fără un ban şi că au

Oameni de paie: Kreuger, Stinnes şi Löwenstein

muncit intens. Au fost însă într'un anumit sens, geniali şi succesul lor s'a realizat repede.

„Foamea vine mâncând": după succes „Oamenii de paie" au început să aibe halucinaţii. Pe trandafiriile firmamente ale viitorului le apăreau imense regate, unde se vedeau stăpâni divinizaţi şi atotputernici.

Nu încape îndoială că a fost mai mult un miraj decât o realitate, dar s'a părut la un moment dat că Oamenii de Paie îşi realizaseră idealul. Mii de lucrători munciau în minele, în uzinele şi în pădurile lor, vase încărcate cu mărfurile lor spintecau apele tuturor mărilor iar cotele pieţelor oscilau, după un capriciu al lor.

Mişcările acestor „Oameni de paie", în giganticul şah financiar, se dovediră geniale şi toţi fără excepţie căzură pradă iluziei grandoarei, refuzând a considera posibilitatea unei căderi.

Seria acestor financiari cari au dovedit o încredere fără precedent şi au înşelat la un moment dat atât de amar această încredere, prezintă caracteristici de o surprinzătoare asemănare. Toţi erau dotaţi cu multă energie şi isteţime, toţi aveau un „flair" extraordinar pentru efecte de teatral, şi trăiau nu în trecut, ca noi muritorii de rând ci în viitor.

Dar erorile lor anulară în cele din urmă aceste preţioase calităţi. Nu şi-au mai putut limita orizonturile şi au refuzat orice sfat, înconjurându-se de subalterni cu totul incompetenţi. Erau obsedaţi de setea puterii....

Ivar Kreuger a fost cea mai fantastică figură în galeria Oamenilor de Paie, dar cum de acest personagiu ne-am mai ocupat pe larg în coloanele „Realităţii Ilustrate", vom trece direct la Hugo Stinnes.

Păcatul acestui om care a dominat Germania în primii ani de după răsboiul mondial, a fost „viciul achiziţiei". A început cu cărbuni în valea Ruhrului şi a intrat în fier, oţel şi muniţii, realizând câştiguri fabuloase, în vreme ce armatele Kaiserului său continuau nesfârşita serie a unor ofensive zadarnice.

După încheerea păcei Stiness îşi întinse tentaculele nebuneşte. La un moment dat, averea sa se cifra la 50.000.000 de dolari. In serviciul său direct sau indirect se aflau 700.000 de oameni iar sfera influenţei sale era virtualmente „întreaga lume" Din regiunile petrolifere scandinave, argentine şi ruseşti, veniau torente de telegrame şi scrisori expediate de agenţi la sediul său din Berlin. Numele lui era foarte rar pomenit. El era „Der Principal", personagiul dela care emanau ordinele şi care prefera să planeze într'o sferă superioară, misterioasă şi uneori sinistră.

Cariera sa financiară a început cu speculaţii asupra cărbunilor, dar când s'a ivit perioada de inflaţie, a utilizat o parte din banii câştigaţi în cursul răsboiului pentru a cumpăra mine, fabrici, şi uzine în toate părţile Europei. Stinnes stăpânia jumătate din industria electrică a Germaniei. Fabrica aproape totul, dela materii chimice până la locomotive şi automobile. Poseda bănci, ziare şi teatre, hoteluri, păduri şi terenuri petrolifere. Era atât de mare, încât înghiţise Germania iar mâinile sale — negre, puternice şi păroase, ca de minier acaparaseră finanţele, şi industria Germaniei, politica şi relaţiunile ei cu străinătatea.

Câştigurile lui Hugo Stinnes, în măsura în care au existat realmente, s'au datorit faptului că şi-a făcut cumpărăturile într'o perioadă de *„inflaţie"*. El cumpăra astăzi şi plătia mâine, peste o săptămână sau peste un an. In acest timp, valuta mărcei scădea mereu. Dacă marca ar fi continuat să coboare, dacă preţurile ar fi continuat să sporească, atunci n'ar mai fi existat un sfârşit pentru Hugo Stinnes.

In multe privinţe Stinnes a fost cea mai interesantă figură în grupa acestor trei giganţi financiari. E un portret lucrat în două culori: roşul furnalelor sale şi negru fierului şi a cărbunilor. Avea un nas aquilin ca ciocul unei păsări de pradă şi un aspect de evreu sau armean, deşi făcea parte dintr'o veche familie prusiană şi ura pe evrei Părul şi barba-i erau negre iar ochii întunecaţi şi pătrunzători Purta numai haine negre şi cam neîngrijite, cravate gata înnodate şi avea la ceas un lanţ de fier.

„Pare o bucată de cărbune" spuneau ce-i cari-l vedeau.

Intr'o noapte de iarnă Stinnes rămăsese până spre zori în micul birou al uneia din marile sale uzine metalurgice din Ruhr. O limuzină îl aştepta la scară şi în cele din urmă se ridică să plece, taciturn şi posomorît, ca de obiceiu. Maşina făcuse abia vre-o sută de metri când printr'un rar impuls de solicitudine *„Der Principal"* dădu ordin şofeurului să oprească. Un supraveghetor ieşia pe poarta cea mare, îndreptându-se spre casă. Stinnes îl invită în maşina sa.

Rămase apoi fără a scoate un cuvânt în vreme ce supraveghetorul sta stânjenit într'un colţ. In cele din urmă, omul îşi luă inima'n dinţi şi întrebă pentruce Herr Stinnes, continua să lucreze atât de aprig, când avea o avere atât de mare? Pentruce nu se opria, să se bucure de viaţă? Marele om nu-i dădu însă nici un răspuns şi supraveghetorul se făcu mic de tot, copleşit de impresia că făcuse o gafă... Stinnes se întoarse după câteva clipe spre el, şi întrebă:

— „Ai spus ceva?" Omul îşi repetă întrebarea.

Timp de câteva minute, Stinnes rămase tăcut, ca şi cum ar fi meditat asupra unei noui probleme.

— „Nu ştiu" răspunse el în cele din urmă şi tăcerea se întinse grea până la capătul drumului.

Muri în Aprilie, 1924, exact în momentul când imperiul său se afla înaintea prăbuşirei. Preţurile nu se mai ridicau dela o lună la alta. Marca se stabiliza-se. Venise deflaţia şi cu ea luă sfârşit epoca acestui *„om de paie"*. E foarte puţin probabil că Stinnes şi-a dat o clipă seama cât de greşită era această politică a sa, de-a cumpăra mereu la infinit.

Părerile asupra lui erau foarte împărţite. Pentru unii era un mare patriot, care tonifica-se Germania, prin marea desvoltare pe care o dăduse industriei. Pentru alţi însă, era o ameninţare sinistră.

„E un monstru" spunea cutremurându-se cultul şi liberalul Rathenau, a cărui ceartă cu Stinnes răsunase în întreaga Germanie, în anii de după răsboi. „Când spune Germania, înţelege cărbuni; când recomandă răsboiul cu submarine, se gândeşte că scufundarea unui număr cât mai mare de vase, va ridica valoarea tonajului său".

I se imputa că încurajase inflaţia fără a ţine seamă de dezastroasele-i efecte asupra întregei aparaturi economice a Germaniei, numai pentrucă el personal trăgea foloase din această situaţie. Liberalii germani, oameni pentru cari viaţa umană valora mai mult decât banii, pretindeau că realizase câştiguri fomidabile, vânzând inamicului, printr'un intermediu neutru, materiale de răsboi şi chiar muniţii.

Stinnes va fi fost poate un om al riscului, nu însă un şarlatan: el n'a asvârlit acţiuni fără valoare asupra unui public naiv, cum a făcut Kreuger şi a lucrat cu o intensitate puţin obicinuită. Cine-i contemplă activitatea şi formidabila-i concentrare de forţe, are o senzaţie de supraomenesc. Literatura, muzica şi viaţa mondenă erau pentru el nişte nonsensuri.

„Sunt prea acaparat de afaceri, spre a mă mai putea ocupa de altceva" se făia el.

Era însă un părinte foarte iubitor — singura manifestare sentimentală ce s'a văzut la el vre-odată.

„Domnul fie lăudat!" spunea el. Copiii mei nu se interesează decât de afaceri. Artele şi teatrele sunt pentru ei tot atât de demne de dispreţ cât sunt şi pentru mine".

Insaţiabila-i sete de câştig nu ţinea seamă nici de timp şi nici de loc.

„Nu-mi place să pierd nici o clipă" spunea el şi lucrez chiar în timpul călătoriilor". Asta era adevărat. In puterea nopţei, un tren expres alerga spre Berlin cu compartimentele cufundate în întunerec. Intr'unul singur însă, luminile erau aprinse, pentrucă aci se afla Stinnes cu funcţionarii săi din oraşul prin care trecuse. Rând pe rând aceştia-şi făceau rapoartele, primiau instrucţiuni şi erau coborâţi la staţia următoare, indiferent de era la miezul nopţei, sau în zorii zilei pentru a aştepta trenul care avea să-i ducă înapoi.

Foarte puţini sunt aceia cari l-au cunoscut pe Stinnes de aproape. Pentru marea majoritate dintre cei, cu care a avut relaţiuni de afaceri, a rămas depărtat şi misterios.

Regele Fierului era mereu grăbit. Alerga pe coridoarele birourilor sale urmat de subalternii cari făceau tot ce puteau spre a se menţine în ritmul lui. Rareori catadixia să vorbească cuiva sau să răspundă unui salut. Işi bătea joc de obicinuitele mici politeţe ale lumei civilizate.

Adevărul era însă că Stinnes, cu toată puterea lui, suferia în societate de acea timiditate pe care psichanaliştii o numesc „complex al inferiorităţei".

Pentru prima dată în viaţa sa a îmbrăcat fracul cu ocazia unui congres la Hamburg şi s'a simţit atât de prost, încât a refuzat de atunci să mai ia parte la o adunare oficială.

Dacă s'ar fi mărginit a lucra numai cu cărbuni, cum făcuse tatăl şi bunicul său, ar fi murit bogat. In 1907 era o figură importantă în Compania „Deutsch Luxemburg" şi'n spiritul său începea să ia naştere psichologia „Oamenilor de paie". De ce să se mulţumească numai cu profiturile cărbunelui? Şi de ce nu le-ar acapara şi pe cele ale industriei metalurgice, electrice etc.?

In 1914, Stinnes era un magnat al industriei, dar încă nu un colos. Când citi în ziare că Austria dăduse un ultimatum Serbiei, se repezi la Mühlheim în căsuţa unde locuia cu familia sa şi închizându-se într'o cameră, nu se mai mişcă dela telefon timp de 14 ore. Când ieşi de acolo, întinsele-i întreprinderi erau toate pe picior de răsboi. Fără el Germania ar fi pierdut răsboiul cu mult mai de vreme. Stinnes era în strânse legături cu „Marele Cartier General", căruia-i furniza muniţiuni şi pentru care producea surogate, atunci când materiile prime au devenit insuficiente. Stinnes câştiga mereu, calculând cu răceala omului de cifre şi fără urmă de sentiment pentru patria sa. El a mers cu această răceală până acolo, încât scontând probabilitatea unei înfrângeri, şi-a depus banii în Olanda şi în alte ţări neutre, iar după răsboi, când valuta mărcii a început să coboare, s'a pomenit cu milioane în aur.

Adevărata lui ridicare începe abia în 1920. Compania Deutsch Luxemburg devine atunci nucleul unei vaste organizaţii. Cumpără două mari uzine metalurgice în Ruhr şi un uriaş concern electric din Berlin, cu ramificaţii în Austria şi Cehoslovacia.

Pe la sfârşitul anului 1920 producea 16 la sută din cărbunele Germaniei şi cam tot atâta în fier şi oţel, dominând jumătate din industria electrică. Acapară apoi chimicalele şi explosibilele, celuloza şi hârtia, cuprul, bronzul, industria automobileler, navigaţia, petrolul şi industria cinematografică.

Nimic nu-l mai putea opri în vertiginoasa-i ascensiune. Devenise mai puternic decât guvernul. La conferinţa europeană care avu loc la Spa în 1920 — una dintre primele conferinţe unde trebuia să se decidă „Cât putea plăti Germania?" — Stinnes luă în râs tendinţele pacifiste ale Concelarului Wirth, refuzând net să adere la o înţelegere cu Aliaţii, în privinţa livrărilor de cărbuni şi fu cât pe aci să compromită definitiv conferinţa. Doar ameninţarea Aliaţilor cu o imediată ocupaţie a Ruhrului sili guvernul german — care în cazul acela era Stinnes — să dea înapoi.

Imensitatea puterei sale părea a fi început să-l ameţească. Contactul cu lucrurile ce nu-i aparţineau avea darul să-l irite. Işi mutase sediul dela etajul al treilea al Hotelului Adlon în marele Hotel Esplanade din Berlin, pur şi simplu pentru motivul că-l cumpărase. Mergând pe străzi îşi arăta adesea proprietăţile cu mândrie exclamând:

— „Toate acestea sunt ale mele".

Imperiul său ne aminteşte evoluţia marelui Alexandru: s'a

întins asupra întregei Europe şi de aci în cele mai îndepărtate continente, dar n'a durat decât trei ani".

In ce priveşte activitatea sa politică, s'a spus adesea că Stinnes a fost unul dintre primele sprijine ale lui Hitler. Nu există însă dovezi c'ar fi dat bani acestui conducător. Dar se pare că în 1923 a fost implicat în maşinaţiunile regaliste ale lui Hitler şi Ludendorff. E însă foarte îndoelnic că a făcut-o din dragoste pentru Coroană. Ceeace voia el, era să anihileze cu ajutorul mişcărei naţionaliste, elementele liberale care, sub conducerea lui Stresemann, încercau să treacă o parte din averile lui Stinnes în patrimoniul Germaniei falite. Hitler şi Stinnes aveau aceeaşi adversari şi aceleaşi antipatii: liberalii, catolicii şi evreii. Ura de moarte aceste grupări şi rezista cu toată forţa pe care i-o dădeau gazetele şi averea sa proectului ce se făcuse de-a se impune cu dări mari industria, în speranţa unei asanări financiare. In 1923, Stinnes era unul dintre susţinătorii partidului Naţionalist, care propunea o dictatură fascistă şi abandonarea oricărei reforme financiare.

Stinnes spera că marca avea să se stabilizeze undeva cu mult sub valoarea originală, perpetuând astfel câştigurile pe care le realizase sub perioada de inflaţie. Dar în Noembrie 1923 rostogolirea mărcei fu oprită — e drept, cu mari sacrificii pentru populaţia germană prin creearea aşa numitei „rentenmark".

Stinnes fu surprins de deflaţie, întocmai ca Loewenstein şi Kreuger. La aceasta veni să se adauge o supraproducţie de fier şi cărbune. Ca întotdeauna, avea datorii de termen scurt, pe care sperase să le plătească, ca de obiceiu, din produsul inflaţiei şi din alte câştiguri. Acum, sursa câştigurilor secase, iar inflaţia luase sfârşit.

Cât a înţeles el din această situaţie înaintea morţii sale? Se vorbeşte de-o consfătuire cu cei doi fii mai mari Hugo Jr. şi Edmund, la care „der Principal" ar fi fost de părerea unei restrângeri a operaţiunilor. In Martie 1924 suferind de piatră la ficat, i se făcură câteva operaţii şi muri la 10 Aprilie, orele 9 seara, înconjurat de cei şapte copii ai săi, dintre cari, trei erau încă mici şi o femeiuşcă încărunţită, Frau Stinnes, care rămăsese mereu în umbră, trăind mai mult în modesta căsuţă dela Muhlheim.

Moartea lui Stinnes a provocat în public o emoţie ce părea sinceră. Trupul său, ca şi al lui Ivar Kreuger a fost incinerat. Cosciugul fu lăsat încet, în cuptorul crematoriului, în vreme ce trei sute de minieri purtând costumele înegrite ale meseriei lor intonau străvechiul imn, cu care cei rămaşi la suprafaţă îşi petrec camarazii cari coboară în mine.

„Că Stinnes a fost un inamic al statului german" scria la epoca aceea corespondentul unui ziar american „nici guvernul şi nici poporul nu păreau a se fi sesizat de aceasta, în momentul morţei sale.

Acţiunile multora din întreprinderile Stinnes au suferit considerabile scăderi, imediat după moartea sa. La început însă, nu s'a bănuit că vastul concern Stinnes se clătina. Un am mai târziu se institui un concurs pentru alegerea celui mai frumos plan pentru un mausoleu, ce urma să se ridice lângă Muhlheim, în mijlocul unor grădini cu flori şi jocuri de ape. Dar acest mausoleu n'a fost ridicat.

In loc să continue a conduce întreprinderile tatălui lor în armonie şi cu înţelepciune, consolidând dintr'o parte şi restrângând dintr'alta, pentru a putea face faţă rigorilor nouei situaţii financiare — cei doi fii au început să se certe, grăbind prăbuşirea. Prin Mai 1925 se confirmau vagile versiuni ce circulaseră în ultimele 6 luni. Se spuneau astfel că în loc să urmeze ultimul sfat al părintelui lor, cei doi succesori continuaseră politica de expansiune. Apoi Edmund se retrase din concernul Stinnes.

Dar fiii nu erau tocmai de blamat pentru această stare de lucruri. Creditorii îşi reclamau creeanţele pe termen scurt, contractate de tatăl lor. Un sindicat bancar le făcu un împrumut de 40.000.000 mărci aur, pentru extinderea acestor credite, dar situaţia nu se ameliora.

Sutele de fabrici unde cuvântul de ordine fusese „Producţie" îşi încetiniră treptat mişcarea, până la inerţie.

Poate că dacă bătrânul Stinnes ar fi trăit, lucrurile ar fi mers altfel. Poate c'ar fi continuat să ţie pe bancheri în frâu, salvând din naufragiu ceva mai mult. Diferenţa n'ar fi fost însă mare, pentrucă Stinnes, — bătrânul nu fiii, — avea defectul tuturor „Oamenilor de Paie".

Sfârşitul poate fi rezumat în cuvintele: „Inapoi la Muhlheim" Bătrânul Mathias Stinnes speculase aci o viaţă întreagă asupra cărbunelui şi tot astfel făcuse tatăl lui Hugo Senior. Omul care a realizat o avere şi o faimă atât de gigantică, întinzându-şi tentaculele pe întreaga suprafaţă a Europei, până'n Asia şi America de Sud îşi începuse cariera tot la Muhleim. Una câte una părţile componente ale concernului Stinnes fură lichidate pe măsură ce băncile îşi reclamau datoriile, forţând vânzarea.

„Rod ciolanele lui Hugo Stinnes" spuneau unii în faţa acestei desagregări. „Cât a trăit el, n'ar fi putut-o face".

Dintr'o avere ce se cifrase la 50.000.000 dolari, nu mai rămânea în Septembrie 1925, decât mina de cărbuni din Muhlheim şi câteva vaporaşe, ce se plimbau alene pe Rin — cam ceeace moştenise Hugo Stinnes de la tatăl său.

E. A.

DOUĂ ZECI ŞI PATRU DE HIDRO AVIOANE VOR TRECE ATLANTICUL DE NORD

Intreaga presa mondială se ocupă de raidul aviaţiei Italiene. Aceasta trecere în masa etse unică .in istoria marilor recorduri

Era în 1929, când generalul Italo Balbo, comandantul suprem al aviaţiei Italiene se hotărî de a întreprinde un sbor în grup deasupra Oceanului Atlantic de Nord.

Intenţionă mai întâi un sbor în jurul lumii, dar devizul acestei încercări era atât de urcat, că fu nevoit să-l abandoneze. Cum g-ralul Italo Balbo este partizanul intreprinderilor practice a înţeles că acest sbor, executându-l singur nu va aduce prea mari învăţăminte.

Incă din 1930, funcţiona la Ortebello un centru de aviaţie, consacrat exclusiv sborurilor deasupra mării. Astăzi această nouă cruciadă este perfect pusă la punct şi nu aşteaptă decât un semnal ca să-şi ia sborul, spre Chicago...

Ea cuprinde 120 oameni, repartizaţi pe 24 de hidroavioane, având comandant pe însăşi generalul Balbo, care pilotează singur avionul său.

Raidul este împărţit în opt etape: Ortebello-Amsterdam 1300 km.; Amsterdam-Londonderry (Irlanda) 1000 km.; Londonderry-Reykjavik 1500 km.; Reykjavik-Cartwright 2400 km.; Cartwright-Shediac 1200 km.; Shediac-Montreal 800 km.; Montreal-Chicago 1400 km.; Chicago-New-York 1600 km.; sau în total 11.300 kilometri!..

In regiunea Nordului, ceaţa şi furtunile domnesc aproape peste tot locul. Piloţii au fost special antrenaţi, pentru sborul fără vizibilitate şi s'au luat toate măsurile ca formaţia să fie cât mai largă, evitându-se astfel ciocnirile.

Acest drum plin la tot pasul de obstacole, greu de trecut, a mai fost străbătut numai de patru aviatori.

Echipajele au fost selecţionate din întreaga aviaţie. Câtiva dintre ei au luat parte la primul raid, Italia-America de Sud.

Fiecare pilot, comandant de avion a fost lăsat liber să-şi aleagă singur ofiţerul-pilot, secund şi personalul specialist, şi fiecare aparat are la bord patru persoane: un comandant pilot, un ofiţer secund, un radio-telegrafist şi un mecanic.

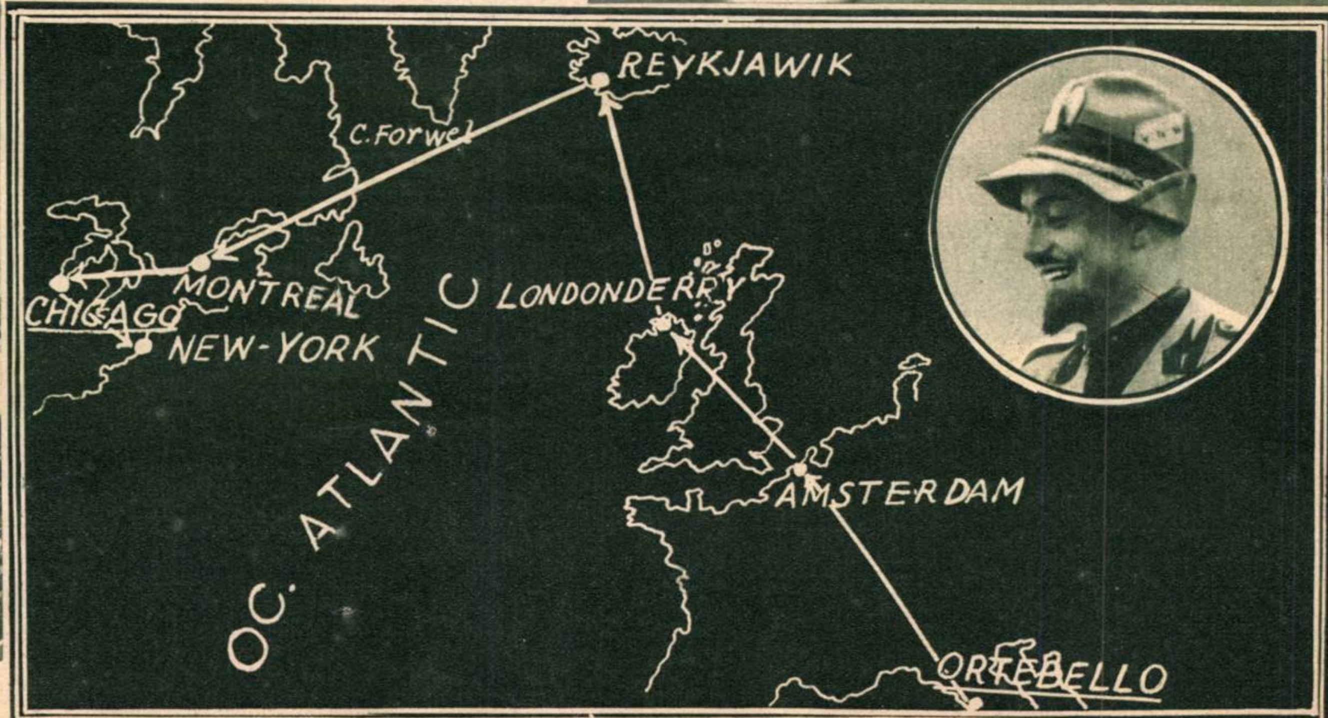
Pe aparatul d-lui Italo Balbo se găseşte inginerul Pizzani, care va transmite prin radio, indicaţiuni de repararea eventualelor avarii, ivite în timpul sborului.

Rămasul bun. Ofiţerii aviatori îşi iau rămas bun dela camarazii lor în ziua plecării în grandioasa expediţie, peste Ocean.

Ministrul Balbo într'o conferinţă cu aviatorii cari participă la expediţie.

Drumul urmat de grupul celor 25 de hidroavioane, din Italia până la Chicago.

Escadra este compusă din opt escadrile, astfel aranjate ca dintr'o singură privire să se poată vedea întreaga formație.

Pentru a se recunoaște ușor, câte două escadrile (șease avioane) au fost vopsite în culorile: *negru, roșu, alb și verde*. Aparatele primei escadrile, din fiecare culoare poartă pe aripi, una, două și trei stele; a doua escadrilă din aceiaș culoare au câte unul, două și trei cercuri.

Sub aceste semne se află litera „I" (Italia) și primele litere din numele comandantului, avionului respectiv.

*) Materialul ales pentru această îndrăsneață cruciadă este hidroavionul *„Savoia Macheti S. 55 X"* — cu mici modificări dictate de experiențele primului raid — echipat cu un motor *„Isotta Fraschini Asso 750"* cu 18 cilindri, motor care există de multă vreme în serviciul aviației italiene a dat admirabile rezultate, chiar la cele mai grele probe.

Fiecare aparat posedă un utilaj maritim, astfel că poate rămâne la suprafața apei ori unde, ancorându-se singur. Motoarele au fost echipate cu elice metalică cu trei pale, realizând o viteză de 220 km. pe oră.

Dealungul parcursului marina italiană a plasat trei submarine și vasul de ajutor „Alice".

Raidul a fost studiat în cele mai mici amănunte urmând ca totul să se desfășoare cu o precizie cronometrică.

✲

Comandantul acestei Escadre aeriene este omul care știe să organizeze și să conducă... încrezător în forțele sale, duce aripile Italiene, spre o victorie identică aceleia pe care a câștigat-o peste apele albastre ale Oceanului de Sud...

Lt. OPREA G. PETRE

*) Datele tehnice după d-l François Locati.

Renumița pictoriță jugoslavă N. Gyorghevici, în trecere prin țară va expune în curând câteva

din pânzele lucrate la noi. Reproducem mai sus portretul d-lui M. Negrea-Râmniceanu.

In voiaj...

MARY PICKFORD, VEDETA SPORTIVA

Cunoscuta actriță americană de cinematograf, Mary Pickford, se gândește în mod serios să abandoneze ecranul, întrucât ultimele ei filme au căzut.

In fotografia de mai sus o vedem antrenându-se pentru marea cursă de bărci cu motor, ce va avea loc pe lacul Los Angeles, la sfârșitul acestei luni. Câștigând această probă, blonda Mary va deveni campioană națională a Statelor Unite, în acest sport. Cine garantează însă că va reuși?

— *„Bine, domnule Ilie! Nu mergem deloc, și dumneata spuneai că știi să vâslești."*

— *„Dobitocule, ești chior, pentru a treia oară mă apuci pe mine în loc s'apuci porcul!"*

Idolii nefaști

Trei statuete de lemn ale lui Budha erau cât pe aci să producă nenorocirea a trei familii onorabile de comercianți care le-au avut în proprietate, pe rând.

Prima victimă este un om de afaceri din Bishobsgate. I-a sosit acasă un pachet, conținând cele trei statuete și întovărășit de o scrisoare anonimă care-l prevenia de influența nefastă a idolilor. Negustorul în timpul acesta traversa Oceanul Atlantic. In ziua în care pachetul misterios i-a sosit la domiciliu, el s'a rostogolit peste balustrada yachtului său și a căzut în mare. Pe urma acestui accident a căpătat o pneumonie, care i-a pus viața în pericol. Innapoiat acasă, a constatat că hoții i-au intrat în birou și au scotocit peste tot, fără să se atingă însă de pachetul misterios, care conținea cele trei statuete. Se grăbi să le ofere unui prieten, atrăgându-i la rândul său atenția asupra influenței nefaste pe care părea că o au statuetele. Prietenul — care se mândria că nu e superstițios, — își bătu joc de această prevenire. Trei zile în urmă a fost ridicat de pe stradă, unde căzuse și-și pierduse pe de-antregul memoria.

Cel de-al treilea proprietar al idolilor a plătit scump îndrăzneala lui. Se îmbolnăvi de-o boală curioasă, încât fu nevoe să fie internat într'un sanatoriu. Cât privește pe soția sa, ea se teme de nenorocirile ce se vor abate de aci înainte asupra casei sale, unde se mai găsesc încă cele trei statui misterioase.

MISTERUL RAZELOR
COSMICE CE BOMBARDEAZA PAMANTUL

LUMEA savanţilor a urmărit cu interes controversa a doi dintre confraţii lor — ambii laureaţi ai premiului Nobel — asupra razelor cosmice.

Ce sunt aceste raze şi întrucât comportă ele atâta importanţă, încât însuşi Piccard s'a ridicat la înălţimi ne mai atinse încă de oameni, spre a le analiza?

Interesant în chestiunea acestor raze, este misterul constitutiei lor. Dacă teoria profesorului Robert A. Millikan e justă, ele ar fi nişte fotoni, adică nişte raze de lumină. Dar după Arthur H. Compton, fostul său asistent, razele cosmice sunt nişte electroni, adică nişte corpuscule cu sarcini electrice în regiunile exterioare ale atmosferei pământeşti.

O altă întrebare: Care e originea lor?

Ajungând în punctele culminante ale ascensiunei sale în stratosferă, Piccard a constatat cu surpriză că misterioasele raze nu cădeau „de sus", cum se aştepta ci că veniau asupra sa, din diverse direcţii.

Unde iau naştere aceste raze? In formidabilul cuptor al soarelui, şi al altor stele? In regiunile glaciale ale stratosferei? Sau sunt o manifestare al unei materii ce s'a format odată, într'o nebuloasă atât de îndepărtată, încât razele şi-au început călătoria spre pământ cu mult înainte ca primul om al cavernelor să fi deschis ochii asupra aurorei boreale? Un răspuns la aceste chestiuni ar putea forma cheia multora din enigmele universului. Astfel, am ajunge poate într'o zi să descoperim origina vieţei şi a tuturor celor ce ne înconjoară, ce anume determină combustiunea soarelui şi a stelelor precum şi dacă se vor stinge vreodată.

Dar dacă cineva ar putea răspunde cu certitudine la chestiunile de mai sus, ar aduce cu aceasta omenirei, unul din acele servicii de valoare practică, cum ar fi de pildă rezolvarea problemelor pe care ni le pune existenţa? In cursul acestei crize poate că nu. N'ar fi însă exclus să se poată preveni o depresiune viitoare, întrucât stelele şi planetele par a fi sistematizate după un acelaş plan g-ral ca şi atomii materiei, sau particulele protoplasmei, ce formează legumele, fructele şi chiar fiinţele omeneşti. Un savant american vorbia recent despre existenţa *„galaxiilor"* (căi lactee) şi a „punctelor fierbinţi" în protoplasma fiecăreia din miliardele de celule microscopice ce compun corpul omenesc. Dacă am parveni să înţelegem secretele marelui univers — care, deşi prea gigantic spre a ne îngădui amestecul în procesele sale, oferă totuş largi posibilităţi de studiu, — am ajunge poate la o deslegare a problemelor vieţei şi ale morţii în lumea umană.

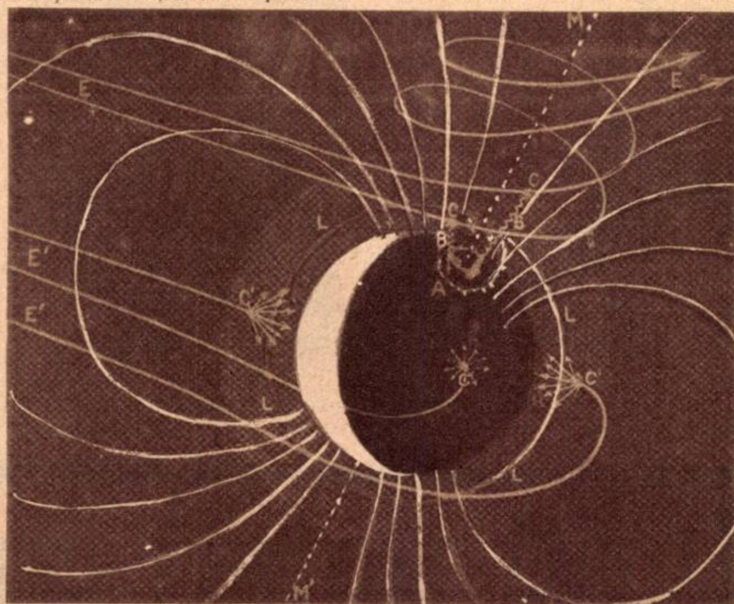
Când Benjamin Franklin a isbutit să obţină scântei cu ajutorul unui smeu înălţat într'o atmosferă de furtună, vecinii săi au crezut că ceeace făcea el era un joc cu totul lipsit de importanţă. Astăzi însă, această mică scânteie declanşază motoarele automobilelor întregei lumi fără a mai pune la socoteală activitatea marilor roţi ale industriei, unde se produc diferite forme de energie.

Razele Cosmice ale profesorului Millikan, ce par a avea la origine scânteieri stelare nu vor ajunge niciodată să puie o roată în mişcare, dar s'ar prea putea să se descopere că forţa care le declanşază este factorul prim al întregei creaţii. Din momentul în care o asemenea idee a luat naştere, nu e de mirare că un profesor Piccard îşi riscă viaţa şi că nenumăraţi alţi savanţi împrăştiaţi pe suprafaţa globului petrec luni la rând în laboratoare, captând şi analizând razele, pentru a face un pas mai departe în elucidarea acestui mister.

Teoria fotonilor sau a razelor de lumină, presupune că razele cosmice ajung în pătura exterioară a atmosferei sub forma unor unde de aceeaş natură ca şi cele ce ajung pe pământ, dar într'o cantitate mai mare. Undele obicinuite de lumină, sunt oprite în drumul lor de cea mai subţire foaie de plumb; razele cosmice însă, au o asemenea putere de penetraţie, încât străbat chiar printr'un strat de mai bine de doi metri de plumb solid.

In ocean, undele de apă ca să aibe forţă trebue să fie lungi. Un val care n'are mai mult de un metru dela o creastă la alta, nu e în stare să răstoarne o luntre. Din acest punct de vedere, razele cosmice reprezintă cele mai mici unde ale universului, întrucât sunt mai scurte decât a zecea miliardime dintr'un milimetru. O astfel de dimensiune, tradusă în val oceanic, n'ar ajunge nici măcar să atingă pe cel mai infim dintre microbi cunoscuţi.

Razele cosmice nu pot fi văzute şi nici nu au vre-un efect asupra peliculelor fotografice, dar străbat zi şi noapte acoperişurile şi podelele clădirilor precum şi trupurile oamenilor cari locuesc în aceste clădiri.

O ilustraţie diagramatică a bombardărei pământului de către electronii solari, după ipoteza că aceştia ar determina Aurorele Polare şi razele cosmice. Pentruca imaginea să nu devie confuză, s'au desemnat aci doar câteva curente de electroni deviate de câmpul magnetic al pământului. MM' e direcţia axei polilor magnetici. EE, drumul pe care-l fac electronii în jurul acestei axe atingând în CC, nişte molecule gazoase. Electronii secundari sunt puşi în libertate şi formează aurora A în jurul polului. LL, o lumină generală în jurul pământului. E'E', curenţi de electroni ce se ciocnesc în C'C' cu moleculele, producând astfel razele cosmice RR, ce par să vie din diferite direcţii.

La fel razele X străbat o vreme corpul omenesc fără a produce vre-o senzaţie dar la o prelungire a expunerei, se produc arsuri, ce pot fi mortale.

Dacă razele cosmice ar fi avut efecte asemănătoare omenirea ar fi astăzi moartă sau, mai curând strămoşii noştri nu s'ar mai fi născut.

Nu înseamnă însă că razele acestea n'au asupra organismelor şi acţiunilor noastre o influentă mai puternică decât sunetele saxofonului asupra unui surd. Savanţii au descoperit că pământul are un sistem prin care diluază şi regulează dozajul zilnic al acestor raze. Aerul are întrucâtva acţiunea plafoanelor de sticlă, ce acoperă diversele camere ale unui sanatoriu, iar aurora boreală pare a fi o parte din această aparatură regulatoare.

Aceste raze invizibile au fost bănuite de o acţiune de defraudare, bănuială ce s'a confirmat şi iată cum: Un instrument mic şi extrem de simplu, numit electroscop, indica mereu că un corp încărcat cu electricitate era jefuit de încărcătura sa, fără ca fenomenul să poată fi atribuit vre-unei cauze vizibile. Eliminând pe toţi vinovaţii posibili, savanţii au identificat pe hoţ în aceste raze cosmice.

Un strat de plumb de 2.15 m. reuşeşte să oprească razele în loc, dar asta o poate face şi o pătură de apă de mai puţin de 33 de metri, deşi razele obicinuite de lumină pătrund cu mult mai adânc în ocean. Or, cum găsim viaţa animală la cele mai mari adâncimi ale apelor, aceasta înseamnă că există şi creaturi care pot trăi fără razele cosmice.

Din momentul în care omul a avut o inteligenţă suficientă spre a privi cercetător în jur-i, ochii săi s'au oprit, de sigur cu teamă, asupra acelor apariţii luminoase cunoscute sub numele de aurore boreale, simţind că acolo se petrecea ceva formidabil şi extrem de important. Aceste aurore sunt acum studiate, în legătură cu razele cosmice.

Razele invizibile sub toate formele lor, determină numeroase fenomene, dintre care unele constituesc cele mai bizare spectacole; fenomenele acestea se pot produce şi în laboratoare cu ajutorul unor tuburi în care s'a făcut vid. Dacă trecem un curent electric de-o anumită tensiune, printr'unul din aceste tuburi care conţin un gaz foarte rarefiat, începe să circule de la polul negativ un curent de corpi elementari, numiţi „electroni". Aceşti electroni se mişcă cu o viteză ce depinde de tensiunea aplicată şi separă moleculele gazoase, încărcându-le cu electricitate pozitivă sau negativă. Acest fenomen numit *„ionizare"* se manifestă prin efluvii de lumină, a căror culoare diferă după gazul ce se află în tub. (In felul acesta sunt produse culorile reclamelor luminoase).

Acum, dacă bombardăm cu electroni un câmp de energie ce desfăşură diverse curbe de o egală intensitate în jurul unui magnet — aceste curbe sunt vizibil influenţate. Fenomenul ce se produce atunci explică formaţia aurorelor boreale. Dar în cazul acestora din urmă, în loc să fim martorii unei mici experienţe de laborator, ne aflăm înaintea imensităţei elementelor şi a forţelor ce lucrează în spaţiu.

Aurorele polare apar ca nişte lumini misterioase, unduind capricios, pălind şi reaprinzându-se pe bolta noastră cerească. Cu toate că pot fi împărţite în câteva categorii distincte, după variaţia intensităţei, manevrele lor şi ciudăţenia câtorva din manifestările lor, ele determină spectacole ce par de o infinită varietate. Deobiceiu se produc la o înălţime de vre-o sută de kilometri, dar uneori pot fi văzute la patru şi cinci sute de kilometri depărtare dela pământ.

In aceste regiuni, ce scapă unei cercetări directe, atmosfera e foarte rarefiată iar compoziţia ei exactă ne e încă necunoscută; dar această rarefiere e foarte asemănătoare cu cea a tuburilor vide din laboratoare. Deci, dacă admitem că aurorele polare se datoresc unor fenomene de natura experienţelor descrise, vom incerca să aflăm de unde au venit electronii, ce ionizează moleculele rarefiate ale atmosferei superioare.

O formă a aurorei polare în care raze intermitente se proectează din arcul luminos aprinzând cerul, în direcţia polului magnetic.

Majoritatea savanţilor par să incline a atribui originea electronilor din atmosferă soarelui, care-ar fi capabil să-i împrăştie în spaţiu cu o energie prodigioasă. După recenta ipoteză a unui savant francez, profesorul Dauvillier, aceşti electroni sunt împrăştiaţi de anumite părţi ale suprafeţei solare, pe care le putem vedea sub forma unor pete strălucitoare, unele izolate, iar altele în grupuri. La telescop petele apar sub forma unor puncte numite „boabe de orez", dar nu trebuie să uităm că aceste boabe sunt în realitate enorme, având adesea o întindere cât întreaga noastră planetă. Descărcarea acestor electroni solari trebue să se facă sub acţiunea unei tensiuni electrice cu greu de imaginat. Electronii sunt aruncaţi în spaţiu cu o viteză egală cu cea a luminei, adică, cu 300.000 mile pe secundă.

Când ajung aproape de pământ, care are acţiunea unui magnet gigantic electronii sunt deviaţi din drumul lor, pentrucă întâlnesc „liniile de forţă" din câmpul gravitaţiunei, care-i tărăsc pe cele mai complicate drumuri, dupăcum se poate vedea şi dintr'una din ilustraţiile noastre. Pătrunderea electronilor în straturile atmosferice superioare, care sunt extrem de rarefiate, dă loc la fenomenele de „ionizare" care iau o formă vizibilă în minunatele efecte de lumină ale aurorelor boreale.

Mecanismul aurorelor, care din cauza complexităţei sale, nu poate fi schiţat aci decât în trăsături principiale, a fost elucidat de către intensele cercetări ale savanţilor norvegieni Birkeland şi Stormer. Ei au reprodus aurorele în laboratoarele lor, cu ajutorul unei mici sfere magnetice, ce reprezenta pământul şi asupra căreia trimeteau un flux de electroni.

Ceeace se cunoaşte în extremele latitudinilor nordice şi sudice sub numele generic de aurore boreale şi australe, cu toate feericele lor spectacole, sunt un fel de furtuni electrice, mai mult sau mai puţin localizate. Fenomenele se produc ca un rezultat al unei efervescenţe speciale în curentul electronilor şi sunt într'o evidentă legătură cu turburările survenite în activitatea soarelui. Aceste turburări pot fi văzute direct, sub forma unor mari pete, pe suprafaţa soarelui.

Teoria lui Dauvillier pune producţia razelor cosmice în seama acestui bombardament al planetei noastre de către particulele de materie cu sarcină electrică ce vin din soare. Am spus la început că aceste raze par să vie din toate direcţiile, pentrucă sunt primite atât ziua cât şi noaptea. Noua teorie admite că sunt produse de către electronii solari dar susţine că în loc să atingă moleculele gazoase, descărcându-le de electronii secundari şi determinând efectele de lumină ale aurorelor, se întâlnesc cu alţi electroni ce vin din direcţia opusă şi aceste ciocniri produc raze X, de o extremă micime de undă. Acest fenomen se produce de jur împrejurul globului pentrucă electronii solari urmează în cursul lor curbe, a căror formaţie e determinată de câmpul magnetic al gravităţei şi astfel s'ar explica pentruce razele cosmice par a veni din diverse direcţii ale spaţiului.

In cazul că această teorie nu se acceptă, ne-am putea întreba dacă nu cumva razele nu ne vin direct dela soare, suferind pur şi simplu, în anumite puncte, acea influenţă ce le face să ia drumul circular în jurul pământului. Aci ar trebui să menţionăm că cercetările conduse de Compton în ambele emisfere, duc la concluzia că razele cosmice sunt influenţate de câmpul magnetic al pământului. Foarte interesant ar fi, din acest punct de vedere, dacă s'ar face experienţe în regiunile polare, pentru a se determina dacă electrificarea aerului e mai puternică acolo, datorită fenomenului care produce aurorele.

Ipoteza că razele cosmice ar avea o origine solară, e logică şi destul de seducătoare, dar trebue să observăm că din anumite puncte de vedere nu e tocmai admisibilă. S'a obiectat astfel, că dacă razele provin din soare, s'ar remarca o descreştere a bombardărilor lor, în cursul unei eclipse determinate de interpunerea lunei, împiedecând astfel o oarecare cantitate de raze să ajungă pe pământ.

Or, — pentru a menţiona un eveniment recent, — eclipsa totală de soare, care s'a produs în America de Nord în anul trecut, la 21 August, n'a prezentat o astfel de descreştere. Pentru a face această constatare, Căpitanul A. W. Stevens s'a ridicat cu avionul la o înălţime de 8820 metri, dar după indicaţiile aparatelor sale n'a putut înregistra nici o descreştere a razelor. Această negativă observaţie ne-ar permite să credem că razele cosmice — dacă nu se datoresc cumva vre-unui fenomen pe care noi nu l-am înţeles încă — sunt de o provenienţă extra-solară. In modul acesta ajungem la acele ipoteze după care misterioasele raze vin fie dela stele sau nebuloase, fie din acele vaste regiuni ale spaţiului de dincolo de orizonturile noastre regiuni care ar poseda carectere necunoscute nouă.

Dar pe de altă parte, recentele observaţii ale profesorului Piccard par a dovedi că razele cosmice sunt pur şi simplu de provenienţă atmosferică. Receptarea acestor raze, din toate direcţiile, aşa cum a constatat-o Piccard, permite bănuiala că pământul ar fi cuprins într'un înveliş cu proprietăţi radioactive.

Aci ne vom opri pentru a observa că ideea aceasta coincide cu teoria enunţată mai sus şi care susţine că razele cosmice iau naştere chiar în sânul atmosferei noastre, prin ciocnirea electronilor solari. Dacă acest torent de electroni sau fotoni n'ar întâlni în calea lor nici un obstacol, e aproape neîndoios că lumea noastră ar fi pustie. Intreaga viaţă pământească ar fi distrusă, iar creaturile marine, deşi trăiesc la mai bine de treizeci de metri sub apă aşa încât n'ar putea fi influenţate, ar muri totuş şi ele curând, de foame, pentrucă lumea marină se hrăneşte cu rămăşiţele marelui banchet de pe uscat al Naturei, rămăşiţe târâte de râuri, şi între care se cuprind materii organice dela vegetale microscopice, până la bucăţi mai voluminoase cum sunt rămăşiţele unei balene.

Prof. Piccard *pregăteşte un nou sbor în stratosferă spre a culege mai multe date relativ la razele cosmice.*

Din fericire însă, natura ştie cum să se protejeze — câmpul magnetic al pământului jucând aci rolul unui adevărat regulator. Dacă torentul electrificat suferă o sporire extraordinară, e corectat în mod automat de sâmburele de fier magnetizat al globului nostru: puterea câmpului magnetic sporeşte astfel, iar curentul de electroni e deturnat cu mai multă forţă.

Putem spune deci că tot ceeace primim din afară e dozat cu minuţiozitate, aşa cum se întâmplă şi cu razele ultra-violete ale soarelui, care ne-ar orbi, dacă sita noastră atmosferică n'ar produce modificarea necesară.

Ar rezulta de aci că şuvoiul de electroni nu prezintă pentru noi nici un pericol; ba putem merge mai departe chiar afirmând că după recentele studii biologice ionizarea ar părea să fie necesară corpilor vii. Modul în care suntem mereu pătrunşi şi scăldaţi de diferite feluri de raze, e, fără îndoială, indispensabil unei vieţi normale şi face parte din admirabila organizaţie a naturei. Fiecare modificare survenită în cantitatea razelor primite implică consecinţe a căror gravitate e greu de calculat în întregime.

Şi dacă se va dovedi că toate aceste raze vin din soare, nu trebue oare să credem că modificări survenite eventual în acest domeniu pot avea repercusiuni asupra firei noastre? Poate că astfel s'ar găsi o explicaţie pentru multe din misterioasele turburări ce se ivesc din când în când în echilibrul societăţii umane. Fără a face abuz de exemple, vom menţiona presupunerea ce s'a făcut de către savanţi în sensul unei relaţii între obicinuita activitate a soarelui şi numărul de cazuri de nebunie, sinucidere şi crimă. O influenţă similară se poate observa şi în lumea vegetală, afectând abundenţa şi calitatea recoltelor.

Va veni oare o zi când ne vom trimite bolnavii în regiunile superioare ale atmosferei pentru a lua băi întăritoare de raze cosmice, sau când vom capta aceste raze spre a le utiliza la suprafaţa pământului?

Iată secretul viitorului!

LUCIEN RUDAUX

Tinerele fete, pe care le vedem în fotografie, se tem de soarele prea tare și și-au acoperit partea de sus a trupului cu un strat de gelatină, care permite trecerea razelor ultra-violete, dar nu a razelor arzătoare.

In ziua Sf. Petru și Pavel, Papa Pius XI-lea, a asistat la serviciul divin din Basilica Sf. Paul. Astfel, pentru a doua oară în anul acesta, Sfântul Părinte a părăsit Vaticanul.

De curând s'a deschis la Neustadt, lângă Coburg, un muzeu mondial de păpuși. In acest muzeu au sosit păpușile cari fuseseră trimise în toate țările din lume, spre a fi îmbrăcate în costumele naționale ale diverselor ținuturi. Fotografia noastră înfățișează păpuși javaneze.

Sub comanda generalului Balbo, ministrul aviației italiene, flotila aeriană, care trece Oceanul spre America a sosit la Londonderry. Din păcate, s'a produs un accident în Amsterdam: la coborâre, unul din hidroavioane s'a răsturnat și pilotul s'a înnecat.

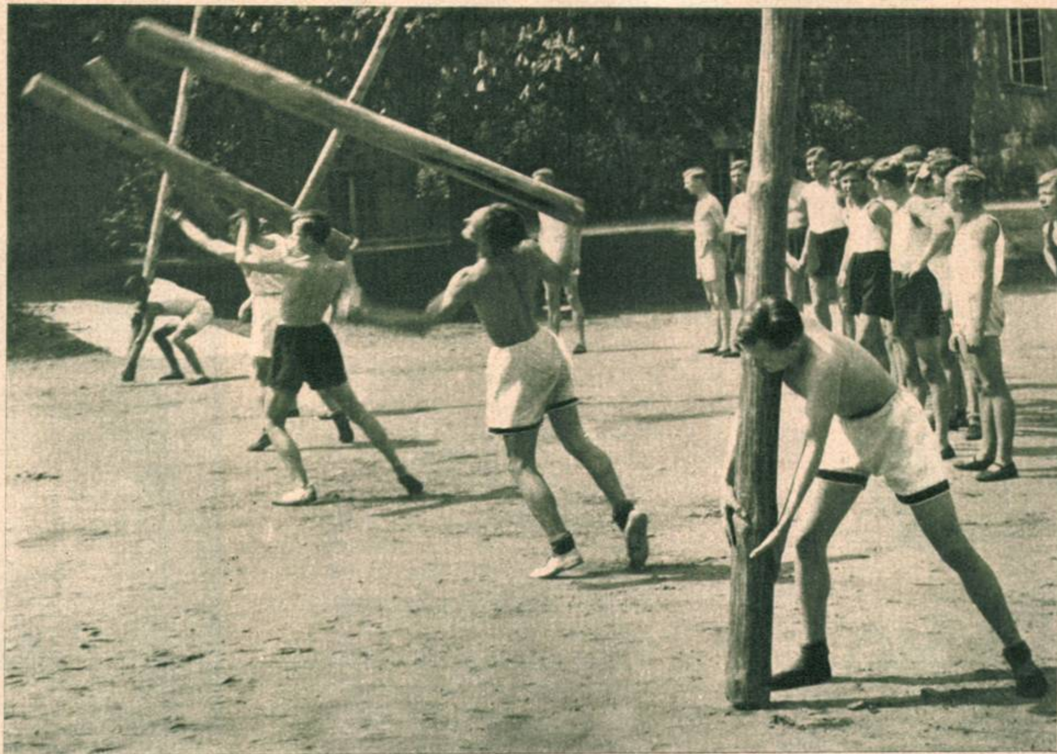

Indigenii din Urundi (Congo belgian ... savant nu poate da vreo lămurire, ... despre numele p...

Fără a avea o armată oficială, Germania întreţine la Potsdam un număr mare de tineri cari nu au altă ocupaţie decât exerciţiile fizice.

In ziua de 18 Iunie urmaşii marelui reformator Martin Luther au aniversat ziua familiei, la Eisleben, oraşul natal al lui Luther.

La 30 Iunie crt., la Berlin, tinerii germani, în costume legendare, au sărbătorit revenirea verei.

La Tokio s'a petrecut un fapt nostim. 50 de chelneriţe s'au adunat spre a protesta împotriva impozitelor pe distracţii.

*) cunosc un joc despre care nici un
ici asupra felului cum se joacă, nici
care-l are jocul.*

CRIZĂ!...

Frunzuliță de trifoi!
Ți e criză... e... crizoi,
Vai de alții, vai de noi!
Talpa ruptă, punga sloi!!

Dar... problema e banală...
Să oftezi de-o pungă goală...
Find-că 'n lumea amorală,
Criza'i cea mai sfântă școală!

Numai criza... numai criza...
Pe vieți aplică viza!
Ea creiază și deviza,
Și auto-analiza!

Te deprinde cu de toate!
Cel ce nu știe să 'noate...
A'nvățat a da din coate...
Și-a pus creerul pe roate!...

Pune mintea'n consumație,
Și pe om în comparație,
Criza stimuleaz'o nație...
Duce la civilizație!

S'a sfârșit cu echivocul
Când era la preț norocul,
Și dădeau toți cu ghiocul!
Omu-i azi! Nu dobitocul!!

S'au dus vremile 'nvechite,
Când trăiai pe nemuncite...
Pe saltele vătuite,
Și cu icre tescuite!

Intr'a „Domnului grădină",
Criza-i grație divină!
Ea alege și desbină
Grâulețul de neghină!!

S'a sfârșit cu mura'n gură,
Cu sclavia prin procură...
Cu halva și prăjitură,
Și viteji de umplutură!...

S'a sfârșit cu rămășagul!
Astăzi 'ți-e mai mare dragul,
Dacă te lovești cu pragul...,
Știi ce-i plopul și ce-i fagul!!

Când aveai în buzunare...
Siguranța sunătoare...
Te așezai cu burta'n soare,
Nu-ți păsa că țara moare!

Dar de când cu „somereala",
Par'că'i altfel socoteala!...
Rămân boii pe tânjeală,
Ese omul la iveală!!

Criza naște energia!
Cere... autonomia!
Când învinge sărăcia...
Unul e mai mult ca mia!...

Criza, multe-o să invente...
Va descoperi talente,
Minți, deschise, eminente,
Criza, va creia curente!

Deci sistemul cu oftatul
Să-l mai dăm la necuratul
Să 'nflorească rezultatul
Sus cu viața, cu luptatul!!!

IONIȚA DELATEATRU

GOANA PENTRU TRON

Există în India o tradiție cu totul bizară, după care, succesorul la tronul unui maharadjah trebue să se grăbească a-și formula pretențiile de succesor, căci altfel se poate întâmpla ca un frate sau văr să i-o ia înainte și atunci, s'a isprăvit cu drepturile sale.

Astfel, nepotul Rajabului „Ranji", din Nawanagar, decedat acum câteva săptămâni, a luat un aeroplan pentru a ajunge la vreme la funerariile potentatului și după ce-a ajutat la purtarea cosciugului o parte din drum, s'a făcut nevăzut, pornind în goană spre palat, unde s'a suit pe tron, proclamându-se maharadjah al Nawanagarului.

Tradiția aceasta care e foarte veche în India, a luat naștere în ziua când un prinț moștenitor zăbovind la înmormântarea tatălui său, un frate mai mic a profitat de această împrejurare, spre a da fuga la palat, acaparând cetatea și tronul.

Rajahul „Ranji" n'avea fii, ceeace făcea să se creadă că avea să-și lase tronul unuia din cei doi nepoți ai săi — exista deci o rivalitate. Simpatiile lui se concentraseră asupra Prințului Duleep Sinjhi, care actualmente se află suferind într'un sanatoriu din Elveția, dar simțind că nu mai avea mult de trăit și că nepotul favorit n'ar fi putut sosi la timp, se decise pentru celălalt nepot, Prințul Digvijay Sinjhy, spre a nu lăsa principatul nici un moment fără căpetenie, ceeace-ar fi dat cu siguranță loc unui răsboi civil. Actualul rajah a primit astfel o veste dublă: moartea unchiului și desemnarea sa ca prinț moștenitor. Imediat a dat fuga la aerodrom și sărind în primul aeroplan ieșit în cale, a luat drumul Jamnagarului, capitala. Ajuns aci, prințul moștenitor, deși n'avea a se teme de nimic, urmă tot vechea tradiție și dupăce însoțise procesiunea funerară cale de vre-un kilometru, își ceru scuze și întorcându-se din drum alergă la palat pentru a-și lua tronul în primire.

R.